Inger Christensen

Azorno

ROMAN

Çeviren: Murat Alpar

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Bir erkek ya da iki erkek... Beş kadın ya da bir kadın... Bir roman ya da bu roman... Bir romanın yedinci sayfası ya da bu romanın yedinci sayfası... 1950 sonrası Avrupa şiirinin ustalarından Inger Christensen'den (1935-2009) bir anlatı başyapıtı. Ingeborg Bachmann tadında bir tutku sarmalı... Bu kitap için "Amacım, varolmayan bir dünyayı var kılmak" diye yazmıştı Christensen.

"*Azorno* (roman olarak) sayfalarından kendi oluşumuyla birlikte kişisel kimlik oluşumu üzerine yaşam fışkıran, uyarıcı bir roman olma özelliğini hâlâ koruyor. Yenilikçilik akımının doruğunda, 1967'de yayımlanan bir roman deneyi."
Anders Juhl Rasmussen, Kristeligt Dagblad

"*Azorno* Inger Christensen'in poetikasını oluşturan ikiyönlülük –sanat gerçeklik üzerinedir ama gerçeği işleme biçimi her zaman gerçekdışı olabilir– görüşünü sürdürmekte."
Thomas Bredsdorff

"[Inger Christensen] iç dünyamı değiştirdi."
Siri Hustvedt

ISBN 978-975-08-3528-5
9 TL
9 789750 835285

Inger Christensen (1935-2009) Danimarka'nın küçük bir kentinde, Vejle'de doğdu. Ekonomik nedenler yüzünden üniversiteyi bıraktı, öğretmen okulunu bitirdi, birkaç yıl öğretmenlik yaptı. Sadece Danimarka'nın değil Avrupa'nın en ilgi çekici deneysel şairlerindendir. Şiirin dışında oyunlar, romanlar ve denemeler de yazmıştır.

Murat Alpar 1943'te Manisa'da doğdu, 1970'lerin başından beri Kopenhag'da yaşıyor. Danimarka'da yayımlanan Danca şiir kitaplarının yanı sıra Yunus Emre, Orhan Veli, Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Danimarkalı şair Erik Stinus ile birlikte Melih Cevdet Anday, Kemal Özer ve Nâzım Hikmet'ten Dancaya yaptığı şiir çevirileriyle de tanınıyor.

Dancadan Türkçeye çevirileri: *Aşk Şiiridir Bütün Şiirler* (H. Nordbrandt'tan seçme şiirler, 1991), *Ondört Çağdaş Danimarkalı Ozan* (şiir antolojisi, 1995), *Durduramazsın Dünyayı* (Peter Poulsen'den seçme şiirler, 1996), *Sessizlikteki Sessizlik* (Marianne Larsen'den seçme şiirler, 1999), *Bindoğumlu* (Pia Tafdrup'tan 101 dörtlük, 2003), *Bütün Sıradan Ağaçlar Farklıdır* (J. Gustava Brandt'tan seçme şiirler, 2005), *Andersen Masalları* (Andersen'den seçme masallar, 2006), *Sincabın Sakladığı Sözcükler* (Peter Laugesen'den seçme şiirler, 2011) *Seçme Şiirler* (2013).

Inger Christensen'in
YKY'deki kitapları

Seçme Şiirler (2013)
Azorno (2016)

INGER CHRISTENSEN

Azorno

Roman

Dancadan çeviren
Murat Alpar

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

DANISH ARTS FOUNDATION

Bu çeviri Danimarka Sanat Vakfı tarafından desteklenmiştir.
This translation has been sponsored by the Danish Arts Foundation.

Yapı Kredi Yayınları - 4535
Edebiyat - 1286

Azorno / Inger Christensen
Özgün adı: **Azorno**
Dancadan çeviren: **Murat Alpar**

Kitap editörü: **Güven Turan**
Düzelti: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Mas Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Hamidiye Mah. Soğuksu Cad. No: 3 Kağıthane-İstanbul
Telefon: (0 212) 294 10 00 e-posta: info@masmat.com.tr
Sertifika No: 12055

Çeviriye temel alınan baskı: Gyldendal, 2005
1. baskı: İstanbul, Ocak 2016
ISBN 978-975-08-3528-5

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334

© Inger Christensen & Gyldendal, Copenhagen 2005 (1967)
Published by agreement with Gyldendal Group Agency

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
İnternet satış adresi: **http://alisveris.yapikredi.com.tr**

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir

"Gördüğüm kadarıyla
insan
1. biçim tarafından yaratılmıştır,
2. kendisi biçimin yaratıcısı,
onun yorulmak bilmez yapımcısıdır."

WITOLD GOMBROWICZ

Duyduğuma göre, onun daha yedinci sayfada buluştuğu o kadın benmişim.

Bunu bana söyleyen Azorno idi. Ona adının niçin Azorno olduğunu sormaya hiçbir zaman cesaret edemediğimi de burada belirteyim.

Beklerken gelip geçenlere engel olmamak için, parkın ana girişinin hemen sağındaki büyük ağaçların altında buluşacaktık. Başımda beyaz bir şapka vardı. Turnikeden geçtiğimde, ortalığı yoğun bir sessizlik kapladı.

Orada beni bekleyen adam Azorno değildi.

Bir anda kanım, düşüncelerim, sinirlerim, duyularım on yıl geriye gitti ve sanırım, az önce denizin dibindeyken şimdi birdenbire kendini sert bir kayanın üstünde bulan ve sanki kendisiyle birlikte yukarıya çektiği denizin oluşturduğu, üstelik hiç kimsenin boğulmadan giremeyeceği, kocaman saydam bir çanın içine kapatılmış, bu yüzden de çevresini saran yoğun sessizlikte başkalarının onun için, ölmüş mü, yaşıyor mu, ne dediklerini işitemeyen bir dalgıç gibi duyumsadım kendimi.

Bunu çok acı veren bir an izledi, ya da daha doğrusu bana öyle geldi. Geçmişle karşılaşmak istemediğim için hızla arkama döndüm, turnikeden geçip geldiğim yoldan dışarıya çıkmaya çalıştım ama bilirsiniz bu turnike her zaman yalnız içeriye doğru döner, şimdi de öyle oldu. O sırada Azorno fırıl fırıl dönerek geldi, duraksamadan beni kavradığı gibi, kahkahayla gülerek döndürmeye başladı. Sonra kol kola parkın içine doğru yürüdük.

Azorno bana kimi ressamların tablolarındaki imgeler dünyasından, sudan, nilüferlerden, güneş şemsiyelerinden, ak bulutlardan ve dokumalardan, elle tutulamayanı duyumsattığı düşünülen ve şimdi birdenbire dünyanın belli bir yerinde bir araya gelerek çevremi sarıp beni kocaman saydam bir çan gibi içine alan bu tür pırıl pırıl bir sürü somut şeyden söz ederken, gölgeleri usulca üze-

rimizden kayıp giden büyük ağaçların altında artık hiç kimsenin olmadığını gördüm, dedi Azorno, bir sessizlik.

Geniş lale tarhlarının bulunduğu yere varmıştık. Sen Azorno'yu tanıyor musun? Sizi birlikte gördüğümü anımsamıyorum ama benim gitmediğim yerlerde karşılaşmış olabilirsiniz.

Küme küme lalelerin hepsi aynı uçuk yeşil renkteydi ama her kümenin başka bir renge de eğilimi vardı ve biliyordum ki bu kümelerdeki laleler açtıkları zaman, park bahçıvanının büyük bir olasılıkla soğuk bir kış günü Tivoli karlar altındayken tasarlamış olduğu deseni sergileyeceklerdi.

Ben çiçeklerden, havadan ve bu yıl uzun süren kıştan söz ederken gevezelik ederken, Azorno bana belli etmeden Sampel'in yeni romanını anlatmaya başlamıştı. Bense onun dediklerine aldırmıyor, dinginlikle lalelerin gelişimi üzerine konuşmayı sürdürüyordum, çünkü hiç kimse, Azorno bile, roman özetlerinin, başkalarının özel yaşamları ile ilgili dedikodular gibi algılandığı gerçeğini gizleyemez. Neyse, Sampel'in yeni romanı kuşkusuz kusursuz bir kitaptır. Sen hiç Sampel'den bir şeyler okudun mu?

Sanırım, bir defasında Katarina'nın bana getirdiği bir buket rengârenk laleden söz etmek üzereydim ki, ikimiz de birdenbire sustuk ve yanından geçtiğimiz gölü çevreleyen yoldan dolanarak geriye lale tarhlarının olduğu yere gelince bir masaya oturduk, iki Dubonnet ısmarladık.

Göl ile ilgili hiçbir şey konuşmadığımız için biraz üzgündüm. Göl de laleler gibi uçuk yeşil renkteydi, ama bunun nedeni suya yansıyan ağaçlar değildi, çünkü ağaçlar daha yeşermemişti; gökyüzü de değildi, çünkü gökyüzü masmaviydi.

Azorno gene Sampel'in yeni romanından söz etmeye başlayınca yavaş yavaş anladım ki şaka etmiyordu, çünkü elinin içine aldığı elimle beceriksizce, belki de biraz yapmacık bir beceriksizlikle, oynarken alçak sesle şu açıklamayı yaptı: Bir iki gün önce, Sampel'in romanındaki başkişinin daha yedinci sayfada buluştuğu kadının ben olduğumu öğrenmiş ve bunu bana söylemek için burada buluşmamızı istemişti.

• • •

Daktiloda yazılmış bu iki sayfayı okuduktan sonra, yazı masasının üstüne yayılmış, yazılı yazısız, ama hepsinin de yazısız yüzü üste

dönük birçok kâğıdın arasına çabucak geriye koymak zorunda kaldım. Karo döşeli uzun koridordan gelen ayak seslerini işitiyordum; Randi'nin, köpeği Almanca azarladığını işitiyordum ve çok ağır olduğu için, koridora açılan odalara, her zaman iki kişinin iterek götürmesi gereken servis arabasının tekerleklerinin gıcırtısını gittikçe daha belirginlikle işitiyordum. Her şeye karşın Randi her gün kullanıyordu bu servis arabasını.

Ben kapıyı açar açmaz, köpek hemen kapının yüksek eşiğini kemirmeye başladı. Randi, adı Goethe olan köpeğe bir bisküvi verdi, köpek de hemen koşarak içeriye girip büyük mavi koltuğa yerleşti.

Bu oyunun onları eğlendirdiğini gördüğüm için gülümsedim.

Demek ki burası, hakkında pek çok şey duymuş olduğum güneş-odasıydı.

Demek ki Randi bugün Goethe ve benimle birlikte ya da geçen gün ya da geçen yıl Goethe ve Azorno ile birlikte olduğu gibi, her gün öğleden sonra Goethe ile ya da Goethe ve başkalarıyla birlikte burada çay içiyordu.

Almanya'dan buraya gelinceye kadar, bütün yol boyunca, hakkında pek çok şey duymuş olduğum güneş-odasının özlemini çekmiştim.

Oda beklentilerimi dikkate değer ölçüde karşılıyordu: Gerçekten de yedi tane çok yüksek penceresi vardı; pencerelerin üçü, aşağılardaki manzaranın içine iyice batmış Züricher See'nin de bulunduğu Güney yönde evin enini oluşturan duvardaydı; iki pencere Batı'ya, aşağılarda parkları, bahçeleri, koruları ve küçük gölleri ya da havuzları olan evlere, bir pencere de Doğu'ya, gözün hiçbir engelle karşılaşmadan seyredebileceği dalga dalga mavi dağlara bakıyordu.

Az önce bütününü ya da yalnızca bir bölümünü okuduğum, ama şimdi çay içerken unutmuş göründüğümüz mektubun gerisindeki gerçeği öğrenmeye artık kesin kararlıydım.

Burada bir de Kuzey'e bakan bir pencere vardı, çünkü öncelikle ve özellikle Kuzey'e bakan bu pencere yüzünden, hakkında pek çok şey duymuş olduğum bu güneş-odası ile koridor arasındaki köşede ev biraz daha genişti.

Oda öyle bir plana göre yapılmıştı ki, yaz mevsiminin en uzun ve en ışıklı gününde bile, en erken saatlerden en geç saatlere kadar güneş alabiliyordu.

Almanya'dan gelirken yol boyunca hiç durmadan yağmur yağmıştı, hâlâ da yağıyordu. Kuzey'e ve Batı'ya bakan pencereler yağmurdan nerdeyse kapkaraydı, Güney'deki ve Doğu'daki pencereler ise yağmurdan gittikçe grileşiyordu.

Böyleyken bile, güneş-odası öylesine pırıl pırıl bir ışık saçmaktaydı ki, tüm özlemim eriyip tam bir dinginliğe dönüştü.

Bu arada hemen belirteyim: Odadaki, rengi en koyu olan şey, Goethe'nin oturduğu koltuktu, ama tek koyu renkli olan da buydu. Başka her şey göz kamaştırıcıydı ve bir renk söz konusuysa eğer, o renk, çiçek açmadan önce lale tarhlarının rengi olan uçuk yeşildi. Üstelik mobilyalar sanırım fildişinden yapılmıştı. Ama kısa zaman önce beyaza boyanmış da olabilirlerdi elbette.

Bu gözlemler, az önce sözünü ettiğim ve belki hâlâ tadını çıkarıyor göründüğüm eksiksiz dinginliğin içinde açılmış yüzeysel ayraçlarmış gibi görülebilir ama aynı zamanda belki derin ve sinir bozucu bir can sıkıntısı ya da tam bir dinginliğin neden olduğu bir tür kaşıntıymış gibi de anlaşılabilir.

Goethe'ye her baktığımda gülümsediğini de söylemeliyim.

Nasıl da gülümsüyordu bu köpek!

Gerçekte, böylesine büyük bir etki yaratan, güneş-odası değildi belki.

Bu büyük etki kesinlikle hepimizin daha önce çok farklı yerlerde yaşamış olduğu bir şeydi. Bu yüzden de bu köpek eksiksiz dinginliğin her zaman can sıkıcı bir suskunluk olduğunu ve bu suskunluğun sinirlendirici özelliğini bildiğini belli edercesine mavi koltukta densizce oturabiliyordu.

— Güneş-odası her zaman herkesin üzerinde büyük bir izlenim bırakmıştır, dedi Randi; köpek havlamaya başladı, bir bisküvi aldım ve mektubu okuduğumu söyledim.

— Eskiden hep yaptığımız gibi, diye de ekledim. Yağmurun sesi kulaklarımda hışırdıyordu.

— Hangi mektubu?

— Ben de tam bunu soracaktım. Sahi kimden bu mektup, yoksa onu sen mi yazmaktasın?

Randi ayağa kalkmıştı.

— Bu mektup Azorno ile ilgili, dedim.

Randi yazı masasının üstündeki kâğıtlara göz gezdiriyordu.

— Benim yazdığım bir şey değil bu, dedi sonunda.

— Ben Azorno'yu çok iyi tanırım, dedim.

— Herhalde benim Sampel'i tanıdığım gibi, dedi Randi.

O sırada Goethe havlamaya başladı. Randi'nin verdiği bisküviyi yedikten sonra da benim kucağıma atlayıp başını kalçamın üstüne uzattı. Bense oturduğum yere iyice yerleşerek köpeğin üstüme yatmasını hoş karşılıyor göründüm.

Gerçekte hangimizin Azorno'yu, hangimizin Sampel'i tanıdığı hiç önemli değildi. Ama elbette bu mektup eğer yazarın kendisinden geliyorsa çok ilginç bir durum ortaya çıkıyordu, çünkü o zaman mektup bir yazarın, romanındaki iki başkişiyle yakın ilişkisi olduğu anlamına gelecekti.

— Bu mektup Xenia'dan, dedi Randi. Sonra mektubu geriye, yazı masasının üstüne yayılmış birçok kâğıdın arasına koydu.

— Xenia'yı tanıdığımı sanmıyorum.

Bunun üzerine Randi bana Xenia ile ilgili her şeyi anlattı.

Randi'nin anlattıkları, özellikle onun anlatma biçimini uygun görmediğim için, hiçbir şekilde gönderme yapamayacağım gerçekten çok hüzünlü ve çok uzun bir öyküye dönüştü. Randi'nin anlattığı Xenia değil, Xenia'nın karakteriydi.

Güneş, uzaklarda yağmurun ve dağların gerisinde bir yerde batmıştı ama güneş-odası gittikçe daha çok ışık saçıyordu. Ayrıca bir an için gerçek koşulların doğruyu oluşturduğunu düşünürsek, Randi'nin doğruya yaklaşmak için çaba gösterdiğini hiç sanmıyorum.

Bütün bu öykünün sonundaki ürkütücü gerçek şuydu ki, tam da bu hikâye, arabamla Almanya'yı olabildiğince hızlı bir uçtan bir uca geçip gelmemi istemelerinin doğrudan nedeniydi, çünkü Randi'nin bütün bu öykü yüzünden v.s., bana ihtiyacı vardı v.s., v.s.

— Yani ne demek istiyorsun? diye sordum.

— Senden, dedi Randi, Xenia'yı kurtarmanı isteyeceğim.

— Ne demek istiyorsun? dedim öncekinden daha aptalcasına.

— Evet, dedi Randi, onun bir hayalin tutsağı olduğunu anlamasına yardım etmen gerekecek.

— Nasıl olacak bu? dedim çaresizlikle.

— Bak, dedi Randi, ona her şeyi açıklamalısın; geçen gün benim Sampel ile birlikte olduğumu ve romanındaki başkişinin daha yedinci sayfada buluştuğu kadının *ben* olduğumu onun bana söylediğini söylemelisin.

Nerdeyse "Ne demek istiyorsun?" diyecektim ki dilimi tuttum.

— Erkek başkişinin Azorno olduğunu biliyor musun? diye konuşmasını sürdürdü Randi. Mayıs'ın ilk pazar günü Sampel beni Azorno ile tanıştırmak istiyor, deyip gülümsedi. Goethe havlayarak koridora açılan kapının önünde bir ileri bir geri koşmaya başlamıştı.

— İyi de, dedim, benden ne yapmamı istiyorsun?

— Ne olursa olsun bir şeyler yap. Bir şeyler anlat ona. Onunla birlikte ol, onu eğlendir, bir şeyler yap işte... Ben köpeği aşağıya indireceğim, istersen sen de gel.

Ayağa kalkıp Randi'nin yanına gittim; Randi kolunu omzuma attı, koridor boyunca yürüdük.

— Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi? dedi Randi. Hiç değilse ben Azorno ile birlikte olmaya fırsat bulup, bende ne gibi bir izlenim bırakacağını saptayıncaya kadar Xenia'yı hem Sampel'den hem Azorno'dan uzak tutmanı istiyorum.

Evin ortasındaki geniş taş merdivenden inerken Goethe'nin aşağıda bir kapıyı tırmaladığını duyuyordum, sonra tırmalanan kapının, kapalı iç avludan bahçeye açılan kapı olduğunu gördüm. Randi kapıyı açtı, yağmur bir an için içeriye yağdı. Sıra sütunların arasındaki taş sıraya oturduk. Avludaki fıskiyeli küçük havuzun şakırtısı, yağmurun şakırtısından farklı bir tondaydı.

— O, yalancının biridir, dedi Randi.

O sırada Goethe ağzında bir kemikle koşarak hızla içeriye girdi, yağmurdan silkindi, sonra getirdiği kemiği kemirmeye koyuldu. Bense oturduğum yerde, kıvırcık saçları bir çamaşır leğeninden lüle lüle akıyor gibi göğsüne inen, yelken kulaklı, eciş bücüş, yeşilimsi, küçük bir adamı temsil eden, kumtaşından eski bir heykelle oynuyordum.

— Xenia yalancının biridir, dedi Randi.

Elimden geleni yapacağıma söz verdim, çünkü aksi halde, hakkında o kadar çok şey duymuş olduğum güneş-odasını görmeyi öylesine istediğim için Almanya'nın bir ucundan öbür ucuna, üstelik sürekli yağmurlu bir havada yaptığım yolculuğun ne kadar anlamsız olduğu düşüncesine dayanamayacaktım.

İşte özellikle bu yüzden, elimden geleni yapacağıma söz verdim. Gene yukarıya çıktığımızda, Randi sevecen ve dalgın bir tavırla bana koridor boyunca dizilmiş çok sayıda oymalı tahta sandığı gösterdi. Ama hiçbirini açmadı, güneş-odasına da geri dönmedik.

Ona belli bir şey sormadım. O ise oradaki büyük buketleri bir gün önce satın almış olduğunu söyledi.

Duvarlarda asılı çok sayıda fotoğraf ve tablodan bir iki tanesine baktım.

Randi, onların her birinin bir öyküsü var, dedi.

Sonra özenle döşenmiş ama içlerindeki küf kokusu yüzünden kullanılmayan birçok odayı çabucak dolaştık.

Mutfağa geldiğimizde birdenbire durduk, Randi nerede olduğumuzun farkına varmış gibiydi, bense gidip oradaki kırmızı damalı örtüsü olan büyük masaya oturdum.

Randi dolaptan bir önceki günden kalma salatayı çıkardı. Marulun yapraklarının kenarları kahverengiye dönmüştü, yaprakların üzerinde sarımtırak lekeler ve buruşukluklar vardı, domateslerin rengi görülmemiş derecede solgundu.

Randi bir kutu kuşkonmaz, bir kutu da karides konservesi açtı, konservelerin suyunu atıp salataya kattı.

Sonra da orada durup, yarı uykudaymış gibi, salatayı yavaş yavaş iyice karıştırdı.

Söyleyecek bir şeyler bulmaya çalıştım.

Goethe yemek yediği teneke çanağı takırdatıyordu, çanaktan yuvarlanan bir topak çavdar ekmeği ayakkabımın ucuna kadar gelip durdu.

Randi bir baş soğan, birkaç domates ve iki üç tane çok pişmiş yumurta doğradı; yumurtaların akı mavi ya da mor ya da nerdeyse kara renkteydi. Doğradıklarının hepsini salata kâsesinin içine attı.

— İşte bu kadar, dedi.

Eski salata hemen hemen büsbütün altta kalmıştı. Randi kâseyi şöyle bir karıştırdı, sonra kollarını açtı, güldü.

Hiçbir şekilde birbirimize yabancı olmak istemediğimize göre, durum bütünüyle yapmacıkmış gibi duyumsanıyordu.

Randi şimdi dolaptan, daha büyük başka bir kâse çıkardı: Birbirine karışarak benekli bir desen oluşturmuş iki farklı tonda kahverengi sırı olan seramik bir kâseydi bu. Randi kâsenin içine bol yağ koydu, yağı oldukça çok üzüm sirkesi ile karıştırdı, üstüne biraz tuz ve biber ekti ve bir iki diş sarımsak ezdi.

Sonra kâseyi kucakladığı gibi, döşemenin üstünde dans edercesine devinerek karıştırmayı sürdürdü.

— Geldiğin için öyle sevinçliyim ki, dedi.

— Mutluyum, deyip kâseyi bıraktı, gelip beni alnımdan öptü.

Bir baş marulu makasla ince uzun şeritler halinde kesip kâsedeki yağ ve sirke ile karıştırdı.

— Ne yazık ki eski salata artığını atmadım, dedi.

— Önemi yok, dedim. Kahverengi lekeler artık nerdeyse görünmüyor.

— Aslında salatanın biraz dinlenmesi gerekir, dedi Randi, ama bugün buna vaktimiz yok.

Şaşırmış görünüyor olmalıydım ki, hemen:

— Pek çabuk gideceğin için öyle dedim, diye ekledi. Güldü. Biliyorsun, Xenia ile buluşacaksın.

— Keşke Xenia'yı önceden tanısaydım, dedim.

— Onun mektubunu yanına alabilirsin, dedi Randi, bir yandan da tabağıma tepeleme salata doldurdu.

Sonra hemen mektubu getirmeye gitti. Ağzıma bir parça kuru ekmek atıp çiğnemeye başladım. Randi'nin geriye gelmesi uzun sürdü. Demek ki amaç, yemeğimizi yer yemez, benim yola çıkmamdı.

Öyle de oldu ve dışarıya çıkıp arabaya bindiğimde, Randi:

— Herhalde yakında gene görüşeceğiz, dedi.

Goethe havlamaya başlamıştı; arabayı çalıştırıp, yüksek sesle:

— Elimden geleni yapacağım, dedim.

Yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında ağaçların pırıldadığı Uetliberg'de, nüfusu gittikçe kalabalıklaşan mahalleler içinden arabayı yavaşça sürerek, yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında asfaltın pırıldadığı, gittikçe genişleyip uzayan yollara vardım ve sonunda, yağmurun ...dığı ve ışıkların yakılmış olduğu kente doğru akan trafiğe karıştım.

Nerdeyse kentin merkezine varmıştım ki, yanlış şeritte olduğumu fark ettim, bu da arabayı kuzeye doğru değil, güneye doğru sürmeye karar vermemin nedeni oldu. Thalwil-Zug-Luzern yazılı bir levhanın gösterdiği yönü izleyerek Züricher See'nin sağından yoluma devam ettim.

Dosdoğru uzanan yol, ılık akşam havasında şarkı söylüyordu. Evler kayıp geçiyordu yanımdan, ama en sık kayıp geçen, uzaklarda yarı karanlıkta, büyük bir olasılıkla yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında, görünmeyenin pırıldadığı dağlara dönüşen, geniş ve dümdüz tarlalardı. Arabanın camını indirdim ve ılık akşam havasında şarkı söyledim.

Özellikle de Luzern'deki, ılık akşam havasında şarkı söyleyen, ... Irmağı'nı anımsıyorum.

Luzern'de kalmam gerekiyordu ama henüz uyumak istemediğim için, karanlıkta yavaşça bir yükselen bir alçalan manzaranın içinden, yağmurun çoktan dinmiş olduğu Brienz'deki ışıklara doğru yoluma devam ettim. Brienz'de kaldığım otel odasından Brienzer See'nin çevresindeki ışıkları seyrederken, Vierwaldstädter See'nin ve adını anımsayamadığım ama ılık akşam havasında şarkı söyleyen başka bir gölün çevresindeki ışıkları da anımsıyordum. Orada açık pencerelerin yanında yattım, uyudum ve düş gördüm.

Ertesi sabah, Passo S. Gottardo 2109'un gereğinden çok batısına gelmiş olduğumu gördüm. Onun için arabamı Sustenpass 2224 üzerinden doğuya doğru sürdüm, ama sonunda Gotthard bölgesinin yakınına vardığım zaman, manzaralardan, koyaklardan, köprülerden, tünellerden, buzullardan, eriyen karların oluşturduğu derelerden, görünüşe bakılırsa Rus kökenli generallerin anısına dikilmiş anıtlardan, yollardaki ineklerden, taşlar arasında yetişen ve Alpler'in florası denilen çiçeklerden ve Andermatt'taki trafik polislerinden kafam öylesine karışmıştı ki, Passo S. Gottardo 2109 yerine, Oberalppass 2044 üzerinden karşı yana geçtim ve yol sormak için durduğum büyükçe Disentis/Muster 1133 kentine varıncaya kadar, aşağılarda Ren'in doğduğu bölgeyi görebildiğim Tschamut ve Sedrun'un içinden yoluma devam ettim ve eninde sonunda, bana tarif ettikleri gibi, güneye dönerek Passo del Lucomagno 1917 üzerinden geldiğim Biasca 293'te, Passo S. Gottardo 2109 üzerinden gelseydim çok daha çabuk varmış olacağım yola ulaştım: Bir ırmağın ve üzüm bağlarının bulunduğu sulak Tessin Vadisi'nin aşağıya, Bellinzona 241'e doğru yayılmaya başladığı Biasca 293'te artık kokuları gelmeye başlayan ve via Lugano 334'e yaklaşan İtalya, bütünüyle Chiasso ile Como 201 arasındaki sınırı kuşatan ve sıcak, gevrek bir peksimeti çağrıştıran manzaranın içindeydi. Şimdi de işte gördüğün gibi Roma'dayım.

Sevgili Katarina, Xenia'nın ilişikteki mektubu ile birlikte gönderdiğim ve o mektubun nasıl elime geçtiğini anlattığım bu mektuba üzülmeyeceğini ya da kızmayacağını biliyorum. Sen beni tanırsın!

Xenia'yı da tanırsın.

Bir keresinde ona rengârenk lalelerden bir buket vermiştin.

Bana gelince, ben burada kaldığım otelde (Roma, Via Napoli 3, tel. 484.409 - 471.565) Xenia'nın mektubunu baştan sona birçok kez dikkatle okudum ve bütünüyle kişisel şu kanıya vardım ki, bu mektup gerçekle pek ilgisi olamayacak kadar güzel yazılmış.

Gerçeği ortaya sereceksek eğer, Xenia'nın mektubuna aslında Randi'nin mektubu demek gerekirdi; yalancının biridir o; Randi demek istiyorum; Randi ise bunu Xenia için söylüyor.

Ama sonunda gerçek ortaya çıkarsa, o zaman bu konuda iki ayrı yorum olamaz: Ben dün burada, yani Roma'da, Azorno ile birlikteydim. Mayıs'ın ilk pazar günüydü ve öğle saatlerinde hava inanılmaz derecede sıcaktı.

• • •

Mayıs'ın ilk pazar günüydü ve hava alışılmamış derecede serindi. Az önce Azorno'ya hoşça kal demiştim; hangi yöne gidileceğine hep kendisi karar veren Azorno ile üç gün sürekli birliktelikten sonra şimdi yalnızdım, hangi yöne gitmem gerektiğinde de kararsızdım; Kopenhag'ın Merkez İstasyonu'ndaki 2 numaralı peronda Azorno'ya hoşça kal dedikten sonra, pazar gününü nasıl geçireceğimi ve hangi yöne gitmem gerektiğini tasarlamada, tasarladığımı gerçekleştirmeye karar vermede ve o kararı uygulamada şimdiki bu yapayalnız halimle istasyonun dışında durmuş, seyahat acentesinin pencerelerinde asılı afişlerdeki gökyüzünün, özellikle de denizin maviliğini seyrediyordum; deniz dediğim aslında deniz değil, beyaz evlerin çevrelediği bir göldü ve bu evlerin bulunduğu geniş sulak çayırların yemyeşil rengi, Tessin, Lugano, Bellinzona sözcüklerinin pırıl pırıl harflerini ve çiçekleri, çiçekleri, çiçekleri belirgin kılıyordu.

Hava alışılmamış derecede serin, zaman alışılmamış derecede durağandı, benim karnım acıkmıştı, bu yüzden Tivoli'nin anagirişinin önündeki seyyar sosisçiye gidip ızgara sosisli iki sandviç aldım. Parkın içindeki insanlar herhalde göle doğru giden yolda ve gölün çevresinde dolaşıyorlardı. Belki de şurda burda durup bahçıvanın tasarlamış olduğu görünüm hakkındaki görüşlerini belirtiyorlardı. Ya da havuzun sessiz fıskiyesi ile ilgili hayranlıklarını ya da düş kırıklıklarını yüksek sesle dile getiriyorlardı. Ben parkın içini göremiyordum. Göremediğim için de hakkında görüş belirtemeyeceğim sessiz fıskiyeli havuzun bulunduğu Tivoli'nin gi-

rişinde, bilet kontrolörlerinin ve turnikelerin önünde sıraya girmiş olanların yanında oluşmuş uzun müşteri kuyruğundakilere haşlama ya da ızgara sosis satan saçları sosis rengindeki kadın.

Ama bu son tümce hakkında görüşümü seve seve belirteyim: Bir tümce değil o.

Saçları sosis rengindeki kadın, kendisinin hiç sosis yemediğini söylüyordu.

Geriye dönerken, şimdi her biri bir yöne uzanmış ve başları sarkmış olsa da, o günden beri yemek odasında duran bir buket rengârenk lale satın aldım. Aslında günde birkaç kez, oturup yemek yerken derin düşünceye daldığım bu odada bir tek ışık ışınının bile beni rahatsız etmesine izin vermediğim için, lalelerin hep dimdik kalacaklarını sanıyordum.

Laleleri suya koyar koymaz, bu mektuba başladım.

İlkin Azorno'nun ortalıkta bıraktığı sigaraları, sabahlığı, gazeteleri ve bir kitabı kaldırıp temizlik yaptım. Sonra laleleri suya koydum.

Sonra da hemen bu mektuba başladım. Ama uygun bir başlangıç bulmak amacıyla önce derin düşünceye daldım. Yani: Aynı zamanda hiçbir şey yemeksizin meditasyona başladım.

Bir süre sonra, aynı zamanda hiçbir şey yemeksizin, derin düşünceye dalmış olduğumun farkına varınca, bunun ne kadar yanlış ya da hiç değilse benim için ne kadar alışılmamış, bu yüzden de sakıncalı olduğu aklıma geldi, onun için hemen gidip bir fincan kahve yaptım, iki dilim beyaz ekmeğe ahududu reçeli sürüp, hep yalnızken kullandığım küçük, beyaz tepsinin üstünde yemek odasına getirdim ve vakit geçirmeden bu mektuba başladım.

Bu zamana kadar, bir süre suda kalmış olan lalelerin bulunduğu ve günde birkaç kez oturup yemek yerken derin düşünceye daldığım bu odada ışık ışınlarının beni rahatsız etmesine izin vermememe karşın, bazı lalelerin her biri şimdiden bir yöne uzanmış, başları sarkmıştı.

Ahududu reçeli sürülmüş iki dilim beyaz ekmeği yedikten sonra, hemen bu mektuba başladım.

Şu anda, bu mektuba başladığımdan bu yana birkaç gün geçtiğini ve beni hemen bu mektuba başlatan şeyin, özellikle, rengârenk lalelerden oluşan bu buket olduğunu, sana hemen söylememem gerekir.

Geri gelirken onları satın aldıktan sonra.

Onları suya koyduktan sonra.

Aradan birkaç gün geçmiş durumda, şimdi hem yazıyor hem bir şeyler yiyor, aynı zamanda derin düşünüyorken, lalelerin her birinin ayrı bir yöne uzanmış olduğunu görüyor ve sana hiç rengârenk lalelerden bir buket verip vermediğimi anımsamak için belleğimi yokluyorum.

Ama ben sana kesinlikle bir buket tek renkli lale bile vermedim.

Ben sana kesinlikle hiçbir buket vermedim.

Ve sevgili Xenia, bilmelisin ki hiçbir zaman da vermeyeceğim.

Ben sana hiç herhangi bir şey verdim mi ki?

Hayır. Hediyelere alerjin olduğunu biliyorum. Çiçeklere katlanamıyorsun ama kendin sararıp solmaktasın, hastalanıp gücünü yitirmek üzeresin; seni o kadar iyi anlıyorum ki. İnan bana, o kadar iyi anlıyorum ki seni.

Şimdi laleleri çöpe attığıma göre, aslında bu mektuba baştan başlamam gerekirdi ama böyle bir şey sanırım sınırı aşmak olur, ayrıca önsöz niteliğindeki bu satırlar, her şeye karşın, belki de belli bir işlevi yerine getirmiştir.

Azorno'nun Tivoli'de buluştuğu, lale tarhlarına olağanüstü ilgi gösteren o beyaz şapkalı genç hanım ile ilgili o çok güzel öyküyü senin yazmış olabileceğine bir an bile inanmadığımı acaba sana iyice anlattılar mı?

O öyküyü senin yazmış olabileceğini sanmak gülünç bir şey. Gülünç. Ancak ne seni ne senin son derece gülünç huylarını tanımayan bir kişi böyle bir şeye inanabilir. İnan bana, bu tür şeylere aldanmayacak kadar iyi tanıyorum seni. Seni sandığından da iyi tanıdığıma inanabilirsin.

Bu yüzden de seni kurtarmak için bir neden göremiyorum.

Ayrıca, laleleri çoktan çöpe attığıma göre, sanırım şimdi burada benim kaldığım yerde buluşup, Louise'yi kurtarmak için, birlikte ne yapabileceğimizi konuşmamız gerekir.

Gerçi sen onu tanımıyorsun ama Alp Dağları'ndaki araba yolculuğunun öyküsü, bir şeylerin doğru olmadığı konusunda sana bir ipucu vermiştir. Ancak sonradan o öyküyü yazacağını bilen bir kişi, arabasını öyle bir yoldan sürebilir.

Ya da ancak arabasını hangi yoldan süreceğini bilmeyen bir kişi, öyle yazabilir.

Sözün kısası, korkarım ki Louise şimdi amaçsızca oradan oraya dolaşmaktadır.

Korkarım ki artık ne neyi yazdığının ne de onu kime yazdığının farkındadır.

Azorno'yu düşlemenin ne kadar sakıncalı olduğunu bildiğime inanabilirsin. İnan bana, bunun ne kadar sakıncalı olduğunu bilirim ben. Gerçekleşen şeylerin, düşler olmadığını bilecek kadar uzun zamandır tanıyorum Azorno'yu.

Ama elbette, öncelikle ve özellikle ortada dolaşan söylentiler ve bu söylentilerin olası gelişimi hakkında seni sürekli bilgilendirmek istediğimin güvencesini vermek için yazıyorum sana.

Doğal olarak, bu gelişimi sen ancak tahmin edebilirsin. Louise'nin, Randi bu söylentileri senin çıkardığını söylüyor demesine üzülmen gerekmez, sevgili Xenia. Hiç gerekmez. Bilindiği gibi, Louise yalancının biridir.

Elbette işin içine başka etmenler de karışmış olabilir. Belki sen, bu tür belirtiler konusundaki özel bilginle, Louise'nin mektubunda, güneşe alerjisi olduğunu anıştıran herhangi bir şey olup olmadığını saptayabilecek konumdasın.

Bu durumda, onun bütün kusurlarını affederek, doğruya biraz daha yaklaşabiliriz, sanırım. Yalnızca anıştırarak, örneğin, sözcükleri çarpıtmadan, aranıyor ilanı verilebilir. İtalyancada herhalde çok güzel ve dostça bir ilan olurdu bu. Denildiğine göre, Louise Roma'da kalıyormuş ve güneş çarpması yüzünden amaçsızca ortalıkta dolaştığından endişe ediliyormuş.

• • •

Sevgili Bet Sampel: Daktiloda yazılmış bu mektupları, ya da, bana göre, daktiloda yazılmış bu mektubu baştan sona okumanıza izin verdikten sonra, kendimi tanıtmak için gerçekten güçlü bir istek duymaktayım ama görüyorum ki şu anda bu gereksiz, üstelik bunun can sıkıcı bir etki yapmasından da korkuyorum. Öyleyse bana şimdilik Xenia deyin, yeter!

Adresinizi bulmuş olmaktan gurur duyuyorum. Yaşadığınız yerde yaşamak ne kadar güzel bir şey olmalı!

Kocanızın böylesine güzel yaşayabilmesi ve sekreterliğini yapan böyle güzel bir karısı olması edebiyat için büyük önem taşıyor dediğimde, birçok okurun görüşünü dile getirdiğimi sanıyorum.

Elbette güzelliğiniz bu konunun odağını oluşturuyor. Binlerce okur, izlenimlerinin onaylandığını görmenin özlemini çekiyor; örneğin Sampel'in son romanında Azorno'nun yedinci sayfada buluştuğu kadının betimlendiği bölümü okurken, kazandıkları o çok yoğun izlenimlerin gerçeğe uyduğunu, bu güzelliğin gerçekten var olduğunu, (Azorno'nun da metresi olması bir yana) Sampel'in güzel metresi olan Sampel'in güzel sekreterinin, aynı zamanda Sampel'in güzel karısı olduğunu görmek istiyorlar – bu öyle bir metres ki, tam Sampel'in düşlerinin kadını: Sampel'in güzel İsviçre'deki o güzel gül bahçesini huzur içinde işleyebilmesi için güzel adının gizli tutulduğu o güzel gölün yakınında bulunan, güzel manzaralı o güzel eve Sampel'in yakıştırabileceği bir kadın.

Umarım dediklerimi doğru anlıyorsunuzdur, ben kendim güzellik meraklısıyım ve bir kitaptan anladığımı, o kitabın bana verdiği yaşantıları, sıradan insanlar karşısında dile getirmekten çok hoşlanırım, bunları o kitabın yazarı karşısında dile getirmek ise bana özellikle çekici gelir, o zaman sözcüklerim bir gül gibi kat kat açılır ama yazarın kendisi çeşitli nedenlerden dolayı orada değilse, o zaman da sözcüklerim, sorulacak bir şey varsa, yazarın verebileceğinden daha çok ve daha dolgun yanıtlar verebilecek, her yerde hazır ve nâzır sekreterinin karşısında, denebilir ki bir buket rengârenk lale gibi açılır.

Ama bizim durumumuzda edebiyatla ilgili sorunlar elbette söz konusu değil.

Şu noktada kolayca uzlaşabiliriz ki, burada söz konusu olan, gerçekliğin acımasız çıkarlarıdır. Onun için, yalnızca doğrunun hakkını vermek ve doğrunun haklı olarak ait olduğu yere varmak amacıyla yazıyorum size; her şeyden önce, adresinizi bulmak için aşırı çaba gösterdiğimi, bununla bağlantılı olarak, gizli tutulan bir şeyi, bir sırrı açığa vuruyor diye, sıradan bir yayıncının sarkıntılıklarına katlanmak zorunda kaldığımı ve içinde bulunduğunuz durumu gerektiği gibi değerlendirebilmeniz için sizi en iyi biçimde bilgilendirmek amacıyla ilişikte gönderdiğim, daktiloda yazılmış mektubu iyice düşünerek ikinci ve üçüncü kez inceden inceye gözden geçirmekle, hani derler ya, pek çok paha biçilmez zaman harcadığımı belirtmek isterim.

Çabalarımın sonucu, size şu son derece önemli soruyu sordurtursa çok sevineceğim: O beni aldattı mı, aldatmadı mı?

Bu konuda benim inandırıcı bir görüşüm var. Belli bazı şeylere olmuş gözüyle bakıyorum. Her şeyden önce, bu meselede, yazar ile başkişisi arasında çok yakın bir ilişki olduğunu varsaymaktayım; baştan sona etkili olan karmaşık bir ilişki bu. Yazar ile başkişisi ayrı değil; Sampel ile Azorno gerçekte yalnızca Sampel, durmadan Azorno denilmesine karşın; onun için, bilmenizi isterim ki sevgili Bayan Bet, bende bulunmasından, inanın, mutsuzluk duyduğum o mektup, kocanızdan yalnızca, Sampel diye, kendi adıyla söz etmiyor, sık sık başkişisi Azorno'nun adıyla da söz ediyor; bu da herhalde üzerinde düşünülecek bir şeydir. Örneğin, ben, Katarina'nın ilkin Azorno'nun ortalıkta bıraktığı sigaraları, sabahlığı, gazeteleri ve bir kitabı kaldırıp temizlik yaptığının, sonra laleleri suya koyduğunun farkına vardım.

İkincisi: Katarina'nın hiç değilse bu noktada doğruyu söylediğini varsayıyorum. Elbette yalancının biri o, ama bu noktada ona inanmam için çeşitli nedenler var.

Aslında, sezgileri kuvvetli olan Katarina'nın birtakım noktalarda ya doğruyu gördüğü ya da çıkarı yüzünden, anlaşılır biçimde ve akıllıca davrandığı ortaya çıkıyor.

Öncelikle ve özellikle belirteyim ki, Katarina, mektubun bana yüklenen bölümünü benim yazmış olamayacağımı hemen bildi. Ben bugüne dek, ne Azorno ne başkası, hiçbir erkek tanımadım. Bunu kanıtlamak, biraz karmaşık olsa bile, zor olmayacaktır.

Ayrıca Katarina'nın Randi ile Louise'den ateşli erkek avcıları diye söz etmesinin, sanırım, sağlam nedenleri var. Gerçek şu ki kendisi erkek avcılığı meraklısı değil.

Ama bir akşam benim kaldığım yerde kafaları çekiyorken, yavaş yavaş iyice hüzünlenip, Sampel'i baştan çıkarmak istediğini söyleyiverdi; bunu mutlaka yapacağına da söz verdi üstelik, yemin etti, benim de buna tanık olduğumu vurguladı; sonra ayağa kalkıp Sampel'i baştan çıkaracağına bir kez daha yemin ettiğinde, artık büsbütün ayılmış, ciddileşmişti. Akşamın geri kalan kısmında rahat rahat bambaşka şeylerden konuştuk. Ama Katarina'nın dediğini yaptığından şimdi hiç şüphem yok.

Üstelik gerçekten o işin meraklısı olmaksızın. İnanın bana, kendisi o işin meraklısı değil.

Onun için, eğer bu gerçeği kabul edip güzel evinizde barındırmak isterseniz –size şunu söyleyeyim ki beni bundan kurtarmakla

çok mutlu edeceksiniz– o zaman ben de karşılık olarak size, elbette başta Katarina'nın adresi olmak üzere, yukarıda sözü geçen kadınların, örneğin, kaldıkları yerler ile ilgili istediğiniz her tür bilgiyi elde etmenizde yardımcı olacağım ama elbette bu kez sizin benim adresimi bulmak gibi çok büyük bir işi üstlenmeniz ve bununla bağlantılı olarak, sonunda, içtenlikle sizin olan Xenia'nız ile ilgili bir sırrı açığa vuruyor diye sıradan bir yayıncının sarkıntılıklarına katlanmanız koşuluyla.

• • •

Sampel yataktan kalkmış, sabahlığını sırtına geçirmişti. İpek sabahlık pırıl pırıldı. Bir şey işittiğini söyledi, benim bir şey işitip işitmediğimi sordu, bir şey işitebildiğini söyledi, benim bir şey işitip işitemediğimi sordu, işte şimdi bir şey işittiğini, şimdi birisini işitmekte olduğunu söyledi, birisi, birisi vardı taş merdivende, terasta, kapıda, karo döşemede, sofada, birbiri ardı sıra odalarda, yemek odasında, misafir odasında, oturma odasında, verandada, çay salonunda, sigara salonunda, edebiyat toplantıları salonunda, kitaplıkta ve gene geriye, salonlarda, odalarda, karo döşemede, merdivenin önünde, nerdeyse merdivenin başında, merdivende, basamaklarda ve işte burada, yattığımız, yatmış olduğumuz, ama Sampel kalkıp sabahlığını sırtına geçirdikten sonra benim şimdi hâlâ yatmakta olduğum odanın kapısında. İpek sabahlık pırıl pırıldı.

Sampel gene sabahlığını çıkardı. Gelip gene benim yanıma uzandı. Elini göğsümün üstüne koyunca mememin başı işaret parmağı ile orta parmağının arasına sıkıştı. Sampel derin derin solumaya başlamıştı.

Mayıs'ın ilk pazar günüydü ve hava ılıktı. Pancurları açık, yüksek pencerelerden ışık özgürce içeri dışarı girip çıkıyordu, ama büsbütün özgürce değil, hiçbir zaman büsbütün özgürce değil. Pencerelerin biri öyle yeşildi ki, yapraklarla örtülmüş olduğu için kararmış görünüyordu ve döşemedeki bir delikten yukarıya uzanan, kökleri yere gömülü sarmaşık gülüne destek veren sıkıca kangal edilmiş tel iskeletin üzerindeki azgın çiçeklerin ve yaprakların arkasında, cama yapışmış kuşları andıran soluk renkli ekkökleri ancak şöyle bir görülebilen meryemana asması ve duvar sarmaşığıyla dıştan mühürlenmiş gibi iyice kapanmıştı. Yukarıya doğru uzanan gül fidanının üzerindeki güller, yaylı oyuncak palyaçolar

gibi zıplıyor ve pencereyi içeriden, dışarıdakinden daha tam örtüyorlardı, bu yüzden cama yapışmış kuş pençelerini içeriden şöyle bir görebilmek daha da zorlaşıyordu. Bir zamanlar bir kadının bu pencereden kendini attığı ama tam olarak ölmediği söyleniyordu. O olaydan sonra Sampel, azgınca gelişimini büyük bir olasılıkla kitaplarının birinde kendi eliyle betimlediği bu sarmaşık gülünü, büyük bir olasılıkla kendi eliyle dikmişti.

Öteki üç pencerede de yeşil bitkiler vardı. Ama elbette hiçbirinin önünde perde ya da tepesinde sayvan yoktu, yalnızca her pencerenin önüne, arapsaçı ekili dokuz küçük saksının bulunduğu küçük bir raf yerleştirilmişti: Sapları öyle ince, yaprakları öyle küçük olmasına karşın, bu bitki öyle yoğun ve boyluydu ki, saç tarar gibi taranabilir izlenimi bırakıyordu. Yüzleri duvara dönük, sık yeşil saçları pencerelerin önündeki boşluğa büsbütün özgürce sarkan üç çarpı dokuz küçük kadın başı, gene de hiçbir zaman büsbütün özgürce değil. Sampel mememin başını, bir radyoyu, düğmesini çevirerek ayarlıyormuş gibi büküyordu. Başucunda çarşafla biraz oynadım, saçlarını okşadım ve parmak uçlarımı sol kulağının kıvrımlarında birçok kez dolaştırdım, bir yandan da kulağının dibinde şarkı mırıldanıyordum. Sesi yavaş yavaş zayıflayarak kaybolan bir radyo istasyonu gibi. Ölmekte olan. Ölmüş olan bir radyo istasyonu. Ama gövdesinin içinde derin derin soluk alıp vermeyi sürdüren.

Sampel yataktan kalktı, sabahlığını sırtına geçirdi. Işık, kadınların saçlarının arasından süzülüyordu. Hava yeşildi. Birisinin gelmekte olduğunu açıkça duyabiliyordum. Taş merdivende. Terasta. Bu mutlaka odur, diye fısıldadı Sampel. Sampel'in mutlaka odur dediği kadın işte kapıda. Karo döşemede. Yerinden kıpırdama, dedi Sampel. Kıpırdama sakın. Ölü numarası yap. Sonra da hemen merdivene açılan kapıya seğirtti. Kadın misafir odasının kapısındaydı. Birbiri ardı sıra odalardaydı. Sampel merdivene varmıştı. Kadın, yemek odasındaydı. Sampel, merdivende. Kadın, oturma odasında, salonda. Sampel, merdiveninin önündeki karo döşemede. Kadın, verandada. Sampel, birbiri ardı sıra odalarda. Kadın, salonda. Sampel, yemek odasında. Kadın, çay salonunda. Sampel, oturma odasında, salonda. Kadın, sigara salonunda. Sampel, verandada. Kadın, edebiyat toplantıları salonunda. Sampel, salonda. Kadın, kitaplıkta, oradan da gene geriye. Sampel, çay salonunda. Kadın, edebiyat

toplantıları salonunda. Sampel, sigara salonunda, kadın da sigara salonunda, Sampel ile kadın, çay salonunda, salonda, verandada, misafir odasında, oturma odasında, konuşuyorlar, yemek odasında, birbiri ardı sıra odalarda, karo döşemede, merdivenin önündeki karo döşemede ve nerdeyse merdivende ve burada, Sampel kalkıp sabahlığını sırtına geçirdiğinde, benim hâlâ yatmakta olduğum yatak odasının kapısı önünde, şimdi de Sampel merdivenin önündeki karo döşemede dikilmiş, durmadan onunla konuşuyordu, sesi gittikçe zayıflayarak sonunda kaybolan bir radyo istasyonu gibi. Ölmekte olan. Ölmüş olan bir radyo istasyonu. Kulak kesilmiş dinliyorken, gövdemin içinde derin derin soluk alıp veriyordum: Sampel'in, onun meme başını, bir radyoyu, düğmesini çevirerek ayarlıyormuş gibi büktüğünü belki duyarım diye.

Ortalığa yoğun bir sessizlik çökmüştü. Az önce denizin dibindeyken şimdi birdenbire kendini sert bir kayanın üstünde bulan ama başkalarının onun için ölmüş mü yoksa yaşıyor mu dediklerini işitemeyen ve kendisiyle birlikte yukarıya çektiği denizin oluşturduğu, üstelik kimsenin boğulmadan giremeyeceği kocaman saydam bir çanın içine kapatılmış bir dalgıç gibi duyumsuyordum kendimi. Kımıldayan bitki-perdeler, dibi külrengi, kumlu kıyılarda olduğu gibi, gözkapaklarımın üzerinde titreşen ışığı süzüyorlardı. Bu yoğun ve sıcak ve yeşil havada uyukluyordum, aynı zamanda zehirliydi bu hava, çünkü o çoktan benim farkıma varmış ve büyük bir sessizlik içinde zehrini pencerelerden içeriye püskürtmüştü – insan-bedenimden bütün yaprak-etimi çabucak soyarak kaburga kemiklerimi, salgılarımı ve üreme aygıtımı sergileyen ve sinmeme, çökmeme, ufalanıp nerdeyse ortadan kaybolmama neden olan yeşil bir zehirdi bu; evet, geriye yalnızca biraz toz kalmıştı benden, bu da, bir akşam önce ayak parmaklarımın arasında kalmış biraz kum gibi, uzanıp yatmadan önce çarşaftan fırçayla kolayca temizlenebilirdi. Yatakta doğruldum. Kasığımdan iki damla düştü aşağıya. Damlalar çarşafın üstünde yayılarak küçük gri bir leke oluşturdu. Kulaklı küçücük bir kafa.

Kadın niçin işitemiyordu beni? Sampel karşısına çıkan bütün kadınlarla yatamaz mıydı ki? Şimdi de niçin geriye gelmiyordu? Belki de ben gerçekten o kadar istekli değildim.

Yataktan kalkıp pencereye gittim. Bitkiler saçlarımın uzantısıymışlar gibi omuzlarımın üzerine dağıldı. Hiçbir şey görülmüyordu.

Hiç kimse görülmüyordu, demek istiyorum. Hiç kimse işitilmiyordu. Gökyüzü ne kadar derin ve parlaksa göl de o kadar derin ve parlaktı. Yansıları bütün gölü doldurduğu için, hiç değilse buradan bakıldığında, gökyüzünün yansımasına yer bırakmayan karşı dağlar da derin ve parlaktı.

Arkama dönünce, dağların Bet Sampel'in tuvalet masasındaki aynada da yansıdıklarını gördüm, bu durumda Bet Sampel bu derin ve parlak görüntünün önüne oturup kendi derin ve parlak gözlerinin içine bakabilirdi. Oturup kremlerin ve kozmetiklerin yerlerini biraz değiştirdim. İki kavanozu açtım, sonra gene kapadım. Kavanozların çoğu, kapağı çevrilerek açılıp kapanan türdendi. Bir şişenin boynunda, yağ bulaşmış bir kurdele vardı. Kavanozların ve şişelerin çoğunu biraz elledim, bir elimin sırtına parfüm, öbürüne losyon sürdüm, göğüslerime bol bol krem çalıp dudaklarımı boyamaya başladım: İlkin siklamen, sonra bej, sonra kırmızı, sonunda da dudaklarımı ovarak silip temizledim. Sonra saçlarımı kulaklarımın arkasına doğru taradım ve rastgele ortadan ayırmış olduğumu gördüm, dağların görüntüsüne karşı bir tür yetkin bakışım oluşturuyordu bu. Bet Sampel'in çekmecelerinden birinde bir sutyen bulup taktım; ama bir numara büyük geldi. Bir de üstünde üç tane dantel çiçek bulunan, soldan yırtmaçlı, açık yeşil renkte ipekli bir külot buldum. Ama bir numara küçüktü, görünüşü de gülünçtü. Sonra gene özenle dudaklarımı boyadım, öyle ki çekirdeği çıkarılmış kuru kayısıya benzediler; aynı şekilde gözlerimin uzak ve yakın çevresini de boyadım ve sonunda oturup aynada gözlerimin içine baktığımda, gözlerim, gerideki derin ve parlak dağların görüntüsü önünde büsbütün derin ve parlak göründüler bana.

Böylece tamamlanan resme sonra da bir sigara ağızlığıyla yaşam üfledim ve bu sanat yapıtının tüm düzeneğini işler kılabilmek için ortalıkta sigara aranıyorken rastlantıyla Xenia'nın Bet Sampel'e mektubunu buldum. Bir sigara yakıp mektubu okudum. Bir sigara daha yakıp mektubu bir kez daha okudum. Bet Sampel'in kendisi de bu mektubu okurken, öfkelenerek sigaraların art arda birini söndürüp birini yakmış olabilir. Sonra birdenbire merdivende ayak sesleri. Buruşturulup atılan mektup. Açılan kapı. İçeriye giren Sampel. Gözlerim karşı yandaki dağlara çevrilmiş, ağızlığa takılı sigaramı soğukkanlılıkla içiyorum.

Sampel gülüyor. Sigaramı kaptığı gibi taban halısına sürterek söndürüyor, ağızlığı da topuğuyla ezip paramparça ediyor, sonra sutyenimi ve külotumu yırtarcasına üzerimden çekip çıkarırken avaz avaz bağırmaya başlıyor, gölün karşı yakasındaki derin ve parlak dağlarda yankılanıyor sesi: Özgürüm. Özgürüm! Bırak Bet Sampel kendi yağıyla kavrulsun artık. Derin parlak gözleri de onun olsun. Sonra da kocaman, pürtüklü diliyle kirpiklerimi yalayıp cafcaflı renk karışımını beyaz renkli ipek duvar kâğıdına tükürüyor. Gözlerimi yalayıp yutacak diye öyle korkuyorum ki. Sampel, özgürüm özgürüm, deyip duruyor. Sevgili Randi, özgürüm sevgilim, şimdi sürekli birlikte olacağız. Şimdi. Şimdi. Şimdi.

Daha önce dediğim gibi, gerçekte ben pek de heveslisi değildim bunun.

Sampel belki bu gerçekten kuşkulanmıştı, çünkü gece gündüz beni gözaltında tutuyor ve büyük bir olasılıkla, kitaplarını yazmaya artık zaman bulamıyordu.

Hatta ben de bu mektubu geceleyin o uyurken yazmak zorunda kaldım, karanlıkta yazınca da sözcükler ve satırlar doğal olarak sık sık birbirine giriyor, okunması güçleşiyor, ama bu bir bakıma yakında tam da bu nedenle beni yalnızca geceleyin kuşatmakla kalmayıp gündüzleri de içime sızarak gözcülük görevini üstlenecek olan karanlığa uyacak ve o zaman ben bitkilerin örttüğü pencerenin yanında oturup Xenia'nın hepimizle ilgili mektubunu ve kararmış yaprakların gerisinde cama yapışmış küçük kuş pençelerini düşünürken Sampel'in yükünü hafifleterek gene kitaplarını yazmaya vakit bulmasını sağlayacaktır.

Xenia'nın Bet Sampel'e yazdığı mektuptan korkuyorum ve istemiyorum onu.

Katarina'nın Xenia'ya yazdığı mektuptan korkuyorum ve istemiyorum onu.

Louise'nin Katarina'ya yazdığı mektuptan korkuyorum ve istemiyorum onu.

Ben kendi yazdığım mektuptan korkuyorum. Ve istemiyorum onu.

Ben burada hapsedilmiş otururken senin Roma'da dolaşıp durduğunun kulağıma geldiğini düşündüğümde, doğru mu anımsıyorum?

Senin dağ yollarında olağanüstü becerikli bir sürücü olduğunu düşündüğümde, doğru mu anımsıyorum?

Seni anımsadığımı düşündüğümde, doğru mu anımsıyorum? Louise, Roma, Via Napoli 3, tel. 484.409 – 471. 565.

Beni anımsadığını ve arabanla Como Chiasso 201 sınırını aşıp Lugano 334 yoluyla sıcak, taze, baharat kokulu manzarayı terk ederek, yukarıya Biasca 293'e doğru yayılan, ırmağı ve üzüm bağlarıyla ünlü sulak Tessin vadisinden, hâlâ İtalya kokan Bellinzona 241'e varacağını, bu noktada arabayı ya Passo S. Gottardo 2109 üzerinden yukarıya ya da Passo del Lucomagno 1917 üzerinden içeriye sürme olanaklarından, sanırım ikincisini seçeceğini ve yol sormak için Disentis/Muster 1133'te durduktan sonra, çok aşağılarda akan Ren boyunca Tschamut ve Sedrun'a doğru yükselerek Oberalppass 2044 üzerinden içeriye yolunu sürdüreceğini, Andermatt içinden ve Sustenpass 2224 üzerinden kayar gibi kolayca geçerken yağmur büyük bir olasılıkla dinmiş olacağı için arabanın camını indirip ılık akşam havasında şarkı söyleyebileceğini düşündüğümde doğru mu anımsıyorum?

Canın henüz uyumak istemiyor ve karanlıkta bir yükselen bir alçalan manzaranın içinden arabanı yavaş yavaş sürerken Brienzer See çevresindeki ışıkları anımsıyorsun, Vierwaldstädter See'yi çevreleyen ışıkları anımsıyorsun ve şimdi adını anımsayamadığın başka bir göl boyunca gördüğün ışıkları anımsıyorsun, ama ılık havada şarkı söylerken bile bulabileceğini umduğum gibi, bulabilirsin beni. Ve kurtarabilirsin. Oturmuş buradaki ne pek derin ne de pek parlak olmayan gölü seyrettiğim bu yerden. Derinlik ve parlaklık konusunda aynı şey gökyüzü için de geçerli. Dağlar için de. Ve aynı derecede, gözlerim için de.

Çünkü karanlığın ışık hızıyla yayıldığı bu yerde, ben şimdi Sampel'in esiriyim.

• • •

Bu roman üzerinde çalışmaya başladığım günlerde, gerçekten de Roma'da Via Napoli 3 adresinde oturuyordum.

Her sayfanın tepesine, Louise ....., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, diye yazıp 484.409-471.565 olan telefon numarasını da ekliyordum.

İnsanın ellerini yıkadığı kadar sık ve titizlikle mektup yazdığım günlerden kalma bir alışkanlıktı bu. Her gün birkaç kez yerine getirilen.

Elbette aldığım mektupların sayısı, hiçbir şekilde, gönderdiğim mektupların sayısı kadar olmuyordu.

Yüz mektup göndermişsem, karşılığında ancak on mektup alabileceğimi umuyordum.

Ama gönderdiğim yüz mektubun yüzü de çok özel olmasına karşın, aldığım on mektuptan ancak dördü aynı derecede özel olma niteliği taşıyordu.

Bu dört mektup...

Evet, ne zenginlik.

Ama bu dört mektubun her zaman bir tanesi benim asla yanıt vermeyi düşünemeyeceğim herhangi bir kişiden, iki tanesi akrabalardan ya da başka tanıdıklardan gelir, ancak bir tanesi, yani bir tek mektup, yazmış olduğum yüz mektuptan birinin gerçek yanıtı olurdu.

Ne var ki o da hemen hemen hep uzun zaman önce, üç ya da dört yüz mektup öncesi yazdığım, bu yüzden de artık anımsayamadığım bir mektubun yanıtıydı.

Ve bu tek mektup...

Evet, ne zenginlik.

Hemen belli oluyordu ki, yüzden çok mektubun yanıtı olması gereken bu tek mektup bir tek yanıt bile içermiyor, ama tam tersine, yalnızca, o kişinin bana niçin bir yanıt vermediğinin, ne yazık ki bana bir yanıt veremediğinin, o sırada bana bir yanıt verecek durumda olmadığının ayrıntılı açıklamalarından oluşuyordu.

Bana binlerce soru sordurtan ve ara vermeden mektuplar yazdırtan bir yanıttı bu.

Ama ben Roma'da Via Napoli 3 adresinde otururken öyle olmadı.

O adresi hiç kimse bilmiyordu. Onu hiç kimsenin bilmemesi gerekiyordu. Nerede olduğumu hiç kimse bilmemeliydi. Hiç kimse de bilmiyordu.

Üstelik adım ve adresimle süslediğim pek çok kâğıdın hiçbiri mektup yazmada kullanılmadı ama hiç değilse başlangıçta bir dizi mektuptan oluşan bu romanı yazmada kullanıldı, onları zarflara koyup mektup diye gönderme niyetim de yoktu: Buna el yıkamak kadar sık ve titizlikle mektup yazdığım günlerden kalma bir alışkanlığın sonucu gözüyle bakılabilir herhalde. Günde birkaç kez yinelenen.

Böylece, ilk kez sabahları olmak üzere, günde birkaç kez, kâğıt kâğıt üstüne demiyor, her birinin tepesine, Louise..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye yazıyordum.

Kaldığım yerin bulunduğu sokak bana huzur sağlayan bir sokaktı. Burada huzur içinde yemek yiyebiliyor, huzur içinde uyuyabiliyordum. Komşularımı huzur içinde seyrederek hoşça vakit geçirebiliyor ve bu roman üzerine çalışabiliyordum. Huzur içinde. Böylelikle her şey kusursuz bir düzen içindeydi. Kısa zaman önce, huzur bulmak için kaçıp buraya gelmemiş miydim!

Gerçekte bu huzuru daha baştan yalnızca yemek yemek, uyumak, komşuları seyretmek ve roman yazmak gibi sıradan şeylere kullanmak niyetinde değildim.

Biricik niyetim, buraya gelirken de yol boyunca şaşmaz kararım, bu huzuru yalnızca, huzur bulmak amacıyla yaptığım kaçışa yol açan eylemlere tam bir açıklama bulmada kullanmaktı.

Ama hemen belli oldu ki, eylemlerimin değil, ancak eylem eksikliğimin bir açıklaması olabilirdi. Daha doğrusu, uzun zaman önce yapmayı düşündüğüm ama daha da uzun zaman boşladığım işlere ve tasarladığım sıralamayla, hatta başka herhangi bir sıralamayla bile, asla gerçekleşmeyen, kısacası, gerçekleşmediği için de, ana çizgilerini belirtmiş olduğum tasarıda atlanan olaylara bir açıklama bulmak olacaktı amaç. Ana çizgilerini ötekiler için belirtmiş olduğum tasarı. Böylece bir açıklama sunmak istediğim ötekiler. Huzur bulmak için niye kaçıp buraya geldiğimin bir açıklaması.

Bir bodrum katındaki kafede aynı sokakta oturan başkalarıyla birlikte içiyordum kahvemi. Onlara bakmak istediğimi sanmasınlar diye de hiçbirine bakmıyordum. Çoğu zaman, bakabileceğim eski bir yerbezi bulunuyordu karo döşeli tabanda. Yerbezi titrek bir sesle mırıldanıyor, sarı ve mavi renkleri, parlak ve iştah açıcı duruma getirinceye kadar yalıyordu.

Gidip bir kahve daha alıyordum kendime. Onları görmediğimi görebilsinler diye de hep yere bakıyordum.

Yerbezi orada değilse, kıvırcık saçları bir çamaşır leğeninden lüle lüle akıyor gibi göğsüne inen, yelken kulaklı, eciş bücüş, yeşilimsi bir cüceyi temsil eden, kumtaşından eski bir heykelle oynuyordum oturduğum yerde. Bu heykel duvarın bir köşesindeki maviye boyanmış bir rafta duruyordu hep. Oradakilerin hiçbiri görmeden, eciş bücüş cücenin sağ buduna küçük bir oyuk açmış-

tım. Ve sürekli olarak, bu oyuğu ya da sabahleyin, Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, diye adımı eklediğim kâğıtlara ne yazacağımı düşünüyordum.

Hem Xenia'nın, Randi'nin, Katarina'nın, hem Bet Sampel'in, hatta Sampel ile Azorno'nun bile, bir açıklama istemeye hakları vardı.

Ama bir açıklama isteğinde bulunmayacaklardı elbette. Bir şey isteme konusunda her zaman çok duyarlıydılar. Genel olarak, zorla istemek gibi bir alışkanlıkları yoktu, gene de aldıkları tüm olası önlemlere karşın, zorla isteme gibi görünen bir durum ortaya çıkarsa, bunu hemen kendilerine yöneltirlerdi. Asla başkalarına değil. İçten yıpratırlardı kendilerini. Büyük duyarlılıklarıyla kendi yumuşak etlerine saldırır, anlattıklarımın daha çoğuna yer bulmak için kendilerini yiyip bitirirlerdi. Anlattığım her şeye yer bulunurdu; her küçük öyküye kendilerini açar, her sözcüğü her ayrıntıyı içlerine çeker, bir sonraki için hiç durmadan yer hazırlarlardı. Bir sonraki yalan için.

Bense bırakırdım kurban etsinler kendilerini. Tıka basa doyururdum onları.

Sonra kaçıp buraya geldim huzur içinde yazabilmek için. Her sabah adımı yazıyordum kâğıdın tepesine: Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3.

Sonra yerbezini ve kumtaşından yapılmış küçük heykeli seyrederek kahve içiyordum.

Sonra bodrumdaki kafeden çıkıyor, her zamanki gezgin satıcının sergisinden üzüm satın alıp odama geliyordum.

Sonra pencereyi kapıyor, karşı odadaki adamı seyrediyordum.

Adam yıkanıyor, onu göremeyeceğim bir biçimde dolabın kapısı ardında giyinip odasından çıkıyordu; evden de çıkıp gittiğini gördükten sonra, yapacağım açıklamayı yazmayı tasarladığım o günkü kâğıtların bulunduğu masaya oturuyordum.

İlk önce genel bir açıklama hazırlayacaktım.

Sonra Xenia'ya her şeyi açıklayacaktım.

Sonra Randi'ye genel olarak her şeyi açıklayacaktım.

Sonra Katarina'ya genel olarak her şeyi, özel olarak da kaçışımı açıklayacaktım.

Sonra Bet Sampel'e genel olarak her şeyi, özel olarak da Roma, Via Napoli 3 adresine kaçışımı açıklayacaktım.

Sampel'e açıklayacaktım sonra.
Sampel'i açıklayacaktım
Azorno'yu açıklayacaktım
Açıklayacaktım
Açık
Çık
Öğleden sonra saat beşte gene dışarı çık-ıyordum.

Önceden daha saat on ikide ya da saat üçte dışarı çıkmamışsam eğer. Gelişigüzel dükkânların önünde duruyor, bir şapka satın almayı düşünüyordum. Beyaz bir şapka. Yürümeyi sürdürüyordum. Geriye dönüyordum. Karşı kaldırıma geçiyor, bir güneşliğin altında durup bekliyordum. Sonra gene yürümeye başlıyor, yürümeyi sürdürüyor ve rastgele geriye beyaz şapkanın bulunduğu vitrinin önüne geliyordum. Onu satın almayı düşünüyordum. İleriye doğru yürüyor, geri dönüyordum. İleriye doğru yürüyor, geri dönüyordum. İleriye doğru yürümeyi sürdürüyor, yürüyerek ya da nerdeyse koşarak odama geliyor, yatıp uyuyordum.

Ya da saat beşte değil de akşam saat dokuzda dışarı çıkıyordum. Şapkasız ve eldivensiz. Akşam karanlığında koyu esmer tenimi örten siyah bir entariyle. Ağzımı açtığımda yalnızca dişlerim, yere bakmıyorsam yalnızca gözlerimin akı, birazcık da eldivensiz koyu esmer ellerimin tırnakları parıldıyordu.

Taştan yontulduktan sonra Piazza della Repubblica'nın ortasındaki önceden hesaplanan konumlarına yerleştirilmiş kadınları ve kuğuları yıkamada kullanılan suyun, fıskiyelerden fışkırarak birikip şakırdadığı büyük, yuvarlak havuzun kenarında, dudaklarım gerilmiş, gözlerim yarı kapalı, tırnaklarım avuçlarıma gömülmüş olarak oturup gizleniyordum. Havuzun kenarında birikmiş yoğun bir küme insanın arasına gizliyordum kendimi. Buradaki yoğun insan kümesi, alanı bütünüyle dolduran yoğun insan kalabalığının bir parçasıydı. Beyaz şapkalı kimi kadınların ve koyu esmer tenlerini örten beyaz gömlek giymiş erkeklerin de bulunduğu bu alan, yeryüzünün bağrında ışıkların, ışınların çarpıp yansıdığı, çakan şimşekler gibi parıldayan ve sürekli devinen bir mücevher gibiydi.

Ne kadarını anlatmıştım onlara? Havuzun ılık suyu içinden parmaklarımı kaydırırken, her birine ne kadarını anlatmış olduğumu; hepsine değil, kimilerine ne kadarını anlatmış olduğumu;

birine değil, ötekilere ne kadarını anlatmış olduğumu; sonra her birinin bana değil, ötekilere ne kadarını anlatmış olduğunu ve hepsinin bana değil, birbirlerine ne kadarını anlatmış olduklarını düşünüyordum.

Ne var ki, baştan beri, yalnızca, onların ilgisini uyandırabilecek bir şeyler anlatmak gibi gizli bir isteği içeren ama anlattıklarımı, o kadar hoşlarına gittiği için çiğnemeden yuttuktan sonra sindiremedikleri kalıntıları kusmak zorunda kalıp eş dost toplantılarında o kalıntılara anlaşılmaz olsa da zararsız bir hastalığın sonuçları gözüyle baktıkları bir öykünün gidişi nasıl denetim altında tutulabilir? İşte bu yüzden öykümle ilişkiyi çabucak yitirdim ve benim yönümden katıksız bir yalan olarak başlayan şey, doğruya tehlikeli yakınlıkta bir şeye kolayca dönüşebilecek duruma geldi.

Giysi dolabının kapısı ardında giyinmiş olan adam önümden geçip gitti. Tırnaklarımı avucumun içine gömdüm ve havuzun kenarındaki yoğun insan kümesinin arasından kimseye görünmeden sıyrılıp odama savuşmaya karar verdim: Işığı yakmayacak, yıkanmadan hemen yatacaktım.

Ya da akşam saat dokuzda ya da öğleden sonra saat beşte ya da üçte dışarı çıkmadım. Yalnızca sabahleyin çıktım. Şapkasız ve eldivensiz. Onun için, karşı komşumu yataktan kalkıp giyinirken görmedim. Akşamleyin beyaz gömleğini giymiş olarak Piazza della Repubblica'daki arabalar arasında da görmedim onu. Sonunda odama döndüğümde ne ışığı yaktım ne de yıkandım ama insan kalabalığından üstüme sinmiş sıcak kokunun eşliğinde gidip yattım.

Bu insan kalabalığı...

Evet.

Üzerinde Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, yazılı olan beyaz kâğıt masanın üstünde duruyordu.

Sanırım her şey, Azorno'ya âşık olduğumu Katarina'ya söylediğimde başlamıştı.

Aşağı yukarı aynı zamanda, Randi'ye Azorno'nun bana âşık olduğunu da söylemiştim.

Bet Sampel'e, Azorno'nun beni elde etmek istediğini ve bulduğu her fırsatta benimle yalnız kalmaya çalıştığını söylemiştim.

Sampel'e de defalarca asla Azorno'dan başkasıyla yatmadığımı söylemiştim.

Azorno düpedüz ırzıma geçti, demiştim Xenia'ya.

Yattığım yerde döndüm, yatak örtüsünü tekmeleyerek üzerimden attım. Azorno'suz yapamıyorum, diye mırıldandım. Sıcaklığı da tekmeleyerek üzerimden atmaya çalıştım ama çok ağırdı.

Gebeydim. Ya da gebe kalmak istiyordum. Ya da gebe kalmak istemiştim. Ya da gebe olduğumu söylemiştim. Belki de öyle diyerek gebe kalabileceğimi sanıyordum. Ötekilere öyle diyerek. Hepsine öyle diyerek. Onlar buna inanıncaya dek. Ben kendim buna inanıncaya dek.

Ya da gün boyunca romanımı yazmayı sürdürdükten sonra, ilkin geceleyin dışarı çıkıyordum. Yataktan kalkıp ışığı yakmadan giyiniyordum. Kâğıt ertesi sabaha hazır durumda masanın üstünde duruyordu: Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, tel. 484.409-471.565.

Bu insan kalabalığı...

Kalabalığın içinden kimileri hâlâ sokaklarda dolaşmaktaydı.

Karnımın büyümediğini görünce ne demiş olabilirlerdi acaba?

Bunu duyduğunda Azorno ne demişti? Gebe olduğumu söylememem gururunu öylesine okşamıştı da, onun için mi benimle asla yatmamış olduğunu açığa vurmamıştı? Beni gebe bırakmadığını açığa vurmamak için bilmediğim nedenleri mi vardı?

Ne olursa olsun, ben yokken onlar büyük bir olasılıkla öykümü benim adıma sürdüreceklerdi.

Nitekim onu genişletip geliştirdiler. Xenia, Randi, Katarina ve Bet, Azorno'nun çocuğu için küçük küçük giysiler örmeye başladılar. Azorno'ya gelince, benim gebe olmadığımı çok iyi bilmesine karşın, bir çocuk arabası satın almıştı bile – hiç değilse bir başkasından gebe kalmış olmamı umuyorsa da o başkasının kendisi olmasını yeğlemekteydi, böylece ben başkasından gebe kaldığımı açığa vurmak zorunda kalmayacaktım.

Bu noktada araya girip bu öyküyü durdurmak, onlara durumu anlatmak, her zamanki gibi mektuplarımı göndermek ve açıkça: Hepsi yalan. Gebe değilim. Âşık değilim. Onu tanımıyorum v.s., diye yazıp bu öykünün kendi yaşamını yaşamasını önlemek yerine, düpedüz yeni bir öyküye başladım. Başka bir öyküye.

Her sabah kâğıdın tepesine: Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, diye yazıp dışarı çıkıyordum. Bir bodrumdaki kafede kahve içtikten ve giysi dolabının kapısı ardında giyinip dışarı çıkan karşıdaki adamı seyrettikten sonra, başlamış olduğum romanı yaz-

maya oturuyor, ardından gene öğleden sonra saat beşte ya da üçte, akşam saat dokuzda ya da ilkin biraz uyuduktan sonra gecenin geç saatlerinde, şapkasız ve eldivensiz, insan kalabalığından geriye yalnızca birkaç kişinin kaldığı sıcak sokaklara çıkıyordum.

Bir gün Xenia'nın, Randi'nin, Katarina'nın, Bet Sampel'in, Sampel'in ve Azorno'nun bu romanı okumalarına izin verdiğimde, kendilerini romanın kişileri olarak görünce herhalde öyle şaşıracaklardır ki, Azorno'nun çocuğunu sormayı büsbütün unutacaklardır. Küçücük giysiler kendiliğinden ortadan kaybolacak, çocuk arabası ise hiç kimseye ait olmaksızın öylece oracıkta kalacaktır.

Bu çocuk arabası...

Evet.

Ya da öğleyin saat on ikide dışarı çıktım. Karşı evdeki adamın yıkanıp, bana görünmemek için giysi dolabının kapısı ardında giyinerek odasından çıkıp evi terk ettiğini gördükten sonra bu romanla ilgili çalışmaya başlamak amacıyla o gün kullanacağım kâğıtların bulunduğu masaya oturdum. Oturup kâğıtların tepesinde yazılı olan adıma baktım: Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3.

Ya da kalkıp sıcak sokaklar içinden adamı takip ederek, akşam karanlığında Piazza della Repubblica'nın ortasındaki havuzun kenarında gizlendiğim yerden, sırtında koyu esmer tenini örten beyaz bir gömlekle geçip gittiğini gördüm.

Ya da sıcak insan kitlesinden tenime sinen kokuyla uyuduktan sonra, ancak gecenin geç saatlerinde dışarı çıktım. Gün boyunca bu roman üstüne çalıştıktan sonra.

Ya da bir tek sabahleyin dışarı çıkıp bütün gün eve geri dönmedim. Karşı evdeki adamın odasında onunla yattıktan, yataktan kalkmasını, yıkanmasını, her zamanki gibi giysi dolabının kapısı ardında değil ama onu görebileyim diye tam önümde giyinmesini seyrettikten ve o, odadan ve evden çıkıp gittikten sonra. Ben de yerbezine ve kumtaşından heykelciğe bakarak kahve içtiğim yere gittim.

Sonra bodrumdaki kafeden çıkıp her zamanki sergiden üzüm satın alarak odama döndüm.

Ya da dediğim gibi, yalnızca sabahleyin evden çıkıp geriye dönmedim.

• • •

Bu roman üzerinde çalışmaya başladığımda, elbette Roma, Via Napoli 3 adresinde oturmuyordum.

Helgolandsgade'de oturuyordum. Ama boş kâğıdın tepesine, Katarina ..., Helgolandsgade, Kopenhag diye her yazışımda, öyle tedirgin edici görünüyordu ki bu, romanımda kullanılabileceğim bir tek sözcük bile bulamıyordum.

Bu yüzden Louise ..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, diye yazıyordum. Yararı da oluyordu bunun. Louise'yi anlatıcı olarak kullanmaktan memnundum – öykü anlatması her zaman iyidir onun, ne var ki bunu kendim için söyleyemem.

Birkaç gün hiçbir şey söylemeden yapayalnız oturabilirim ben.

Var olan sözcüklerin bir tanesini bile söylemeden.

Ama belli bir konuda düşüncemi söylemek zorunda kalabilirim elbette.

Akşamları oturmuş bir yandan yemek yiyor, bir yandan da derin düşünüyorken, kedinin beni seyrettiğini görürsem, suskunluğuma duyduğu kızgınlıkla üstüme atlayıp bir iki sözcük sökmek için ağzımı tırmalamaya başlayacak diye birdenbire korkuya kapıldığım olur; korkumu başka türlü yenemezsem eğer, iki lokma arasında birkaç yatıştırıcı ses çıkarırım, o zaman kedi beni rahatlatmak için hemen mırıldamaya başlar, böylece ben de birkaç gün daha, hiçbir şey söylemeden bir başıma kalabilirim.

Bütün bir hafta böyle yapayalnız oturup da tanıdığım insanları görmek için hâlâ istek duymadığımı saptayınca, birdenbire aklıma tanıdığım insanları yazmak geldi. Burada yemek masasının üstünde birbirlerinin ardından koşuşturabilirdim onları, ışık görmeyen o rengârenk laleler gibi her yöne uzanıp sarkmalarına neden olabilirdim. Solup ölmelerine de neden olabilirdim. Ama her şeyden iyisi, karınlarını doyurmak ya da başka bir biçimde onlara hizmet etmek gibi zorluklara katlanmadan yanımda olmalarını sağlayabilirdim, o zaman onların görünüşte var olmaları kediyi de eğlendirir, benim suskunluğuma saldırmasını önlerdi.

Bu romanı yazma düşüncesi aklıma geldikten sonra, birkaç yatıştırıcı ses çıkarıp kedinin kızgınlığını giderdim ve saat on ikide dışarı çıktım. Kopenhag'ın Merkez İstasyonu'nun dışında durup seyahat acentesinin pencerelerinde asılı afişlerdeki gökyüzünün, özellikle de denizin maviliğini seyrettim; deniz dediğim aslında deniz değil, beyaz evlerin çevrelediği bir göldü ve bu evlerin bulun-

duğu geniş sulak çayırların yemyeşil rengi, Tessin, Lugano, Bellinzona sözcüklerinin pırıl pırıl harflerini belirgin kılıyordu. Geriye dönerken bir buket rengârenk lale satın alıp eve geldiğimde onları suya koydum, bir yandan da Tessin'de Lugano'da, Bellinzona'da oturup bu romanı, çiçekleri, çiçekleri, çiçekleri yazmanın ne kadar hoş bir şey olacağını düşünüyordum.

Bir hafta daha yapayalnız oturup da tanıdığım insanları görmek için hâlâ istek duymadığımı saptayınca, bu romanı yazmaya uygun büyüklükte ve sayıda kâğıt satın almak için saat üçte dışarı çıktım. Tanıdığım insanlar üstüne bu romanı yazmak için. Geriye dönerken, artık solmuş olan o rengârenk lalelerin oluşturduğu buketin yerini tutsun diye, yeni bir buket rengârenk lale satın aldım. Eve gelince onları suya koydum.

Üç hafta boyunca yapayalnız oturup da Randi, Xenia, Louise, Bet Sampel, Sampel ve Azorno'nun, tanıyorum dediğim insanlar olduğunu hesaplayınca, bu romanı onlar hakkında yazacağımı unutmamak için adlarını bir kâğıda not ettim. Üç hafta boyunca böyle yapayalnız oturduktan, tanıdıklarımın adlarını bir kâğıda not ettikten ve kediyle birçok kez kapıştıktan sonra, saat beşte dışarı çıktım.

Yağmur yağıyordu. Kırmızı bir şemsiye satın alıp Tivoli'ye girdim, orada bir masaya oturdum ve iki Campari ısmarladım. Masayı iyice kendime doğru çektim, öyle ki ayaklarım, kalçalarıma kadar bacaklarım ve karnım masanın yuvarlak yüzeyinin altında gizli durumda kaldı: Sırtım dik, elimde tuttuğum şemsiyem açık ve havaya kalkık olarak oturdum. Garson iki Campari'yi getirip kırmızı gökyüzümün altına koyar koymaz parasını ödedim. Yağmur çevremde uğuldayıp duruyor, nerdeyse titizleniyordu. Küçük limon dilimini elimle tutarak yukarıya, gri göğe doğru kaldırıp Campari'lerden birini içtim. Limon dilimini yedim. Öteki Campari'yi de içip eve gittim, şemsiyeyi karanlık yemek odasında bir köşeye koydum.

Dört hafta boyunca yapayalnız yemek odasında oturup yemek yiyerek derin düşünceye daldıktan, arada bir de kediyle dalaştıktan sonra, Louise'nin tanıdığım insanlar hakkında yazmak istediğim romanın 1. tekil kişi ağzından en uygun anlatıcısı olacağını hesapladım ve ısmarlamış olduğum, istediğim büyüklükte ve sayıda yazı kâğıdı eninde sonunda bana ulaştığında, birer birer her sayfanın

tepesine onun adını yazıp akşam saat dokuzda, hemen geriye dönmek üzere, dışarı çıktım.

Kedi uyuyordu. Kıpırdamadan ayakta durduğum yemek odasının arkasında bulunan yatak odasının, yani benim yatak odamın ortasındaki yatağın, yani benim yatağımın ortasına uzanmıştı. Ayaklarımın ucuna basarak gidip yatak odasının kapısını kapattım ve yazmaya başlamak için sessizce masaya oturdum. Artık her şey yerli yerindeydi. Çok iyi bir sokakta çok iyi bir yemek odasıydı burası. Helgolandsgade'de. Huzurumu bozmayan bir sokaktı Helgolandsgade. Burada huzur içinde yemek yiyebilir, huzur içinde uyuyabilirdim. Huzur içinde komşularımı seyrederek oyalanabilirdim. Ama huzur içinde olmak istediğim için, hiç kullanmadığım oturma odasından yapabilirdim bunu, yalnızca oradan. Ve bu roman üzerine çalışabilirdim. Huzur içinde. Yatak odasının kapısını kilitlemiştim, şimdi de oturmuş solmuş lale yapraklarını yoluyordum. Lale yaprakları, bir Haziran akşamı arabayla ağır ağır geçilen karanlık villa sokaklarında olduğu gibi, lambanın altında ışıldıyordu. Keşke pek çok buketten yaprak yaprak yolduğum bütün o lale yapraklarını rengârenk bir yığın halinde biriktirseydim, o yapraklar da tazeliklerini korusaydı, keşke daha çok buket satın alsaydım da yaprakları dökülsün diye onları biraz hırpalasaydım, keşke o buketlerin hepsini birden satın alsaydım da yaprakları dökülsün diye hepsini birden hırpalasaydım.

Aman ne zenginlik...

Kedi uyanmış, kapıyı tırmalıyordu. Ben hiç sesimi çıkarmayınca havaya sıçrayıp ön patilerini kapıya sürterek aşağıya kadar çekti. Gidip kapıyı araladım ve denemek için birkaç yatıştırıcı ses çıkardım. Ama kedi deli gibi sağa sola sıçramaya, orayı burayı tırmalamaya başladı.

Nerdeyse soluk alamıyor, ne yapacağımı bilemiyordum.

Huzursuzluğumu azaltmak için mutfağa gidip bir fincan kahve yaptım, iki dilim beyaz ekmeğe ahududu reçeli sürdüm, sonra onları yalnızken kullandığım küçük beyaz bir tepsiye koyup oturma odasına getirdim. Yalnız olmaktan çok hoşlanıyorum. Yalnız olmak istiyorum. Ahududu reçeli sürülmüş iki dilim beyaz ekmeğimi yiyorum. Artık âşık değilim. Sessiz sakin oturuyorum ve hiçbir şey istemiyorum. Hiçbir şey ümit etmiyorum. Yiyorum. İki dilim beyaz ekmeğimi yiyorum. Âşık değilim artık. Ahududu reçeli sürülmüş olarak.

Karanlık merdivenin dibinde oturmuş, onun önümden geçmesini beklerken kalbim küt küt atıyordu. Ayağı bana takılıp tökezleyebilirdi, beni tekmeleyebilirdi ya da pantolonun paçasına asılsam, ellerimi kanatıncaya kadar ayaklarıyla çiğneyebilirdi. Birkaç haftadır sadakatle orada oturuyordum ki, bir akşam nihayet polis çağırdı, gelip beni aldılar, bir yere kapatıp kapısını kilitlediler, yavaş yavaş yalnız olmayı öğreninceye kadar orada tuttular.

Gece ilerliyordu. Ortalık durgunlaşmıştı. Durgunluk yavaş yavaş her yeri kaplamış, her yere koyu bir sessizlik çökmüştü. Az önce denizin dibindeyken şimdi birdenbire kendini sert bir kayanın üstünde bulan ve sanki kendisiyle birlikte yukarıya çektiği denizin oluşturduğu, üstelik hiç kimsenin boğulmadan giremeyeceği kocaman saydam bir çanın içine kapatılmış, bu yüzden de çevresini saran yoğun sessizlikte, başkalarının onun için, ölmüş mü, yaşıyor mu, ne dediklerini işitemeyen bir dalgıç gibi duyumsuyordum kendimi. Bu sessizliğin içinde. Evet. Uyukluyordum. En küçük bir ses ya da gürültü çıkarmadan uyukluyordum. Ondan sonra gece bir ara şişelerim ve krem kutularım devrilip tuvalet masasından yere düştü. Sonra da bir lamba, bir vazo, bir cam kavanoz. Ben uyukluyordum. Sessizce. Kedi herhalde saldırmaya hazırdı. Ama sessizlik aynı şekilde onun da çevresini sarmıştı. Birazcık kuvvetli soluk alıp versem, nemlendirmek için dilimle dudaklarımı yalasam, ağzım açık durumda kendimden geçer gibi oluversem, düş görsem, kalkıp kırmızı şemsiyeyi açarak her yöne uzanıp sarkmış rengârenk lalelerin üzerinde dalgalandırdığımı düşlesem, o zaman bu sesleri, örneğin şimdi yatak odasında kırılan pencere camının çıkardığı ses gibi başka sesler de izleyecekti. Cam kırıkları şangırdıyordu. Bir yerde bir kapı çarpılarak kapandı. Şemsiye, yemek odasının bir köşesindeki eğimli konumundan yavaşça aşağıya kaydı. Kahve yapmak için yerimden kalktım. Kedi için iki dilim beyaz ekmeğe ahududu reçeli sürüp yalnızken kullandığım küçük beyaz tepsiye koyarak yemek odasına getirdim.

Dört hafta boyunca bu şekilde yapayalnız oturduktan sonra, ahududu reçeli sürülmüş iki dilim beyaz ekmekle silahlanıp yatak odasının kapısını açtım ve yatıştırıcı sesler çıkararak kedinin bulunduğu odaya girdim ama kedi bir pencere camını kırarak dışarı atlamış, çoktan ortadan kaybolmuştu. Perdeler yırtılmıştı. Gün ağarıyordu. Pencereyi açıp seslendim. O anda kedi aşağıda-

ki kapalı avludan bir sıçrayışta uçarcasına havada uzun bir eğri çizerek başımın üzerindeki bir camı paramparça edip doğrudan içeriye girince, cam kırıkları bir haziran akşamı arabayla ağır ağır geçilen karanlık villa sokaklarındaki çiçekler gibi ortalığa serpildi. Korkudan dilim tutulmuş bir durumda bir adım gerilerken ayağım bir lambaya takılıp yatağın üstüne yuvarlandım. Kedi sessizce gelip kocaman pürtüklü diliyle gözkapaklarımı yalamaya başladı. Gözlerimi de yalayıp yutacak diye çok korktum. Bir iki yatıştırıcı ses çıkardım, kedi de, ben kendimi gene güvende duyumsayabileyim ve tek sözcük söylemeden birkaç gün yapayalnız oturmak için güç kazanabileyim diye, yavaş yavaş mırıldamaya başladı.

Beş hafta boyunca yapayalnız oturduktan sonra, saat tam on ikide dışarı çıktım. Yağmur yağıyordu. Yeşil bir şemsiye satın alıp Tivoli'ye girdim, orada bir masaya oturdum ve iki Dubonnet ısmarladım. Masayı iyice kendime doğru çekerek sırtım dik, elimde tuttuğum şemsiyem açık ve havaya kalkık olarak oturdum, garson iki Dubonnet'yi getirip yeşil gökyüzümün altına koyar koymaz da parasını ödedim. Yağmur çevremde uğuldayıp duruyordu. Nerdeyse titizlenerek. İki Dubonnet'yi içtikten sonra eve gittim, şemsiyeyi de, yemek yemek, derin düşünmek ve bu romana başlamak için günde birkaç kez oturduğum yemek odasındaki masanın üstünde suya koydum.

Tanıdığım insanların Randi, Xenia, Louise, Bet Sampel, Sampel ve Azorno olduğunu, ayrıca 1. tekil kişi ağzından anlatıcı rolüne en çok Louise'nin uyduğunu hesapladıktan, yeşil şemsiyeyi suya koyduktan, kırmızı şemsiyeyi de aynı şekilde suya koyduktan, sonunda kedinin ardından ortalığı toplayıp sigaraları, sabahlığı, gazeteleri ve bir kitabı kaldırdıktan ve ahududu reçeli sürülmüş iki dilim beyaz ekmeği de yedikten sonra, saat tam üçte dışarı çıktım.

Geriye döndüğümde Louise gelmişti. Anahtarla kapıyı açıp içeriye girmiş, kucağında kediyle yemek masasının yanında bir sandalyeye oturmuştu. Gerçekte kedinin Louise'nin kucağında olduğu da söylenemezdi, çünkü kedi, dört patisi ve kuyruğu ile Louise'nin oldukça büyük karnını sıkıca kavrayıp ona sarılmış, bacaklarının üzerinde çaprazlamasına yatıyordu. Louise şemsiyeleri kapatıp yemek odasının bir köşesine koymuş, masanın ortasına da, şimdiden her yöne uzanıp sarkmış olan rengârenk lalelerden bir buket yerleştirmişti.

Lalelerin beni mutlu ettiğini söyledim.

Louise de durumundan mutlu olduğunu söyledi.

Sonra kahve isteyip istemediğini ve karnındaki bebeğin babasının kim olduğunu sordum.

Roma'dan yeni geldiğini ve pek çok kişinin bebeğin babası olabileceğini söyledi. Ben, çok ilginç, deyince, evet, dedi, şimdi ahududu reçeli sürülmüş iki dilim beyaz ekmek yiyebilirim. Bunun üzerine, oturduk, reçel sürülmüş ekmeğimizi yerken Roma hakkında, Randi ile Xenia, Bet Sampel ile Sampel ve Azorno hakkında, ortak tanıdıklarımız, benim tanıdığım insanlar, yazmaya başlayacağım roman ve biz böyle oturmuş bir yandan yiyor, bir yandan da gevezelik ediyorken her yöne uzanıp sarkan rengârenk laleler hakkında gevezelik ettik.

Ahududu reçeli sürülmüş ikişer dilim beyaz ekmeğimizi yedikten sonra, saat beşte dışarı çıktık. Saat tam beşte. Hâlâ yağmur yağıyordu. Mavi bir şemsiye satın alıp Tivoli'ye girdik, orada bir masaya oturduk ve iki Martini ısmarladık. Masayı iyice kendime doğru çektimse de hâlâ Louise'nin karnına değiyordu; böylece sırtımız dik ve açık şemsiyemiz havaya kalkık olarak oturduk, garson iki Martini'yi getirip mavi göğümüzün altına koyar koymaz da parasını ödedik. Yağmur çevremizde uğuldayıp duruyordu. Nerdeyse titizlenerek. Martini'lerimizi içip kalktık, ben eve gittim, şemsiyeyi de öteki iki şemsiyenin bulunduğu köşeye koydum. Sonra yatak odasının penceresine yeni cam taktırtmak için bir camcıyla, kapalı avluya mavi ve sarı renkli karo döşettirmek ve yağmurdan farklı bir tonda şakırdayacak fıskiyeli küçük bir havuz yaptırtmak için de bir taşçıyla anlaştım. Sonra yemek odasındaki masaya oturup bu romanı yazmaya başladım.

• • •

Havuz şakırdıyordu. Gevezelik ediyordu. Yuvarlak yalağın ortasından yukarıya doğru fışkıran su kesiksiz bir devinimle yükselip düşmekteydi: Uzun zaman susuz kalmış bir bitkinin sapı gibi yükseliyor, sonra hemen bir çiçek gibi açılarak yaprak yaprak aşağıya dökülüp parçalanıyordu.

Ya da yere boylu boyunca uzanmış bir şişe üfleyicisinin ağzından yukarıya doğru dimdik uzayan ve üfleyicinin gücü sınırına ulaştığı yerde, ani bir devinimle asla sağa sola kol salmaksızın,

dans etmeksizin, köpük köpük bir yakalık gibi genişleyip kayarak dolgun bir etek oluşturan, pelte kıvamında bir cam boru gibi yükseliyordu.

Ya da yükseliyordu. Sonra düşüyordu. Yeşil bitkilerin yeşil saç telleri gibi. Uzun saç telleri gibi. Uzayda dirençle karşılaşmadan özgürce düşen saç telleri gibi. Ama hiçbir zaman büsbütün özgürce değil. Her zaman biraz yapışkan. Kanı iyice saran bedeni iyice saran deriyi iyice saran kıllar gibi. İşte yükseliyor. Yükseldi. Düşüyor. Düştü.

Ya da şakırdıyordu. Gevezelik ediyordu. Kaynağının içine sığınıp öğrendiği ilk sözcükleri tekrar tekrar mırıldanıyordu.

Ya da şarkı söylüyordu ılık akşam havasında.

Dört yanı kapalı avluda.

Sıra sütunların arasındaki alçak taş sıraya oturmuş uyukladığım yerde. Dinliyordum. Bilmediğim, anlamadığım ve eylemlerimin ayrıntılarını saptayıp sınırlamada kullanmak zorunda olmadığım bir dilde aynı şekilde gevezelik etmek, mırıldanmak istiyordum. Bundan sonraki eylemlerim. Hiçbir şey yapmamak istiyordum. Dilin içinde uyuklamak, onu, karşıt yönlerden gelen pınarların beslediği bir kaynak gibi dolup kendiliğinden fışkırmaya bırakmak istiyordum. Dilin beni rahat bırakmasını, üç adım geride olmasını ve orada, ortalıkta, ustalıklarını göstermesini, el çabukluğu gösterilerini yapmasını, ağzından alev püskürtmesini, dans etmesini, müzik yapıp şarkı söylemesini, rengârenk topların üstünde dengesini korumasını, her şeyden çok da kendinden emin bir biçimde sallanan akrobatik piramitler kurmasını istiyordum.

Ve bu ustalıklar öylesine yorucu olmalıydı ki, her sözcük son sınırına dek gerilmiş olarak yerine oturabilsin. Benim yardımım olmadan ya da ben araya girmeden işleyen bir dil. İstiyordum. Zaman kazanmak için. Ve acele bir kararı önlemek için. Uyukluyordum.

Telefonun çalmasıyla yerimden sıçradım. Yukarıya koşup telefona cevap verecektim. Koşmaya başlamıştım bile. Gene de cesaret edemedim. Yavaş yavaş geriye gelip taş sıraya oturuncaya kadar telefon yedi kez çaldı. Su yalakta şakırdıyordu. Aşırı bir biçimde. Patavatsızca yüksek sesle. Kulaklarımın dibinde hışırdayarak. Pişmanlık duyuyordum duraksadığım için. Beni çok üzen bir başarısızlıktı bu. Şimdi burada taş sıraya oturmuş, kim olursa olsun birine içimi açmak istiyordum.

O anda kapalı avluyu bahçeye bağlayan kapının altından içeriye biraz kirli su sızmış olduğunu gördüm. Sanki dışarıda bahçedeki patikada kanlar içinde bir adam, herhalde çaprazlamasına ve başı büyük ravent yapraklarının altına girmiş olarak yatıyordu.

Su şakırdıyor, kulaklarımın dibinde hışırdıyordu.

Gidip musluğu kapattım. Yukarıya fışkırmakta olan su alçalıp kayboldu. Yalaktaki suyun yüzeyi durgunlaştı, koyu renkli metal ağızlık görünür duruma geldi. Kaygan yalakta. Sanki yere uzanmış bir cam üfleyicisinin ağzından dimdik havaya kalkmıştı. Bir tabanca gibi. Katil elinde. Katil eli.

Yağmurun bahçeden gelen sesini duyuyordum. Bir sigara yakıp kumtaşından yapılmış eciş bücüş cücenin heykelinin yanındaki duvara yaslandım. Cüce biraz sallandı. Kolundan kavradım, sigaranın dumanını cansız gözlerine üfledim. Cücenin kıvrım kıvrım sakalına yapışmış bir salyangoz, karo döşeli tabana yuvarlandı, düştüğü yerde yanlış tarafı yukarıya dönük olarak kalakaldı. Kapının yanındaki su birikintisi gittikçe büyümüş, yalağın ortasındaki metal ağızlığın koyu rengini almıştı.

Bana üşüyormuşum gibi geldi.

Telefon yeniden çaldığında heykeli elimden atıp ayağım ona takılmasın diye üstünden atladım ve geniş taş merdivenin oymalı tırabzanındaki bir tür tırmanma tutamağı yardımıyla basamakları ikişer ikişer atlayarak yukarıya çıktım.

Evet, dedim soluk soluğa. Evet. Evet. Telefoncu kadın bana çeşitli bilgiler veriyordu. Bense evet demeyi sürdürürken sigaramı duvara bastırarak söndürdüm. Beyaz badanalı duvarda kara bir leke oluştu.

Evet, ben Randi, dedim ve kiminle konuştuğuma emin oluncaya kadar da bunu yineledim. Daha sonra ise kendi adımı, bu şekilde, kime olduğunu bilmeden, belki de can düşmanıma, açıklamanın ne kadar akılsızca bir iş olduğunu düşündüm. Ama evet demiştim bir kez, ardından gene evet, evet demeyi sürdürdüm, ben Randi, evet.

Beyaz badanalı duvardaki kara sigara lekesi eski bir resmin hemen yanında, daha doğrusu, bu resimde profilden portresi olan bir adamın burnunun nerdeyse tam ucundaydı; bu bilinmeyen adamın profili, şu anda rengi donuklaşmış kâğıt üstüne çok ince, kara çizgilerle çizilmiş, çerçevelenip buraya, koridorun duvarına asılmıştı.

Bir zaman önce. Ben besteci derdim ona. Kibar bakışları şimdi doğrudan lekeye çevrilmiş durumdaydı. Yeri her zaman bu duvarda, eğmeçli kapağının üzerinde, sanki oraya telefon yerleştirilsin diye oyulmuş, kare şeklinde bir girinti bulunan meşe sandığın yüzeyinden belli bir yükseklikteydi. Bir zaman önce. Daha sonraları, koridorda hiçbir zaman çok ışık olmamasına karşın, kâğıdın rengi donuklaştı, meşenin rengi koyulaştı ve telefon girintideki yerine kondu. Şimdi de koridorda çok ışık yok. Bu yerde insan kiminle konuştuğunu rahatça unutabiliyor, tüm dikkatiyle yalnızca besteciyi, onun gözlerini, ağzını seyredebiliyordu. Onun müziğini dinleyebiliyordu.

Evet, rahatım, deyip sandığın üstüne oturdum, kapağının çevresine çakılı gül şeklindeki metal süslere ayaklarımı dayadım.

O zaman Katarina bana Louise ile ilgili her şeyi anlattı.

Katarina'nın anlattıkları, özellikle onun anlatma biçimini uygun görmediğim için, hiçbir şekilde gönderme yapamayacağım, gerçekten çok hüzünlü ve çok uzun bir öyküye dönüştü. Katarina Louise'den değil, Louise'nin karakterinden söz ediyordu.

Güneş uzaklarda yağmurun ve dağların gerisindeki bir yerde batmıştı. Ayrıca bir an için gerçek koşulların doğruyu oluşturduğunu düşünürsek, Katarina'nın doğruya yaklaşmak için çaba gösterdiğini hiç sanmıyorum.

Bütün bu öykünün sonundaki ürkütücü gerçek şuydu ki, tam da bu öykü, arabamla Almanya'yı olabildiğince hızlı bir uçtan bir uca geçip gelmemi istemelerinin doğrudan nedeniydi, çünkü Katarina'nın bütün bu öykü yüzünden v.s., bana ihtiyacı vardı v.s., v.s. Bunlar üç dakika içinde söylendi. Bilmek istediğin başka bir şey var mı? diye soruldu.

— Evet, dedim. Ne demek istiyorsun? diye sordum.

— Senden, dedi Katarina, Louise'yi kurtarmanı isteyeceğim.

— Ne demek istiyorsun? dedim öncekinden daha aptalcasına.

— Evet, dedi Katarina, onun bir hayalin tutsağı olduğunu anlamasına yardım etmen gerekecek.

— Nasıl olacak bu? dedim çaresizlikle.

— Bak, dedi Katarina, ona her şeyi açıklamalısın, geçen gün benim Sampel ile birlikte olduğumu ve romanındaki başkişinin yedinci sayfada buluştuğu kadının ben olduğumu ondan duyduğumu söylemelisin.

Nerdeyse, "Ne demek istiyorsun?" diyecektim ki dilimi tuttum.

— Üstelik biliyor musun başkişinin, o adamın, kim olduğunu? diye konuşmasını sürdürdü Katarina. O adam Azorno.

— İyi de, dedim, ne yapmamı istiyorsun?

— Evet, yapacak çok şey var, dedi Katarina, onu kilit altına aldılar.

— Nasıl yani? dedim.

— Hastaneye yatırdılar.

— Ee?

— Orada zorla tutuyorlar.

— Kesinlikle öyledir.

— Üstelik durmadan senin adını anıyor.

— Öyle mi? Niçin?

— Randi'yi, diyor, Randi'yi hiç unutmayacağım. Onu kilit altında tutsalar bile.

— Beni mi kilit altında tutuyorlarmış? dedim.

Katarina, Louise'nin kendi hapisliğinde defalarca beni hapisliğimden kurtarmaya çalıştığını söyledi.

Bunun karşılığında ben de bir şeyler yapacağımı ve arabamla Almanya'yı olabildiğince hızlı bir uçtan bir uca geçip geleceğimi söyledim.

Dışarıda yağmur farklı bir tonda şakırdıyordu. Bavulumu hazırladım. Yanıma alacağım şeylerin çoğu geçen seferden bavulda hazırdı. Romanın biten bölümleri ve o bölümlerle ilgili kullanılmış ya da kullanılmamış notlar bavulun dibindeydi. Onların üstünde rengârenk bir yığın halinde dürülüp, bükülerek örülmüş sırma saplı, parlak ve saydam bir plastik borunun içine konmuş yedek sutyen, korse, külotlar, çoraplar, sandaletler, eşarplar, eldivenler, kremler, kozmetikler ve bir beyaz şapka vardı. Küçük bir örgü sepetin içinde, buruşuk bir biçimde, ama yapay kumaştan yapılmış olduğu için bu durumda bile kullanılmaya hazır iki bluz ile bir entari bulunuyordu. Bavuldaki aralıkları ve boşlukları, kenarlardan hemen hemen beş santimetre aşağıda oldukça düz bir yüzey oluşuncaya kadar çeşitli büyüklükte bloknotlarla doldurdum. Bu yüzeyin üzerine romanın bitmemiş bölümlerini ve o bölümlerle ilgili kullanılmamış ya da kullanılamayan notlarımı koydum.

Arabayı çalıştırdım ve yavaş yavaş sürerek yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında ağaçların pırıldadığı Uetliberg'de, nüfusu

gittikçe kalabalıklaşan mahallelerin içinden geçip yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında asfaltın pırıldadığı, gittikçe genişleyip uzayan yollara vardım ve sonunda yağmurun ...dığı, ışıkların yakılmış olduğu kente doğru akan trafiğe karıştım.

Kent yanımdan akıp geçti ve akar gibi yoluna devam eden arabamın ardında bir dönüş yaparak yerini bulup şimdi önümde dosdoğru uzanan ve ılık akşam havasında şarkı söyleyen yola uygun duruma gelmek için kendini düzeltti. Evler kayıp geçiyordu yanımdan, ama en sık kayıp geçen, uzaklarda yarı karanlıkta, büyük bir olasılıkla yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında, görünmeyenin pırıldadığı dağlara dönüşen geniş ve dümdüz tarlalardı. Arabanın camını indirdim ve ılık akşam havasında şarkı söyledim.

Bir kurtarma söz konusuydu. Bir sorunu, özellikle de hapislikle ilgili bir sorunu çözme gerekliliği beni hemen rahatlatmıştı. Kolları sıvamak ve bir sorunu, özellikle de başka bir kişinin hapisliği ile ilgili bir sorunu çözmek zorunda olduğum zaman, rahatlamış olarak soluk alıyordum; buradaki o başka kişi tanıdıklarımdan biriydi, üstelik de bir kadındı, sözü geçen o kadını ben romanımın 1. tekil-kişi anlatıcısı, yani Louise, Via Napoli 3 rolüne başka herkesten daha uygun görmüş ama ne yazık ki kilit altına alınmış olması nedeniyle, onun yerine Katarina'yı seçmiştim; ne var ki Helgolandsgade'deki Katarina, bu sırada Louise'nin kurtulmasına kendisini öylesine adamış olduğu için, yardım edeyim diye benden arabamla olabildiğince hızlı Almanya'yı bir uçtan bir uca geçip gelmemi isteyince, ben de istediği gibi yaptım, yapıyorum, üstelik Louise ve Katarina'nın isteksizliği yüzünden, kendi romanımda kendi anlatıcım olmak zorunda kalmama karşın.

Bir yumuşaklık söz konusuydu. İnsanın kendisi için çözemediği bir sorunu başkaları için çözmek zorunda kalması, öncelikle ve özellikle bir yerini kesmesini istemediği keskin nesneleri kullanmaktan kaçınmasını gerektirir. Onun için bu sorun iki yolla çözülebilir: Zehirle ya da özgürlükle. İkisi de eşit derecede yumuşaklıkla. Her hapislik içeriden bitirilebilir: Örneğin, ağaca zehir verip dokularını çok yönlü işlevlerinde çabucak felce uğratarak. Böylece her şey dilsiz bir külçe olarak devinimsiz bir duruma gelince, aşağıya doğru devinim başlar: Çiçekler dökülür, yapraklar buruşur, hışırdar, uzaklara sürüklenir, dallar üzerindeki sürgünler kurur, kırılır ve ağacın gövdesi yarılır, çöker. Her şey tarafından yavaş ya-

vaş parçalanıp tüketilir. Ya da hapislik dışarıdan bitirilebilir: Örneğin, ağaca özgürlük tanıyarak, birdenbire yorulup kuruyuncaya kadar art arda esrik çiçeklenmelerle gelişmesi için, aşırı derecede yer, ışık, hava, su, besin sağlayarak. Sonunda ağaç, dilsiz bir külçe olarak, kendisi tarafından yavaş yavaş parçalanıp tüketilir. Her şey tarafından parçalanıp tüketilir.

Gerçeklerden bir kaçış söz konusuydu. Asıl çözülmesi gereken sorun yerine, çözülmesi gereken sorun çözüldü v.s.

Bu yerde, ılık akşam havasında belki şarkı söyleyebileceğimi romanım için bir tarafa not edeceğime, ılık akşam havasında şarkı söyledim.

Her şey zaman kazanmak için.

Her zamanki gibi, yaşama sinsice yaklaşmak, yaşamın nasıl olduğunu görüp ondan sonra yaşamaya istek duyup duymayacağıma karar vermek istiyordum.

Evlenme işlemlerimiz bittikten kısa zaman sonra, düğün gecesinde, ona bakıp bir karara varmak için, sinsice koridordan banyoya gittim.

Artık her dışarı çıkışında, yanına ne aldığını, yanında şemsiye, bavul, şapka, gözlük, eldiven, harita, sigara, dosya, gazete, çiçek, çikolata, şarap, içinde iç çamaşırı olan kutular, parfüm götürüp götürmediğini, arabayı alıp almadığını ve içe dönük mü, yoksa dışa dönük mü göründüğünü görmek için, sinsice aşağıya, sıra sütunların bulunduğu kapalı avluya iniyordum.

Ya da arabayı hangi yoldan sürdüğünü ya da belki yürüyerek mi yoksa koşarak mı gittiğini ve dönüp arkasına bakıp bakmadığını çitteki aralıklardan görmek için, kapalı avludan sinsice bahçeye geçiyordum.

Ya da akşamları eve geldiğinde yanında kimse olup olmadığını görmek için, sinsice pencereye gidiyordum.

Ya da telefonda ne konuştuğunu duymak için, sinsice gidip mutfak kapısının yanındaki sandalyeye oturuyordum. Çalıştığı odanın kapısının önünde yavaş adımlarla sinsice bir ileri bir geri gidip geliyordum. Sinsice içeriye girip arkadan ve yandan ona bakıyordum. Giyeceği giysiyi seçerken yüzünü görmek için, sinsice giysi dolabına girip saklanıyordum. Onu aynaya bakınırken seyretmek için sinsice odaya giriyordum. Yataktan kalkışını göreyim diye, sinsice yatağına uzanmak için, sinsice içeriye giriyordum. Uzanıp ortalığı

dinliyordum. Uyukluyordum. Sinsice ortalıkta dolaştığını duyuyordum. İşte taş merdivendeydi, terasta, kapıda, karo döşemede, misafir odasında, birbiri ardı sıra odalarda, yemek odasında, oturma odasında, verandada, salonda, çay salonunda, sigara salonunda, edebiyat toplantıları salonunda, kitaplıkta, sonra gene geriye, salonlarda, odalarda, karo döşemede. Şemsiyelerden birini açtığını ve kediyle konuşurken, yapmaktan her zaman çok hoşlandığı gibi, şemsiyeyi parmaklarının arasında döndürmeye başladığını duyuyordum. Ben uzanmış olduğum yerde bir yandan onun sinsi adımlarla ortalıkta dolaşmasını dinliyor, bir yandan da uyukluyorken, bir gün bana kimi ressamların tablolarındaki imgeler dünyasından, sudan, nilüferlerden, güneş şemsiyelerinden, ak bulutlardan ve dokumalardan, elle tutulamayanı duyumsattığı düşünülen ve şimdi birdenbire dünyada belirli bir yerde bir araya gelerek çevremi sarıp beni kocaman saydam bir çan gibi içine alan bu tür pırıl pırıl bir sürü somut şeyden söz ettiği sırada, kendisinin şemsiyeyle çarpıp devirmiş olduğu rengârenk lalelerden büyük bir buketi, o devirdi diye azarladığını anımsadığım kedi.

Birisinin gelmekte olduğunu açık seçik işitebiliyordum. Taş merdivende. O kadındı bu. Terasta. Kapıda. Karo döşemede. Demek ki kendi anahtarı vardı kadının. Misafir odasının kapısının önüne gelmişti bile. Şimdi birbiri ardı sıra odalardaydı. Yemek odasında, salonda, oturma odasında. O daha merdivenin önündeki karo döşemeye varmadan kadın verandaya varmıştı. O birbiri ardı sıra odalardan aceleyle geçiyordu. Kadın salondaydı. O, yemek odasında. Kadın çay salonunda. O, misafir odasında, oturma odasında. Kadın sigara salonunda. O, verandada. Kadın edebiyat toplantıları salonunda. O, salonda. Kadın kitaplıkta, sonra gene geriye. O, çay salonunda, sigara salonunda, kadın edebiyat toplantıları salonunda, sigara salonunda, o ve kadın çay salonunda, o ve kadın, o ve kadın sinsice davranmıyorlardı artık, dans ederek, koşarak, daha doğrusu gülüşerek, salondan, verandadan, oturma odasından, misafir odasından, konuşarak da yemek odasından geçtiler, karo döşemede ve merdivende, durup konuştular ve gene konuşa konuşa koridordan geçip içinde giysi dolabı ve ayna bulunan yatak odasına girdiler, kapıyı anahtarla içerden kilitlediler. Bense, sonunda onlar yorulup uykuya dalıncaya kadar, kapının dışında sinsice bir ileri bir geri gidip geldim.

Ondan sonra da yarı uyanık, yarı uykuda dolaşır gibi ortalıkta sinsice dolaşıp durdum. Ona özgürlüğünü mü, yoksa daha sinsi bir zehir mi vermek gerektiğini büyük bir kararlılıkla ölçüp biçmede beni yönlendiren bir yumuşaklık söz konusuydu.

Bir gün bahçedeki raventin büyük yaprakları altında oturmuş uyukluyorken, bir ara çitteki aralıklardan dışarıya, sokağa baktım ve birdenbire o kadının orada sinsice bir ileri bir geri gidip geldiği gözüme çarpınca, az önce denizin dibindeyken, şimdi kendini sert bir kayanın üstünde bulan ve başkalarının onun için ölmüş mü, yaşıyor mu, ne dediklerini işitemeyen bir dalgıç gibi duyumsadım kendimi, hava o kadar yoğun ve sıcak ve yeşil ve zehirliydi, çünkü kadın kesinlikle benim farkıma varmıştı, şimdi de büyük bir sessizlik içinde zehrini bana doğru püskürtmekteydi, insan-bedenimden bütün yaprak-etimi çabucak soyarak kaburga kemiklerimi, salgılarımı ve üreme aygıtımı sergileyen ve sinmeme, çökmeme, ufalanıp nerdeyse ortadan kaybolmama neden olan bir zehirdi bu, evet, ayağa kalkıp, zaman kazanmak için, sinsice eve girdiğimde, raventin büyük yaprakları altında yalnızca biraz toz kalmıştı geriye.

Sonunda o bir akşam geldi, mutfaktaki üstünde kırmızı damalı örtü olan büyük masaya oturup yemeğini beklemeye başladı.

Dolaptan bir önceki günden kalma salatayı çıkardım. Marulun yeşil rengi yaprakların kenarında kahverengiye dönmüştü, yaprakların üzerinde de sarımtırak lekeler ve buruşukluklar vardı, domateslerin rengi görülmemiş derecede solgundu.

Bir kutu kuşkonmaz, bir kutu da karides konservesi açtım, konservelerin suyunu atıp salataya kattım.

Sonra da durduğum yerde, yarı uykudaymış gibi, salatayı yavaş yavaş iyice karıştırdım.

Bir baş soğan, birkaç domates ve iki üç tane çok pişmiş yumurta doğradım, yumurtaların akı mavi ya da mor ya da nerdeyse kara renkteydi. Doğradıklarımın hepsini salata kâsesinin içine attım.

Eski salata hemen hemen büsbütün altta kalmıştı. Kâseyi şöyle bir karıştırdım, sonra kollarımı açtım ve nerdeyse gülecektim.

Sonra dolaptan daha büyük başka bir kâse çıkardım: Birbirine karışarak benekli bir desen oluşturmuş, iki farklı tonda kahverengi sırı olan seramik bir kâseydi bu. Kâsenin içine bol yağ koydum, yağı oldukça çok üzüm sirkesi ile karıştırdım, üstüne biraz tuz ve biber ektim ve bir iki diş sarımsak ezdim.

Sonra kâseyi kucakladığım gibi, döşemenin üstünde dans edercesine devinerek karıştırmayı sürdürdüm.

Bir baş marulu makasla ince, uzun şeritler halinde kestim, kıyılmış, içi oyuk, benekli baldıran saplarını, su baldıranı ve sütlü özsuyu, sirkeli akışkan yağa hemen karışan gür ve acı marulun tırtıklı yapraklarıyla birlikte kâsenin içine koydum. İyice karıştırdım. Sonra da, bunu, her zamanki gibi, ekmek ve şarapla birlikte, onun oturmuş yemeğini beklediği, mutfaktaki üstünde kırmızı damalı örtü olan büyük masaya, önüne koydum.

Onu raventin büyük yaprakları altına mı, fıskiyeli küçük havuzun önündeki karo döşemenin altına mı, kumtaşından heykelin altına mı gömdüğümü, yoksa kapalı avludaki sıra sütunlardan içi oyuk olan birinin içine mi kaskatı ve dimdik bir biçimde yerleştirdiğimi, yoksa koridorun duvarları boyunca dizili çok sayıda oymalı tahta sandıktan birinin, örneğin, uyuklayarak kendi müziğini dinlerken, bir yandan da, badanalı duvara bastırarak söndürmüş olduğum sigaranın bıraktığı kara lekeye gözlerini dikmiş sürekli olarak bakan bestecinin resminin altındaki, üzerinde telefon bulunanın içine mi aynı derecede kaskatı ama yatay bir biçimde koyduğumu, arabanın camını indirip ılık akşam havasında şarkı söyledikten sonraki şu anda bile anımsayamıyordum.

Sonunda Louise'ye ulaştığımda, o yavaş yavaş kendisini tüketmeye başlayan dilsiz bir külçe halinde sessizce oturuyordu. Belli ki gebeydi.

Hastane odasının hem tabanı hem duvarları, üzerlerindeki karmaşık desenler yüzünden yeşilimsi bir renkte ışıldayan, sarı ve mavi renkli karolarla kaplıydı: Odaya giren ışığın doğrudan güneş ışığı değil de, dışarıdaki elma bahçesinden yansıyan ışık olması nedeniyle koyulaşan bir renkti bu. Yatağın başucunda, içinde iki tane lale bulunan bir vazo vardı. Az önce ben de hastane alanının girişinde büyük bir buket rengârenk lale satın almış ama Louise beni görmemiş gibi davrandığı için buketi döşemenin üstüne bırakmıştım, şimdi de kapının ta yanındaki bir tahta sandalyeye oturmuş, duvarda karoların üstündeki badanalı bölgede asılı resme ve personeli çağırmak için kullanılan küçük siyah düğmeye gözlerimi dikmiş bakıyordum. Katarina yatağın üstünde oturuyor ve Louise'den çeşitli basit soruların yanıtını almaya çalışıyordu. Ama Louise, bakışlarını sabit bir noktadan ayırmaksızın, suskunluğunu

sürdürmekteydi. Ara sıra yandan Katarina'ya bakıyordum ve birkaç kez, kolunu kaldırdığında entarisinin gerildiğini görünce, daha da emin oldum ki, o da gebeydi.

Sonunda Katarina Louise'yi dağ geçitleri hakkında konuşturmayı becerdi. Passo S. Gottardo'nun 2109 mu, yoksa 2111 mi, Sustenpass'ın 2224 mü, yoksa 2222 mi, Oberalppass'ın 2044 mü, 2045 mi, yoksa 2046 mı ve Passo del Lucomagno'nun 1917 mi, 1918 mi, yoksa 1919 mu olduğu hakkında uzun bir süre ileri geri konuştular. Numaralar ve geçitler, uzun bir yer adları dizisi çevresinde huzur içinde uğuldamayı sürdürdü –Tessin, Lugano, Bellinzona, - Biasca, Lugano, Bellinzona, - Luzern, Zug, Biasca, - Luzern, Como, Chiasso, - Chiasso, Biasca, Zug, - Tessin, Biasca, Chiasso– bunlar Louise'yi daha duyarlı ve daha içten kıldıysa da aynı zamanda yormuş olmalıydı ki:

— Onu o öldürdü, dedi birdenbire.

İkisi birden bana baktılar, Louise bu kez de doğrudan doğruya:

— Onu sen öldürdün, dedi.

Sonra yerinden fırlayıp üstüme saldırdı, üzerimdeki giysiyi yırtmaya ve beni tokatlamaya başladı. Onu yatağın üstüne itip siyah düğmeye bastım ve Katarina ile koşup gelen mavi giysili iki hastabakıcı onu sıkıca tutarlarken, hiçbir şeyin, yazmakta olduğum romana uymamaya başladığını düşündüm. Romanın bitmiş ve bitmemiş bölümleri, aralarındaki, örülmüş sırma saplı, parlak ve saydam bir plastik borunun içine dürülerek konmuş yedek sutyenin, korsenin, külotların, çorapların, sandaletlerin, eşarpların, eldivenlerin, kremlerin, kozmetiklerin ve bir beyaz şapkanın oluşturduğu katmanla birlikte, hâlâ bavulumdaydı.

• • •

Sampel'in eve gelmesinin özlemini çekmeye başlamıştım.

Onu hep soyadıyla çağırıyordum. Sampel, diyordum her seferinde değişik bir ses tonuyla, Sampel, Sampel ve böylece herkesin olan tanınmış bir adı, özellikle de onu fısıldadığım, inleyerek söylediğim ya da sevinçle haykırdığım içli dışlı anlarımızda yalnızca benim olan ve ne olursa olsun tanınmamış bir şeye çeviriyordum. Adını bu şekilde söylediğimi duymaktan çok hoşlanıyordu Sampel.

Kendisi ise tam tersine bana hep Bet diyor, başka bir şey demiyordu; bir kez onun böyle dediğini duyduktan sonra, adım ger-

çekte Batseba olmasına karşın, bütün tanıdıklarım da Bet diyorlardı, Bet.

Bense biraz ilgisiz, biraz yorgun, iriyarı ve arsız, ama kocaman karnımla iki büklüm, çekingen ve sevecen halimle, o ünlü kadına çok benzediğimi sanıyordum.

Kimonomu sırtıma geçirdim. İpekli kimono pırıl pırıldı. Evet, aybaşılarım kesildikten, rengim bir sararıp bir kızarmaya, gözlerim yorgunluktan parlamaya ya da umutla ışımaya ve büyüyen karnım dikkatimin ağırlığını üstüne çekmeye başladıktan sonra, şimdi gerçekten de Batseba'ya her zamankinden çok benziyordum.

Çocuğum olacağını söyleyebileyim diye Sampel'in eve gelmesinin özlemini çekmekteydim.

Bu yüzden de, geldiğinde ben belki bahçede ya da terasta olurum diye, her sabah sutyeni, korseyi, iç çamaşırını, çorapları, sandaletleri, eşarpları, yapay kumaştan kimileri renkli ve parlak, kimileri renksiz ve mat, birkaçı gri, siyah ya da beyaz bluzları ve entarileri, bunlara uygun bir dizi eldiveni ve bir beyaz şapkayı, hepsini, bulundukları yerden çıkarıyordum.

Kimonomu çıkarıp pencerenin yanına gittim. Bitkiler saçlarımın uzantısıymışlar gibi omuzlarımın üzerine dağıldı. Hiçbir şey görülmüyordu. Hiç kimse görülmüyordu, demek istiyorum. Hiç kimse işitilmiyordu. Gökyüzü ne kadar derin ve parlaksa göl de o kadar derin ve parlaktı. Yansıları bütün gölü doldurduğu için, hiç değilse buradan bakıldığında, gökyüzünün yansımasına yer bırakmayan karşı dağlar da derin ve parlaktı.

Arkama dönünce, dağların tuvalet masamdaki aynada yansıdıklarını gördüm, bu durumda bu derin ve parlak görüntünün önüne oturup kendi derin ve parlak gözlerimin içine bakabilirdim. Oturup çok sayıda kremlerin ve kozmetiklerin biraz yerlerini değiştirdim. İki kavanozu açtım, sonra gene kapadım. Çoğunun kapağı, çevrilerek açılıp kapanan türdendi ve içlerindeki krem ve kozmetikler nerdeyse kullanılıp bitmişti. Bir şişenin boynunda yağlı bir kurdele vardı. Kavanozları ve şişeleri biraz elledim, bir elimin sırtına parfüm, öbürüne losyon sürdüm, göğüslerime bol bol krem çalıp dudaklarımı boyamaya başladım: İlkin siklamen, sonra bej, sonra kırmızı, sonunda da dudaklarımı ovarak silip temizledim. Sonra saçlarımı fırçalayıp kulaklarımın arkasına doğru tarayarak dağların görüntüsüne karşı tam bir bakışım oluşturacak şekilde ortadan

ayırdım. Sonra bir sutyen bulup taktım ama nerdeyse çok küçük geldi. Bir de üstünde üç tane dantel çiçek bulunan, soldan yırtmaçlı, açık yeşil renkte ipekli bir külot buldum. Külot zamanla iki numara küçülmüştü. Görünüşü de gülünçtü. Giyinik bir Batseba. Sonra gene, en son satın aldığım rujla, özenle dudaklarımı boyadım, öyle ki, kurutulmuş, çekirdeği çıkarılmış ama sırılsıklam ıslak, beyazımsı birer kayısıya benzediler; aynı şekilde gözlerimin uzak ve yakın çevresini de boyadım ve sonunda oturup aynada gözlerimin içine baktığımda, gözlerim, gerideki derin ve parlak dağların görüntüsü önünde büsbütün derin ve parlak göründüler bana.

Sonra gene sabahlığımı sırtıma geçirip mutfağa gittim, her zamanki gibi bir çaydanlık dolusu çay yaptım, iki dilim beyaz ekmeğe ahududu reçeli sürdüm ve onları, o kadar ağır olduğu için aslında iki kişinin, ilk kez sabahleyin olmak üzere günde birkaç kez mutfaktan, çay içtiğim güneş-odasına iterek götürmesi gereken servis arabasına koydum; yalnız olmama karşın, çok önem veriyordum buna. Bilindiği gibi, çoğunlukla da yalnızdım.

Servis arabasının tekerleklerinin gıcırtısı, ben kapıyı açar açmaz yüksek eşiği kemirmeye başlayan köpeğe her zaman bir çağrıydı.

Onu eşikten uzaklaştırmak için, yazı masasının üstündeki tabaktan bir bisküvi veriyordum, o da hemen koşarak içeriye giriyor, büyük mavi koltuğa yerleşiyordu.

Servis arabasını yüksek eşikten aşırırken köpeğe gülümsedim, bir yandan da çaydanlığın kapağının sıçrayarak düşmesini ve çayın dökülüp peçeteleri ya da ekmeği ıslatmasını önlemeye çalışıyordum; çünkü dökülen çay hemen hemen her zaman tabağın kenarından arabanın yüzeyindeki parlak fayansların üstüne damlıyor, fayanslardaki dalga dalga mavi dağları temsil eden deseni yer yer kesiyordu, aksi halde göz kendi inişini, çıkışını, kaçışını başka türlü durduramazdı zaten.

Köpeğin karşısındaki sandalyeye oturup çayımı içmeye başladım.

Fincanın dibinde gözümü gördüm birden.

Benim gözüm değildi o göz ama daha güzel bir gözdü...

Gözümün içine bakıyordum gerçekten. Fincanın dibinden gözümün içine bakıyordum. Ve özlüyordum.

Bir kimseyle konuşmanın özlemini çekiyordum. Birine içimi açmanın. Teslim olmanın. Bir başkasının gözlerinin içine bakmanın. Sampel, Sampel. Değişik ses tonlarıyla.

Bu köpeği Sampel vermişti bana, şimdi olduğu gibi, yolculuklara çıkması gerektiğinde yalnız kalmayayım diye.

Benimle tanıştırırken, hemen Goethe adını takmıştı köpeğe ve köpeği tanıyan herkes de Goethe diyordu adına. Ben de öyle. Onu herhangi bir adla çağırmıyorsam da. Çünkü köpek konuşamıyordu ama genellikle aramızda rahatsız edici bir sessizlik hüküm sürüyordu.

Yeri gelmişken söyleyeyim: Daha sonraları Sampel, büyük bir neşeyle, yazı masasındaki tabaktan bir bisküvi verildikten sonra mavi koltuğa atlamasını öğretmişti ona. Sonra da köpek mavi koltukta oturduğu yerde gülümsüyordu... nasıl da gülümsüyordu bu köpek... ve rahatsız edici suskunluğun sinir bozucu özelliğini bilmenin, konuşamayan için her zaman tam bir dinginlik olduğunu belli ediyordu. Konuşmak istemeyen için.

Güneş-odasındaki en koyu renkli şey, Goethe'nin oturduğu mavi koltuk, ama tek koyu renkli olan da bu. Başka her şey göz kamaştırıcı ve bir renk söz konusuysa eğer, o renk çiçek açmadan önce lale tarhlarının rengi olan uçuk yeşil. Üstelik mobilyalar fildişinden. Birkaçı da hiç şüphesiz beyaza boyanmış. Ama bu o kadar önemli değil. Önemli olan onların ışıması. Üç tanesi, çok aşağılardaki manzaranın içine iyice batmış Walensee'nin de bulunduğu Güney yönde evin enini oluşturan duvarda olmak üzere, öteki ikisi Batı'ya, bahçelere, ağaçlara ve aşağılarda köprüye inen dik bayırlardaki otların içinden geçen patikalara; biri de Doğu'ya, gözün hiçbir engelle karşılaşmadan seyredebileceği dalga dalga mavi dağlara bakan güneş-odasının yedi yüksek penceresini gün boyunca dolduran hava değişikliklerine bir yanıtmış gibi ışıması bu mobilyaların...

Bir de Kuzey'e bakan bir pencere var, güneş-odası öncelikle ve özellikle Kuzey'e bakan bu pencere yüzünden adını hak ediyor. Bu oda öyle bir plana göre yapılmış ki, yazın en uzun ve en aydınlık gününde bile, en erken saatlerden en geç saatlere kadar güneş alabiliyor.

Burada oturup bekliyorum.

Günün ilerlemiş bir saatinde Goethe kaba tüylü kuyruğuyla bir sineği kovuyor.

Uzaktan bir teknenin motor sesi duyuluyor ama o tekne onun teknesi değil.

Yavaş yavaş özlemime teslim olup ışığı yakmadan ve yıkanmadan yatıyor, ağlayarak uykuya dalıyorum.

Ya da teslim olmuyor, yataktan kalkıyorum. Günlerdir her sabah yataktan kalkınca karşıdaki göle, derin ve parlak dağlara bakarak çayımı içerken gözümün fincanın dibinden gözümün içine baktığını görüyor, teknelerin sesini dinliyorum. Gereksinim duyduğunda Goethe'yi dışarı salıyor, belki kendim dışarı çıkıyor ya da oturup saatlerce servis arabasının yüzeyini kaplayan koyu mavi sırlı parlak fayanslardaki dalga dalga mavi dağları, çatlak koyakları, ormanları, ırmakları, çağlayanları ve içlerinden birinin kolu, "bakın!" dercesine, incelikle havaya kalkmış, manzarayı süsleyen turistler gibi, kıyıda kırılan köpüklü dalgalara dek uzanan dikdörtgen biçiminde barakalarının önündeki, gözlerini göremeyeceğiniz kadar küçük maden işçilerini seyrediyorum.

Burada oturup bekliyorum. Daha önce, güneş-odasının, adını hak ettiğini söylediysem de, bu artık doğru değil. Daha dün, erken saatlerden geç saatlere kadarki göz kamaştırıcı ışıktan söz etmiş olmam, soğuk ve karanlık bir kış günü, Walensee karlarla kaplıyken, mimarın tasarladığı görüntünün anısından kaynaklanmış olabilir. Walensee buzlar ve karlarla kaplıyken.

Birincisi, bu ev Walensee'nin kuzey kıyısını kesiksiz izleyen ve koyu bir gölge salan, yüksek, nerdeyse dimdik sıradağların içine iyice yerleşmiş durumda.

İkincisi, evin tam batısındaki yamaçta, öğleden sonra erken saatlerde ışığın önünü kesip gölge düşüren, dışa doğru çıkıntılı, özellikle ürkütücü, kocaman bir kaya var.

Üçüncüsü, doğudaki dağlar öylesine yüksek ki, hava durumu ne olursa olsun, güneş, doğduktan iyice uzun zaman sonra, ışığı Walensee'ye vuruyor. Ve gölge düşürüyor.

Ama güneş-odasını özellikle yazın o kadar karanlık kılan, güneş ışığının aslında engellenmeden girebileceği üç yüksek pencerenin bulunduğu, evin güney tarafında kule gibi yükselen üç çınar ağacının olmasıdır; buradaki betimleme gerçeğe yaklaşacaksa eğer, denebilir ki, bu üç pencere güneş-odasına ışığın, güneş ışığının yerine üç blok halinde üç yoğun gölge düşürmektedir.

İşte böyle baş ettim özlemimle.

Ya da özgürlüğünü verdim ona, birdenbire yorulup soluncaya kadar art arda esrik çiçeklenmelerle gelişmesi için aşırı derecede

yer, ışık, hava, su, besin sağladım. Sonunda özlem dindi, dilsiz bir külçe olarak kendisi tarafından, her şey tarafından yavaş yavaş parçalanıp tüketildi.

En azgın çiçeklenmesi, bir gün öğle üzeri Sampel'in gül bahçesinde gerçekleşmişti. Hava sıcak, yoğun ve yeşildi ve gözyaşları, tuz kristalleri ve ten, ufalanmış lava ile aynı kıvamdaymış gibi kuru ve yumuşak bir biçimde tozutuyordu.

Duvarları, sütunları, süslü kapıları, merdivenleri, kuleleri, bayırları, koyakları ve güllerden oluşmuş yeraltı hapishane hücreleri olan yüksek çitler ve çalılıklar arasında dolaşıyordum. Rosa rugosa, Rosa rubiginosa, Rosa pimpinellifolia, krem rengi Rosa "Nevada", sarı Rosa hugonis ve koyu kırmızı Rosa moyesii. Sanki bir çöldeymişim gibi, görünmeyen kum taneleri aracılığıyla gözlerimi kamaştıran ılgımların dağınık biçimde titreşen bir parçası olmuş, bir yataktan bir yatağa, bir buluttan bir buluta sürüklenmekteydim. Ah bu ılgımların dölleyici ağır çiçek tozları.

Sampel'in gül bahçesi. Onun tutkusu. Kimilerine göre, tuhaflığı. Bu gül bahçesini kendisi planlamış, dikimini kendisi yapmıştı; gülleri de kendisi gübreliyor, ıslah ediyor, inceliyor ve kataloglu-yordu; teker teker hepsinin adını biliyor, üstelik onlar için kendi kendine, ara sıra da farkında olmadan bana, her seferinde değişik ses tonlarıyla mırıldandığı takma adlar buluyordu.

Bu gül bahçesinin kadınları baştan çıkarmak amacıyla planlanmış olduğunu gülümseyerek kendisi söylemişti. Uzun bir dizi romanda da uzun bir dizi kadının tam buna benzer bir gül bahçesinde nasıl baştan çıkarıldığını betimlemişti. Ama onun herhangi bir kadın ya da erkekle birlikte gül bahçesine girdiğini gören yoktu. Biz bile hiçbir zaman birlikte olmamıştık gül bahçesinde. O buraya hep tek başına gelirdi. Benim de ancak tek başıma burada dolaşmama izin vermişti. Şu anda yaptığım gibi.

Bahçenin geniş orta bölümünde güller daha sıktı, boyları daha kısaydı ve bir sürü sessiz, dilsiz patlamalarla çiçek çiçek üstüne durmadan açıyorlardı. Sayıları o kadar çoktu ki, belli bir gülün devinimlerini izlemeye çalışırken, gözlerinizi bir an ondan ayırırsanız onu hemen başka bir gülle karıştırıyor ve güllerin açtıklarını, kısa bir an devinmeksizin havada asılı kaldıktan sonra sarktıklarını, düştüklerini, buruşup kuruduklarını görebildiğinizi sanıyordunuz. İşte rengârenk bir yığın halinde oradaydılar ve siz toza dö-

nüştüklerini görebiliyor, kurumuş ve yumuşamış olarak ölmelerini koklayabiliyordunuz.

Ben bütün bir gün bu gül yaprakları arasında yatıp özlemimin solmasına izin verdim. Özlem yavaş yavaş dindi, kendisi tarafından, her şey tarafından parçalanıp tüketilmiş bir külçe olarak. Akşamleyin eve dönerken hava açık ve kokusuzdu. Terastaki lambayı yakıp geriye, gül bahçesine şöyle bir göz attım. O anda anladım ki, ben hep gül bahçesinin niteliği hakkında konuşmuşum ama şimdi ilk kez gül bahçesinin kendisi, yani bu sürekli yıkım hakkında konuşabilirdim.

Bir iki gün sonra, yaz mevsimi, asla büsbütün karanlık olmasa bile, gene de kararmaya yüz tuttuğunda, kendime Batseba demeye başladım, özellikle de büyüyen karnımın farkına vardığım zamanlar böyle diyordum. Goethe'ye dostça gülümsüyor, rahatsız edici suskunluğu bozmak için, değişik ses tonlarıyla, Goethe, diyordum, Goethe. Ama daha da ileri gidip, karanlık güneş-odasını gerçekten incelemeye giriştim. Işığı yaktım. Tekerlekli ağır servis masasını iterek içeriye getirmeyi bıraktım, şimdi çayımı odanın farklı yerlerinde içiyor, yazı masasının üzerindeki yerinden kaldırılmış olan tabaktan yalnızca bir tek bisküvi ile Goethe'yi büyük mavi koltuktan uzaklaştırabiliyordum, Goethe, diyordum, Goethe, o da hemen ayaklarımın ucuna oturup, kulağının arkasını kaşımama izin veriyor ya da ön patilerini kalçalarıma dayıyor, biraz sevecen, biraz mahzun bir biçimde yüzüme bakıyordu. Pencereleri açıp ılık akşam havasını içime çekiyordum. Ama Batı'ya bakan pencerelerden biri iyice örtülmüştü, bu yüzden ona dokunmak olanağı bile yoktu. Bu pencere öyle yeşildi ki, yapraklarla örtülmüş olduğu için kararmış görünüyordu, çünkü döşemedeki bir delikten yukarıya uzanan, kökleri yere gömülü sarmaşık gülünün ve ona destek veren sıkıca kangal edilmiş tel iskeletin üzerindeki azgın çiçeklerin ve yaprakların arkasında, cama yapışmış kuşlar gibi, soluk renkli ekkökleri ancak şöyle bir görülebilen meryemana asması ve duvar sarmaşığıyla dıştan iyice kapanmıştı. Gül fidanı yukarıya doğru uzanıyor, üzerindeki güller yaylı oyuncak palyaçolar gibi zıplıyor ve pencereyi içeriden, dışarıdakinden daha tam örtüyorlardı, bu yüzden cama yapışmış kuş pençelerini içeriden şöyle bir görebilmek daha da zorlaşıyordu. Bir zamanlar bir kadının bu pencereden kendini attığı ama tam olarak ölmedi-

ği söyleniyordu. Ondan sonra Sampel, bu azgın sarmaşık gülünü büyük bir olasılıkla kendi eliyle dikmiş ve büyük bir olasılıkla kitaplarının birinde kendi eliyle betimlemişti; aşağı yukarı benim yukarıda bellekten alıntıladığım gibi.

Ama bu sarmaşık gülü ışık, hava, su ve besin kıtlığı yüzünden çoktan kurumuş, geriye kaskatı bir iskeletten başka bir şey kalmamıştı. Açık pencerelerden gelen hava akımı, dikenlerin deldiği çoğu yaprakları hışırdatıyordu. Diriliğini yitirip küçülmüş öteki yapraklar ise külrengindeydi, ancak birkaç tanesinde, kalın toz tabakasının altında, hâlâ biraz yaprak-yeşilliği kalmıştı. Açık yeşil renkli, tombul bir tırtıl son gül tomurcuğunu yemekteydi. Ötekileri ise yaprak bitleri oburca yiyip bitirmişti, şimdi de tokluğun ağına düşmüş, yapış yapış seğirip duruyorlardı. Bütün bitkiyi keserek küçük parçalara ayırdım, parçaları süpürgeyle bir araya toplayıp dışarıya taşıdım. Köküne dokunmadım, ertesi gün parayla bir adam tutarak aşınmış karo döşemenin desenine ve renklerine mümkün olduğunca uyan sarı ve mavi renkli karolar yaptırdım, onlarla deliği kapattırdım.

Bu iş bittikten, oda temizlenip düzene konduktan sonra, gene bu roman üstüne çalışmaya başladım. Romanın bitmiş ve bitmemiş bölümleri, onlarla ilgili kullanılmış ve kullanılmamış notlarla birlikte, gebe kalmış olduğumdan şüphelendiğim sabahtan beri, yazı masasının üzerindeki mektuplar, kesikler, kâğıtlar arasında duruyordu.

Bu yeni durumum, ilk önce, kafamdaki tasarıyı gerçekleştirmekten vazgeçme isteği uyandırdı bende, evet, Sampel ile ilişkim şimdi böylesine büyük önem kazanmışken, onun başka kadınlarla ilişkisini düşünmeyi aslında büsbütün gülünç buluyordum.

Ama zaman geçtikçe ve şimdi gebeliğimin altıncı ayında Sampel hâlâ yolculuktayken, kaldığı yerleri bulacak durumda olmadığıma göre, ona ulaşmak için başlangıçtaki planıma, yani Sampel'i, tanıdığını bildiğim kadınlara tanıtmak amacıyla bir roman yazma tasarıma geri dönme zorunda olduğumu düşünmeye başlamıştım.

Böylece o onları tanıdığını bildiğimi bilecekti.

Böylece bunu geri geldiğinde öğrenecekti.

Ya da gelmezse kitap çıktığında öğrenecekti.

Benim romanım, anlaşılır nedenler yüzünden, elbette Sampel'in yönetiminde olabileceği kadar gerçekçi olamazdı. Evet, ben orada

olmayandım. Bütün sorun buydu. Gerçekten benimle ilgili olan olayların, ben dışındaydım. Onun için yazmam gerekiyordu onları. Yazdıklarım, onları gerçekten yaşamış olanlara yabancı gelmeyecekti.

Bu fikir Sampel'in son romanını okurken aklıma gelmişti.

Romanın başkişisi Azorno'nun daha yedinci sayfada buluştuğu kadının içe işleyen, sevdalı bir biçimde betimlendiğini fark etmiştim.

İlk önce Sampel'in bu betimlemede beni model olarak kullandığını sanmış ve bu sanı gururumu okşamıştı ama kitabı okudukça yavaş yavaş anladım ki, bir başkası söz konusuydu.

O zaman dört olası aday bulunduğu sonucuna varan bir dizi araştırma yaptım. Ama bunların hangisinin sayfa sekizdeki kadın olduğunu hemen çözemedim, onun için de bir roman yazmaya karar verdim, böylece Sampel'i, onları o kadar iyi bildiğine göre, hiç şüphesiz adlarının da Randi, Katarina, Louise ve Xenia olduğunu bildiği o dört kadına tanıtacaktım.

Ve bu anımsatma girişimine güveniyordum; onları anımsayacağını, daha iyi tanıyacağını, daha iyi anlayacağını ve bu kadınların kesinlikle tam benim yazdığım gibi olmadıklarını bana açıklayacağını hesaba katıyordum. Böylece, aradığımın izini bulmak için tek şansım, Sampel'in tepkilerini doğru okuyabilme yeteneğime bağlı olacaktı.

Ama sözü geçen dört farklı kadının öykülerini biçimlendirirken, bu Azorno'ya gittikçe artan bir özlem de duymaya başlamıştım, o öyküleri, ilk düşündüğümden açık seçik bir biçimde farklı kılan bir özlem, aynı zamanda, gül yapraklarının bir gökyüzü gibi çevremi sardığı gül bahçesinde yere uzanmış, Azorno, Azorno diye onun adını mırıldanarak uyuklarken o öykülerin dışında ve onlardan bağımsız olarak doruğuna varan bir özlem; öyle ki o anda bir saniye içinde on yıl geriye itildim ve sanırım, az önce denizin dibindeyken şimdi birdenbire kendini sert bir kayanın üstünde bulan ve sanki kendisiyle birlikte yukarıya çektiği denizin oluşturduğu, üstelik hiç kimsenin boğulmadan giremeyeceği, kocaman saydam bir çanın içine kapatılmış, bu yüzden de çevresini saran yoğun sessizlikte başkalarının onun için, ölmüş mü, yaşıyor mu, ne dediklerini işitemeyen bir dalgıç gibi duyumsadım kendimi.

Romanla ilgili çalışmam yavaş yavaş ilerledikçe, bu yaşantı da bilincimde daha büyük bir yer kapladı. Ve benim Sampel'den çok Azorno'yu düşünmeye başlamamla sonuçlandı.

Yazı masamdaki bu son gelişmeden sonra, bir sabah birdenbire, o âna kadar yazdıklarımın büyük ölçüde bir parçası olduğumu öyle yoğun bir biçimde duyumsadım ki, romana adı karışanları tanımadıkça, yazmayı sürdürmek olanaksızdı.

Xenia'nın adresini bulmada epey güçlükle karşılaştım, çünkü onun adresi belli ki daha Sampel'in kartoteğinde yerini bulmamıştı, ama öteki üçü, birkaç eski adresin üstü çizilmiş olarak, kayıtlıydı. Onlara çağrıda bulundum, birbirine benzer dört telgrafla kandırıp buraya gelmelerini sağladım: Randi. Seni özledim. Gel. Sampel; Katarina. Seni özledim. Gel. Sampel; Louise. Seni özledim. Gel. Sampel; Xenia. Seni özledim. Gel. Sampel. Gelirlerse eğer, bu romanla tanışınca, Azorno'yu gerçekten tanıyıp tanımadıklarını ya da yalnızca Sampel'in mi kendilerini ilgilendirdiğini açığa vurmak zorunda kalacaklarını umuyordum. Böyle bir yüzleştirmeyi gerçekleştirmek için, yavaş yavaş kendimi yeterince güçlü duyumsamaya başlamıştım. Gelmiş olsalar. Eğer gelirlerse.

Konuklar için iki oda hazırladım: Giysi dolabı ile aynanın arkasındaki, Sampel'in odası ve kıpırtılı bitki-perdeleri olan benim yatak odam. Ben kendim, Sampel'in gül bahçesinin güllerinden yapılmış büyük buketlerle süslediğim güneş-odasında uyuyacağım. Queen Elizabeth ve Betty Uprichard güllerinden seçtiklerimi, açık kırmızı birer yelpaze gibi, iki sırça sürahiye koyup bakışımlı bir biçimde şöminenin üstüne yerleştirmiştim. Sarı renkli Peace ve Rumba güllerini, büyük, mavi koltuğun çevresindeki masaların üstünde bir araya getirmiştim; bunları çevreleyen ve nerdeyse aşırılığa kaçan bollukta Golden Showers gülleri masalardan karo döşemenin üstündeki vazolara koyduğum Rosa hugonis ve Rosa pimpinellifolia'lara doğru sarkıyor ve bu düzenleme gerçekten güzel bir birliktelik içinde, güneş-odasının ortasında göz kamaştırıcı, sarı bir göl oluşturuyordu. Yazı masasının üstünü Blaze Superior'lar, odanın geri kalan kısmını ise Rosa rugosa, Rosa rubiginosa ve Rosa "Nevada"lar dolduruyordu. Sonunda, bu düzenlemedeki ustalığı vurgulamak için, Kuzey'e bakan pencerenin önüne bir tek beyaz gül, bir Virgo, yerleştirmiştim; tam da bu pencere yüzünden, bu odanın güneş-odası adını hak ettiği söyleniyordu.

Ilık akşam havası içeriye girsin diye de pencereleri açmıştım.

Goethe ağır ağır ve güçlükle ortalıkta dolaşıyor, ara sıra gerçek bir porselen köpek gibi süsleyici bir biçimde, Rosa hugonis'lerin altında oturuyor.

İşte roman gözler önüne serildi. Işıklar yakıldı. Burada oturmuş beklemekteyim. Ertesi sabah çayımı ve ahududu reçeli sürülmüş iki dilim ekmeğimi, yalnız olduğum için şimdi gene kullanmaya başladığım küçük tepsinin üstünde içeriye getirir getirmez, teknenin gölden gelen sesini işitiyorum. Gölde tekneyle bir uçtan bir uca geçiş yalnız beş altı dakika alıyor; asıl zaman alan ise dik bir patika boyunca yürüyerek iskeleden buraya gelmek.

Tekne hemen geriye dönmeye başlayınca, biliyorum ki, eğer buraya gelen bir yolcu varsa, çok geçmeden iskeledeki son evin köşesinden kıvrılıp patikayı tırmanmaya başlayacaktır.

Pencereye gidiyorum. Buranın dış dünya ile tek bağlantısını sağlayan feribot, yani az önce sesini duyduğum küçük, motorlu tekne, gölde yolun yarısını katetmiş bile ve şimdi, evet, evet, gerçekten de bir kadın patikadan yavaş yavaş eve doğru gelmekte. Oldukça uzun boylu olan kadın, beyaz bir manto ve beyaz bir şapka giymiş, eldivenleri de herhalde beyaz. Dik patikada biraz ilerleyip rüzgârın daha şiddetli estiği bir noktaya geldiğinde, bir eliyle şapkasını tutması gerekiyor ve o anda bir rüzgâr dalgası mantosunun önünü açınca, iri çiçekli bir entari giymiş olduğu, özellikle de elinden düşürdüğü şemsiyesi, büyük bir şanssızlık sonucu, bayırdan aşağıya yuvarlanınca biraz durup şemsiyenin ardından bakakaldığı görülüyor. Şemsiye belki de mavi renkte. Durduğu yerde, kısa bir süre sahnede rol yapıyormuş gibi davranışı ile, manzaranın ve her şeye karşın şemsiyeyi gereksiz kılan mavi göğün tadını çıkardığı ve Sampel tarafından gözetlendiğini düşündüğü izlenimini bırakıyor.

Küçük, beyaz tepsiyi odadan dışarıya çıkarıyor ve bahçe duvarındaki kapıyı açtığını işitince onu karşılamak için aşağıya iniyorum.

Kadının gençliği ve çok uzun pırıl pırıl saçları beni şaşırtıyor.

— Sampel ile görüşmek istiyorum, diyor.

— Sampel ne yazık ki evde değil, gelince kendisine ne diyeyim?

— Ne zaman geleceğini biliyor musunuz?

— Hayır, gerçekten bilmiyorum.

— Şimdi buradadır sanıyordum.

— Bu konuda bir şey söyleyemem ama beklemek istemez misiniz?

— Peki, bekleyeyim.Teşekkür ederim.

Bana çok dostça davranıyor.

Beyaz mantosunu, şapkasını ve hafif valizini alıyor, çay mı yoksa kahve mi içmek istediğini soruyorum; çayı yeğliyor; sonra onu yukarıya güneş-odasına çıkarıp oturmasını rica ediyorum.

Gülleri görünce:

— Böyle büyük bir evde yapacak çok iş olmalı, diyor.

— Evet, gerçekten öyle, diyorum.

Çay hazır olduktan sonra, çeşitli ekmekleri, peynirleri ve reçelleri servis arabasına koyup güneş-odasına getirdiğimde, gene feribotun sesini işitiyorum.

Getirdiğim iki fincana bakarak:

— Belki Sampel geliyor, diyor genç kadın.

— Hayır, diyorum, şu anda geleceğini sanmıyorum.

Ben de oturup onunla çay içmeye başlayıncaya kadar, beni ev işlerine yardım eden bir tür hizmetçi sandığı besbelli.

Yazı masasının üzerinde duran romana karşıdan şöyle bir bakıp:

— Siz herhalde onun sekreterisiniz, diyor.

— Evet, diyorum, aslında öyle. Aynı zamanda da karısıyım.

İlk kez tam bu anda gebe olduğunu fark ediyorum. Bakışıma karşılık veriyor. Belki ikimiz de hangimizin daha uzun zamandır gebe olduğunu düşünüyoruz.

— Kendimi tanıtmayı unuttum, diyor.

Xenia'ydı bu genç kadın.

Hiçbir şey söylemeden biraz oturduk. Bir şeyler yedik. Aramızdaki rahatsız edici sessizliği, dayanılmaz bir boyut kazanmadan, bir açıklamayla kırmayı düşünüyordum.

— Galiba birisi geliyor, dedi Xenia.

Bahçe duvarındaki kapının açıldığını, birisi içeriye girdikten sonra gene kapandığını ben de duymuştum; içeriye giren kişi hızlı adımlarla terasa geliyordu.

Aşağıya inip kapıyı açtım.

— İyi günler, dedi içeriye giren, buruşuk bir pantolon ve ilerlemiş gebeliğini iyice belli eden torba gibi bol, lacivert bir süveter giymiş iriyarı kadın.

— İyi günler, dedim, çantanızı alayım.

Kadının yanından ayırmak istemediği, gri renkli çanta çadır bezinden yapılmıştı.

Yukarıya çıkarken:

— Çok bekledi mi? diye sordu.

Aslında bilmeleri gerekirdi ama anlaşılan hiç kimse Sampel'in evli olduğunu düşünemiyordu, hele benimle evli olduğu, belli ki hiç kimsenin aklının ucundan bile geçmemişti.

— Hayır, kendisi evde değil, dedim.

— Tahmin etmiştim, dedi ve güneş-odasına adım atar atmaz da: Aman Allahım! Sampel'in gül bahçesi buraya gelmiş, diyerek ne kadar şaşırdığını belirtti.

Sonra da:

— A, iyi günler! dedi Xenia'ya. Sizi nerdeyse çiçek sanacaktım. Birden fark edemedim; bunların rengi aynı sarı.

Aynı sarı renkte olanlar Xenia'nın entarisindeki çiçekler ve Rosa hugonis idi.

— Evet, sanırım öyle, dedi Xenia.

Sonra birbirleriyle tanıştılar. Az önce gelmiş olan iriyarı kadın Randi'ydi.

Randi kahve içmek istedi, isteğini yerine getirmek için dışarı çıktım, bir yandan da konuyu şimdi mi açayım, yoksa belki gelecek olan öteki ikisini mi bekleyeyim diye düşünüyordum.

— Çok özür dilerim, dedi Randi geriye geldiğimde.

Benim anlamadığımı görünce de:

— Kendimi tanıtmadığım için, diye ekledi.

Belli ki konuşmuşlardı.

— Aslında sizin burada olduğunuzu hiç düşünmemiştim ama neyse, herhalde açık konuşabiliriz, onun işte bundan dolayı beni görmek istediğini sandım.

Parmağıyla karnını gösteriyordu.

— Hayır, kendisi evde değil, dedim ama onları benim çağırdığımı o anda söylemediğime de hemen pişman oldum.

— Evet, anlıyorum, dedi Xenia.

— Ben bebeğimiz olacağını daha fark etmemiştim, o zamandan beri evde değil, dedim. Bu sözcükler kendiliğinden ağzımdan çıkıvermişti.

Randi bir şeyler mırıldandı. Sonra kısa bir süre suspus oturduk.

Yemek yedik. Bir yandan da yan gözle birbirimizin karnını ölçüyorduk. Sanki kimin önce gebe kaldığı önemliymiş gibi.

Güller hakkında tek tük dalgın dalgın görüş belirtmelerle kesilen bu ölçmeler ve suskunluklar bir süre devam ettikten sonra, içimden gelen bir sese uyarak, kafamda, çağrımdaki niyeti açığa vuracak küçük bir konuşma hazırlamıştım ki teknenin sesini işittim.

— Teknenin sesi değil mi bu? dedi Randi.

— Evet, teknenin sesine benziyor, dedi Xenia.

— Bu tekne bizim dış dünya ile tek bağlantımız, dedim.

Bu söz üzerine üçümüz de kalkıp pencereye gittik.

Tekne iskeleye yanaştı. Ve bir kadın eve doğru patikayı tırmanmaya başladı. Aşağıda, iskelenin çevresindeki küçük evlerde oturanlara, sonunda, konuşacak bir konu çıkmıştı. Buna karşılık biz suskunduk. Teknenin yeniden çalışmaya başlayan motorunun sesini dinliyor, gölde karşı kıyıya doğru yol almasını izliyorduk. Gerçekte gölün karşı yakasındaki evlerde de kesinlikle aynı şeyi konuşuyorlardı: Karşı iskelenin çevresindeki küçük evlerde. Tekne karşı kıyıya vardığında, kadın sarp kayalıktaki patikanın büyük bir kısmını katetmişti, öyle ki şimdi onun oldukça kısa boylu, etine dolgun ve güneş şu anda tam tepede olduğu için herhalde çok ağırlık veren kara bir manto giymiş olduğunu görebiliyorduk. O nerdeyse tepeye varmıştı ki, karşı kıyıdan gene bu tarafa hareket eden teknenin motor sesini duyduk.

— Belli ki bu tam bir dostlar toplantısı olacak, dedi Randi.

Ben kapıyı açmak için aşağıya inmeye başlamıştım bile.

Gelen Louise idi.

Beyaz dantel yakalı ve beyaz kolluklu gri bir entari giymişti. Erken yaşlarda yetişkinlik düzeyine ermiş, korkusuz ve artık hiç değişmeyecek güçlü ve dingin, ara sıra da yorgun, bitkin ya da ölümün damgasını taşıyan bir görünüşe bürünen kadınlardan biri olmasına karşın, sevimli ve çocuksu görünüyordu. Gebeliğin onu değiştirmiş olduğu belliydi.

Yukarıya, ötekilerin yanına çıktığımızda:

— Hakkında pek çok şey duyduğum güneş-odası bu mu? dedi Louise.

— Evet, bütün bu güllerle olağanüstü güzelleşmiş, değil mi? dedi Xenia.

Louise'ye çay mı, kahve mi istediğini sordum. Bir fincan çay içebileceğini söyledi.

— Bir çaydanlık dolusu yaparsanız iyi olur, dedi Randi. Çünkü bir kadın daha şu anda patikayı tırmanıyor.

Demek ki, Katarina da geliyordu.

Suyun kaynamasını beklerken, sonunda o kadar üzücü sonuçlara yol açacak bir karara vardım.

Durumlarını görür görmez, bunun Sampel'in işi olduğundan şüphelenmiş ama hiçbirinin bu birlikteliği benim düzenlediğimden şüphelenmediğini de fark etmiştim; bu yüzden, özlemlerinin ne kadar dizginlenemez olduğunu anlasınlar diye, Sampel'in kendi dizginlenemez özlemiyle onları etkileyip buraya getirttiğine inanmayı sürdürmelerine karar verdim.

Aramızda, bir iki gün birlikte tatil yapma önerimi olumlu karşılamalarına neden olacak bir bağlantının varolduğuna inanıyordum. Gerekirse kendimi ne kadar yalnız hissettiğimi de onlara söyleyecektim.

Biraz rahatladıklarında ya da sohbet bitip suskunluk gene rahatsız edici bir boyut kazanırsa, onlara romanımı okuyacaktım. Romanın bitmiş bölümünün gerçek duruma hiç uymadığını elbette ancak ben görebiliyordum ama ötekilerin, bitmemiş bölüme yedirebileceğim, farklı görüşleri olabilirdi. Bu durumda, kitaptaki beş kadının birbirleriyle yüzleştirilmesi amacına gene de varılmış olacaktı.

Bahçe duvarındaki kapının açıldığını duydum ve terasın kapısını açmaya gittim.

Gelen Katarina idi.

Başında buruşuk, akçıl bir şapka, sırtında, iri karnının çevresinde iliklenemeyen mavi bir spor manto vardı. Portakal renginde fitilli kadifeden kolsuz elbisesi de dar gelmeye başlamıştı; elbisenin altındaki küçük beyaz bluz oldukça kirliydi.

Ben farkına varmamış gibi davranınca, o hemen, büyük bir duyarlılıkla, kılığından dolayı özür diler görünerek:

— Galiba Sampel beni görmek istiyor, dedi.

— Evet, dedim. Ama ne yazık ki şu anda evde değil. Çayım hazır, size ikram edebilirim. İstersiniz, değil mi?

— Teşekkür ederim, dedi Katarina. Size zahmet olmazsa!

— Zahmetin sözü mü olur, dedim. Çay zaten hazır. Bu sabah

hiç beklenmedik hanım konuklarım geldi, aslında siz dördüncüsünüz ama bir fazla bir eksik, ne önemi var.

Benimle tam aynı görüşteymiş gibi görünmemesine karşın, birlikte yukarıya, güneş-odasına çıktık; herkes geldiğine göre, çay partisi artık son biçimini bulacaktı.

Evin konumu hakkında biraz gevezelik ettik; görkemli manzara söz konusu oldu; derin, parlak gölden, derin, parlak dağlardan, Zürich'e yolculuktan –hepsi aynı uçakla gelmişlerdi–, buraya gelişten –Zürich'ten buraya ulaşım konusunda hepsi aynı ölçüde şanslı olmamıştı–, küçük feribottan, insanların pencerelerin ardında şimdi konuşacak bir şey bulduklarından, iskeledeki evlerden, dik patikadan, bulunduğumuz evin kendisinden, bir kez daha evin görkemli konumundan ve sonunda kaçınılmaz bir biçimde bizi asıl konuya, yani Sampel'e getiren güllerden kesin, açık ve ayrıntılı olarak, savurganlık ve nerdeyse taşkınlıkla uzun uzun konuştuk.

Sonra Xenia sesinde biraz acılıkla dedi ki:

— Kocanızın bu kadar güzel bir biçimde yaşayabilme olanağı bulması ve güzel gül bahçesini rahatça işleyebildiği bu güzel İsviçre'de, bu güzel gölün kıyısındaki bu güzel yerde, güzel sekreteri olarak böyle güzel bir karısı olması ne kadar olağanüstü.

Ama Randi hemen sözü başka bir yöne çevirmek için ilk adımı attı:

— Ben sözümü doğrudan söylemeye alışkınım, şimdi de öyle yapacağım. Hepimiz gerçeği bildiğine göre, şunu yüksek sesle söyleyebiliriz: Sampel beşimizi de gebe bıraktı, hepsi bu. Bu yetmezmiş gibi, bizi düşürdüğü bu durumun hiç de görülmemiş bir şey olmadığını iyice anlamamızı istedi. Yoksa şimdi neden burada oturmuş aval aval birbirimizin karnına bakıp duruyoruz? Onun için ben, biz gebeş kişilerin, bize yaraşır bir dinginlik ve düzen içinde geriye çekilip sahneyi Sampel'in karısına bırakmamızı öneriyorum. Ne olursa olsun, Sampel artık ne benden, –eli ile hafifçe karnına vurdu– ne de çocuğumdan hiçbir şey duymayacak.

Xenia, Louise ve Katarina şimdiden ciddi olarak kararlı görünüyorlardı ve sigara paketlerini, eldivenlerini el çantalarına tıkmaya, saate bakıp, büyük bir olasılıkla, uçak bağlantılarını düşünmeye başlamışlardı.

Şaşkınlıklarından yararlanıp uzun zamandır planladığım çağrımı açıklayıverdim:

— Bakın, hanımlar! Ne yapalım ki olan olmuş; bu durumda, birkaç gün benim konuğum olmaya ne dersiniz? Benim önerim şu: Biraz rahatlar, Sampel'i bir yana bırakıp başka şeylerden konuşmaya çalışırız.

Bunu derken, elbette romanımı düşünüyordum.

Birkaç kibarca karşı çıkıştan sonra önerime akılları yattı ve onlar için hazırlamış olduğum odalara yerleştiler.

Bu zamana kadarki olaylarda bulunmamış bir kişi olarak, şimdi eyleme sürüklenmekten, daha doğrusu, bana sesimi duyurma olanağı sağlayacak ve kim bilir belki de, kendim de dahil, ötekilere istediğimi yaptırma yetkisi verecek bir dizi eyleme girişmekten zevk almaya başlamıştım.

Bol bol şarap içtiğimiz öğle yemeği bizi yumuşattı; sesimizi, su kabağından yapılmış büyük, yuvarlak çalgıların sesi gibi dolgunlaştırdı. Öğleden sonra vaktimizi geçirdiğimiz Sampel'in gül bahçesinde, her birimiz gövdesinin eşsiz ezgileri eşliğinde dolaşırken, hava ve ışık o çalgıları çalıyordu. Duvarlar, sütunlar, süslü kapılar, merdivenler, kuleler, bayırlar, koyaklar ve güllerden oluşmuş yeraltı hapishane hücreleri olan yüksek çit ve çalılık kahkahalarımızla canlanıp açılıyor ve gerçekten konuşmaksızın birbirimize, özgürlük ile aynı nitelikte, bir sevinç sağlıyorduk: Aşırı derecede yer, ışık, hava, su, besin aracılığıyla art arda esrik çiçeklenmeler yaşamamız, belki de bu gül bahçesinin baştan çıkarmak amacıyla planlanmış olduğunu söylediğinde, Sampel'in düşündüğü etkiydi ama her zaman bunu birdenbire yorulma ve buruşup solma izleyecekti. Sonunda kendisi tarafından yavaş yavaş parçalanıp tüketilen birer külçe olacaktık. Her şey tarafından parçalanıp tüketilen.

İçimize çöken, sanırım, işte bu deneyimdi, bahçenin ortasındaki geniş bölümde uyukluyorken, gevezelik ediyorken, bebek giysileri örüyorken ve sabahleyin konuklar gelmeye başladığında içeriye kapatılan ama şimdi gene dışarı salınan Goethe ile oynuyorken.

Oldukça geç bir akşam yemeğinden sonra, kahve için yeniden güneş-odasında toplandık. Güllerin kokusu keskindi; pencereleri açıp ılık akşam havasını içimize çektik. Güneş uzaklarda, dağların gerisinde batmak üzereydi; gökyüzündeki bulutlardan gelen son kızarıklık, hâlâ fincanların, sigaraların, ara sıra bir iki sözcük ve belki sır veren bir konuşma çevresinde yumuşak bir biçimde devi-

nen kırmızı, bej, siklamen, pembe ve kayısı rengi dudaklarımızın üzerinde dinleniyordu.

Yazmış olduklarımın gittikçe daha da ayrılmaz bir parçası olmanın şimdi gene dışına çıkmış, dinleyen, gözleyen, gerçekleştiren bir kişi olmuştum.

Hava artık nerdeyse kararmış, iskelenin çevresindeki küçük evlerin ışıkları yakılmıştı; arada bir bir çift araba farından gelen ışığın gölün karşı yakasındaki kayaların üzerinden kayarak geçmesini izleyebiliyorduk. Goethe ortalıkta dolaşıyor, kulağının arkasını kaşımamıza ses çıkarmıyordu.

Karanlıkta artık birbirimizi göremez duruma geldiğimizde, yazı masasının üstündeki lambayı yaktım ve ortalık birdenbire aydınlanınca, insanın belki de alışık olmadığı bakışlardan korunmak için her zaman yaptığı gibi, hepimiz hemen, tam konuşmaya başlayacakken, bir roman yazmakta olduğumu ve bitmiş bölümünü onlara okumak istediğimi söyledim.

Müsveddeyi çıkardım. Yerlerimize iyice yerleştik. Ne var ki, tam okumaya başlayacakken, teknenin sesini işittim.

— Tekne değil mi bu? dedi Xenia.

— Belki başka gelenler de var, dedi Louise gülümseyerek.

— Artık bunun hiç önemi yok, dedi Katarina.

Gelenin, herhalde iskelenin çevresindeki evlerde oturanlardan birinin konuğu olduğuna karar verip rahatladık ve ben okumaya başladım ama okurken, sürekli olarak teknenin sesini de işitiyordum; motorun durdurulduğunu, sonra gene çalıştırıldığını işittim, tekne geriye dönerken motorun çalışmasını, sonunda zayıflayıp kaybolan o tanıdık sesini işittim. Okumayı sürdürdüm. Kısa bir süre sonra Goethe birdenbire yerinden fırlayıp kapıya koştu. O zaman hepimiz ayak sesleri duyduk, bahçe duvarındaki kapı açılıp kapandı, okumayı kesmiştim, birisinin anahtarla terasın kapısını açarak içeriye girdiğini duyduk.

— Bu odur, dedim.

— Sampel, dedi ötekiler bir ağızdan.

Hepimiz ayağa kalktık, olduğumuz yerde öylece kıpırdamadan durup bekledik.

Sampel içeriye girince, gidip tavandaki ışığı yaktım.

O daha bir şey söylemeye fırsat bulamadan, Randi üstüne saldırdı. Randi'nin ardından Xenia saldırıya geçti. Louise ile Katarina da

Sampel'e saldırıyorlar mıydı, yoksa Randı ile Xenia'nın saldırısını durdurmaya mı çalışıyorlardı, belli değil; bu noktada benim de ne yaptığım belli değil, çünkü savaş şimdi tüm şiddetiyle başlamıştı.

Üstümüzde ve altımızda güller, vazo ve porselen kırıklarıyla rengârenk bir yığın halinde döşemenin üstünde yatıyorduk. Goethe havlıyor, tedirginlikle ileri geri koşuyor ya da sivri dişleriyle giysilerimizi parçalıyordu. Bir ara kocaman, pürtüklü diliyle gözlerimi yaladı, öyle ki onları yutacak diye çok korktum. Durmadan eşarplar, çantalar ve çantaların aramıza sıkışmış içeriğini –para çantaları, makyaj takımları, sigaralar– yakalıyordum. Durmadan cam kırıkları dolu, ıslak ipekli giysiler ve dövüşenlerin kollarını, bacaklarını sıyıran güller yakalıyordum. Sanırım Sampel'i aramaktaydım. Sanırım onu kurtarmak istiyordum. Ama ellerim yalnızca tırnakların, dişlerin, gül dikenlerinin ve kırılmış vazoların neden olduğu çiziklerle dolu, çıplak, şişkin karınları ve kocaman sarkık memeleri buluyordu. Sanırım bir an bir fincanın içine bakar gibi, Sampel'in gözünün içine baktım. Sanırım onu kurtarmaya çalışıyordum. Ama durmadan sutyen, korse, külotlar, çoraplar, sandaletler, eşarplar, entariler, renkli ve parlak ya da renksiz ve mat, yapay kumaştan yapılmış etekler ve bunlarla birlikte bir sürü eldivenler ve beyaz bir şapka yakalıyordum. Ve gülleri, gülleri, gülleri yakalıyordum.

Birdenbire her şey durdu.

Birdenbire yapayalnız kaldım.

Sampel önümde döşemenin üzerinde yatmaktaydı. Boynundaki ve şakağındaki iki büyük yaradan oluk gibi kan akıyordu. Ölmüştü.

Randi, Katarina, Louise ve Xenia, ben farkına varmadan, gitmişlerdi.

Peace ve Rumba, Golden Showers, Queen Elizabeth ve Betty Uprichard, Rosa hugonis, Rosa pimpinellifolia, Blaze Superior, Virgo ve Rosa rugosa, Rosa rubiginosa, Rosa "Nevada". Bu sürekli yıkımlar.

Şimdi burada oturmuş bekliyorum... Karanlığın ışık hızıyla yayıldığı bu yerde, Sampel'in esiriyim ben.

• • •

Roman yazarken, hep Roma, Via Napoli 3, tel. 484.409 – 471.565 adresinde kalıyorum.

Kâğıtların her birinin tepesine, Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye yazıp 484.409 – 471.565 olan telefon numarasını da ekleme alışkanlığım var.

İnsanın ellerini yıkadığı kadar sık ve titizlikle mektup yazdığım günlerden kalma bir alışkanlık bu. Her gün birkaç kez.

Bu şekilde her gün birkaç kez ellerimi yıkıyorum. Ama mektup yazmıyorum. Bu adresi hiç kimse bilmiyor. Hiç kimsenin bilmemesi gerekiyor bunu. Nerede olduğumu hiç kimse bilmemeli. Hiç kimse de bilmiyor.

Otelin personeli bile bilmiyor. Beni kendilerinden biriymiş gibi kabul edebilsinler diye, otelin kayıt defterine adımı Azorno diye yazdım. Sıkı bir mevsimlik çalışma aracılığıyla, aylaklık etme ve hayaller kurma özgürlüğü elde eden, adı sanı bilinmeyen, hayalperest, aylak bir adam.

Ama burada kendi otellerinde sıkı bir mevsimlik çalışma yapabilme özgürlüğü elde etmek için aylaklık edip hayaller kurduğumu bilmiyorlar.

Bu şekilde ilk kez sabahları olmak üzere, günde birkaç kez, kâğıt kâğıt üstüne demiyor, hepsinin tepesine Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye yazıyorum.

Bu otel bana huzur sağlayan bir sokakta bulunuyor. Burada huzur içinde yemek yiyebiliyor, huzur içinde uyuyabiliyorum. Komşularımı huzur içinde seyrederek hoşça vakit geçirebiliyor ve bu roman üzerine çalışabiliyorum. Huzur içinde. Böylece her şey kusursuz bir düzen içinde gidiyor. Zaten huzur bulmak için kısa zaman önce kaçıp buraya geldim.

Böylece her şey kusursuz bir düzen içinde: Karyola, koyu renkli, aynalı giysi dolabı, üstünde vazosu ile karyolanın baş ucundaki masa –yeri gelmişken söyleyeyim, o vazoya bir keresinde iki üç tane lale koymuştum–, lavabo, üzerinde diş fırçası konulan bardağın, hapların ve tıraş makinesinin bulunduğu raf, şarap kırmızısı rengindeki koltuk, yazı masasının yanındaki kâğıt sepeti ile sandalye ve yazı masasının kendisi. Kusursuz bir düzen: Kül tablası, sigaralar, kâğıtlar ve biraz meyve. Perdeler koyu yeşil, kalın ve renkleri solmuş. Duvarlar badanalı. Her ilkbaharda badana yapılıyor. Perdelerin kapatılabilmesinden memnunum. Duvarlarda duvar kâğıdı ve resimler olmamasından da memnunum.

Gene de duvarlarda bir tek resim olması beni memnun ediyor. Bir keresinde dalgınlıkla sigaramı duvara bastırarak söndürmüştüm, bu yüzden de beyaz badanalı duvarda kara bir leke oluşmuştu. Elbette sonradan o lekenin üstüne boya çekilmiş, ama hâlâ solgun bir gölge gibi görünüyor. Beyaz badanalı duvardaki bu küçük sigara lekesi eski bir resmin hemen yanında, daha doğrusu, bu resimde profilden portresi olan bir adamın burnunun nerdeyse tam ucunda; bu bilinmeyen adamın profili, beyaz kâğıt üstüne çok ince, kara çizgilerle çizilmiş, çerçevelenip buraya yazı masamın üstüne asılmış. Ben besteci diyorum ona. Kibar bakışları doğrudan lekeye çevrilmiş durumda. Roman yazıyorken, onu hep bu aynı yere asıyorum, böylece rahatlıkla kendimi unutabileyim ve hep yalnızca bu her zaman kibar adama, besteciye, onun gözlerine, ağzına bakabileyim diye. Onun müziğini dinleyebileyim diye. Bundan asla bıkmıyorum. İlk kez sabahleyin olmak üzere, günde birkaç kez, bir zamanlar eşi görülmemiş bir sarmaşık gülü diktiğim yerde, Kuzey'e bakan pencerenin betimlemesini dinletiyorum ona. Eşi görülmemiş bir müzik.

Böylece onu o günkü temayla donattıktan sonra aşağıya inip aynı sokakta oturan başkalarıyla birlikte kahvemi içiyorum. Onlara bakmak istediğimi sanmasınlar diye de hiçbirine bakmıyorum. Çoğu zaman, bakabileceğim eski bir yerbezi bulunuyor ortalıkta. Yerbezi, karo döşeli tabanda titrek bir sesle mırıldanıyor, sarı ve mavi renkleri, parlak ve iştah açıcı duruma getirinceye kadar yalıyor.

Onları görmediğimi görsünler diye, gidip bir kahve daha alıyorum kendime.

Yerbezi orada değilse, kıvırcık saçları bir çamaşır leğeninden lüle lüle akıyor gibi göğsüne inen, yelken kulaklı, eciş bücüş, yeşilimsi bir cüceyi temsil eden, kumtaşından eski bir heykelle oynuyorum oturduğum yerde. Bu heykel duvarın bir köşesindeki maviye boyanmış bir rafta duruyor hep. Oradakilerin hiçbiri görmeden, cücenin sağ buduna küçük bir oyuk açtım. Ve sürekli olarak, bu oyuğu ya da sabahleyin, Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye ilkin adımı, sonra da bir zamanlar eşi görülmemiş bir sarmaşık gülü diktiğim yerde, Kuzey'e bakan pencerenin betimlemesini eklediğim kâğıtlara başka ne yazmam gerektiğini düşünüyorum.

Pencere öyle yeşil ki, yapraklarla örtülmüş olduğu için kararmış görünüyor ve döşemedeki bir delikten yukarıya uzanan, kökleri yere gömülü sarmaşık gülüne destek veren sıkıca kangal edilmiş tel iskeletin üzerindeki azgın çiçeklerin ve yaprakların arkasında, cama yapışmış kuşları andıran soluk renkli ekkökleri ancak şöyle bir görülebilen meryemana asması ve duvar sarmaşığıyla dıştan mühürlenmiş gibi iyice kapanmış durumda. Yukarıya doğru uzanan gül fidanının üzerindeki güller yaylı oyuncak palyaçolar gibi zıplıyor ve pencereyi içeriden, dışarıdakinden daha tam örtüyorlar, bu yüzden cama yapışmış kuş pençelerini içeriden şöyle bir görebilmek daha da zorlaşıyor. Bir zamanlar bir kadının bu pencereden kendini attığı ama tam olarak ölmediği söyleniyor. O olaydan sonra kitaplarımın birinde azgınca gelişimini kendi elimle betimlediğim bu sarmaşık gülünü ben kendi elimle diktim. Bu yüzden de her sabah kâğıdın tepesine Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye adımı yazdıktan sonra besteci için onu betimlemek amacıyla kaçıp buraya geldim.

Sonra yerbezini ve kumtaşından yapılmış küçük heykeli seyrederek kahve içiyorum.

Sonra bodrumdaki kafeden çıkıyor, her zamanki seyyar satıcının sergisinden üzüm alıp odama geliyorum.

Sonra pencereyi kapıyor, karşı odadaki kadını seyrediyorum.

Kadın yıkanıyor, onu göremeyeceğim bir biçimde dolabın kapısı ardında giyinip odasından çıkıyor, evden de çıkıp gittiğini gördükten sonra, o günkü kâğıtların bulunduğu masaya oturuyorum.

Şimdi görüyorum ki, bu sarmaşık gülü ışık, hava, su ve besin kıtlığı yüzünden çoktan kurumuş. Geriye kaskatı bir iskeletten başka bir şey kalmamış. Açık pencerelerden gelen hava akımı, dikenlerin deldiği çoğu yaprakları hışırdatıyor. Diriliğini yitirip küçülmüş öteki yapraklar ise külrenginde, ancak birkaç tanesinde, kalın toz tabakasının altında, hâlâ biraz yaprak yeşilliği kalmış. Açık yeşil renkli, tombul bir tırtıl son tomurcuğu yemekte. Ötekileri ise yaprak bitleri oburca yiyip bitirmiş, şimdi de tokluğun ağına düşmüş, yapış yapış seğirip duruyorlar. Art arda bir dizi esrik çiçeklenmeden sonra birdenbire bu yorgunluk, bu solgunluk. İlerde açıklayacağım gibi.

İlk önce genel bir açıklama hazırlayacağım.

Sonra Xenia'ya her şeyi açıklayacağım.

Sonra Randi'ye genel olarak her şeyi açıklayacağım.

Sonra Katarina'ya her şeyi, özel olarak da kaçışımı açıklayacağım.

Sonra kendime genel olarak her şeyi, özel olarak da Roma, Via Napoli 3 adresine kaçışımı açıklayacağım.

Kendimi açıklayacağım sonra.

Açıklayacağım

Açık

Çık

Öğleden sonra saat beşte gene dışarı çık-ıyorum.

Önceden daha saat on ikide ya da saat üçte dışarı çıkmamışsam eğer.

Ya da saat beşte değil de akşam saat dokuzda dışarı çıkıyorum. Taştan yontulduktan sonra Piazza della Repubblica'nın ortasındaki, önceden hesaplanan konumlarına yerleştirilmiş kadınları ve kuğuları yıkamada kullanılan suyun, fıskiyelerden fışkırarak birikip şakırdadığı büyük, yuvarlak havuzun kenarında oturup gizleniyorum. Havuzun kenarında birikmiş yoğun bir küme insanın arasına gizliyorum kendimi. Buradaki yoğun insan kümesi, alanı bütünüyle dolduran yoğun insan kalabalığının bir parçası. Kalabalığın içinde beyaz şapkalı kimi kadınların ve koyu esmer tenlerini örten beyaz gömlek giymiş erkeklerin de bulunduğu bu alan, yeryüzünün bağrında ışıkların, ışınların çarpıp yansıdığı, çakan şimşekler gibi parıldayan ve sürekli devinen bir mücevher gibi.

Ne kadarını anlattım onlara? Havuzun ılık suyu içinden parmaklarımı kaydırırken, her birine ne kadarını anlattığımı; hepsine değil, kimilerine ne kadarını anlattığımı; birine değil, ötekilere ne kadarını anlattığımı; sonra her birinin bana değil, ötekilere ne kadarını anlattığını ve hepsinin bana değil, birbirlerine ne kadarını anlattığını düşünüyorum.

Belki hepsi biliyor ki, sarmaşık gülü hiç de kurumuş değildi. Tam tersine, çiçeklenmesi en azgın çağındayken, ben kendim bütün bitkiyi keserek küçük parçalara ayırdım, parçaları süpürgeyle bir araya toplayıp dışarıya taşıdım. Köküne dokunmadım, ertesi gün parayla bir adam tuttum, aşınmış karo döşemenin desenine ve renklerine mümkün olduğunca uyan sarı ve mavi renkli karolar yaptırdım, onlarla deliği kapattırdım. Bu arada, daha sonraki bir zaman için, yağmurdan farklı bir tonda şakırdayacak fıskiyeli bir havuz ısmarladım.

Böylece, sarmaşık gülünün hiç de kurumuş olmadığını itiraf ettikten ve dolabın arkasında giyinen kadının önümden geçip gittiğini gördükten sonra, havuzun kenarındaki yoğun insan kümesinin arasından kimseye görünmeksizin sıyrılıp, sarmaşık gülünün hiç de kurumuş olmadığını hemen yazmak istediğim odama savuşmaya karar veriyorum.

Ya da akşam saat dokuzda ya da öğleden sonra saat beşte ya da üçte dışarı çıkmıyorum, yalnızca sabahleyin çıkıyorum. Onun için, karşı komşum olan kadını yataktan kalkıp giyinirken görmüyorum. Akşamleyin beyaz şapkasını takmış olarak Piazza della Repubblica'daki arabalar arasında da görmüyorum onu. Gene de, odama döner dönmez, sarmaşık gülünün hiç de solmuş olmadığını itiraf ediyor ve bunu yazıyorum, sonra insan kalabalığından üstüme sinmiş sıcak kokunun eşliğinde gidip yatıyorum.

Bu insan kalabalığı...

Kadınlar.

Yeni bir roman yazacağım zaman, kadınları baştan çıkarmak amacıyla bir gül bahçesi planlarım. Dikimini yaparım, gübrelerim, ıslah ederim, incelerim ve kataloglarım.

Kadınların orada yüksek çitler ve çalılıklar arasında, duvarlar, sütunlar ve süslü kapılar arasında, merdivenlerde, kulelerde özgürce devindiklerini ya da güllerden oluşmuş yeraltı hapishane hücrelerinde dinlendiklerini görmek isterim. Rosa rugosa, Rosa rubiginosa, Rosa pimpinellifolia, krem rengi Rosa "Nevada", sarı Rosa hugonis ve koyu kırmızı Rosa moyesii. Sanki bir çöldeymiş gibi, görünmeyen kum taneleri ile gözlerini kamaştıran ılgımların, dağınık biçimde titreşen bir parçası olmaları, bir yataktan bir yatağa, bir buluttan bir buluta sürüklenmeleri gerekir onların. Dölleyici ağır çiçek tozları ile.

Bahçenin geniş orta bölümündeki güllerin daha sık, boylarının daha kısa olması ve bir sürü sessiz, dilsiz patlamalarla çiçek çiçek üstüne durmadan açmaları gerekir. Sayıları o kadar çoktur ki, belli bir kadının devinimlerini izlemeye çalışırken, gözlerinizi bir an ondan ayırırsanız, onu hemen başka birisiyle karıştırır ve bu şekilde onların açtıklarını, bir an devinmeksizin havada asılı kaldıktan sonra sarktıklarını, düştüklerini, buruşup kuruduklarını görebildiğinizi sanırsınız. İşte rengârenk bir yığın halinde oradalar ve siz toza dönüştüklerini görebiliyor, kurumuş ve yumuşamış olarak ölmelerini koklayabiliyorsunuz.

Ya da gün boyunca güller hakkında yazmayı sürdürdükten sonra, ilkin geceleyin dışarı çıkıyorum. Yataktan kalkıp ışığı yakmadan giyiniyorum. Kâğıt ertesi sabaha hazır durumda masanın üstünde duruyor: Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, tel. 484.409 – 471.565.

Bu insan kalabalığı.

Kadınlar.

Kalabalığın içinden kimileri hâlâ sokaklarda dolaşmakta.

Her sabah kâğıdın tepesine: Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye yazıp dışarı çıkıyorum. Bodrumdaki kafede kahve içtikten ve giysi dolabının kapısı ardında giyinip dışarı çıkan karşıdaki kadını seyrettikten sonra, başlamış olduğum romanı yazmaya oturuyor, ardından gene öğleden sonra saat beşte ya da üçte, akşam saat dokuzda ya da insan kalabalığından geriye yalnızca birkaç kişinin kaldığı, gecenin geç saatlerinde, sıcak sokaklara çıkıyorum, güller ve kadınları baştan çıkarmak amacıyla planlanmış gül bahçesi hakkında ve büsbütün kusursuz bir düzen içinde (ama bu yaprakların arasına uzanıp gün boyunca özlemlerinin kurumasına izin verdiklerini görebildiğinize göre, asla büsbütün kusursuz değil) devinen kadınlar hakkında yazdıktan sonra. Yavaş yavaş hızları kesiliyor ve kendileri tarafından, parçalanıp tüketilen dilsiz birer külçeye dönüyorlar. Her şey tarafından parçalanıp tüketilen.

Ya da öğleyin saat on ikide dışarı çıkıyorum. Karşı evdeki kadının yıkanıp, bana görünmemek için giysi dolabının kapısı ardında giyinerek odasından çıkıp evi terk ettiğini gördükten sonra, bu romanla ilgili çalışmaya başlamak amacıyla o gün kullanacağım kâğıtların bulunduğu masaya oturuyorum. Oturup, bir yandan: Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3 diye yazılı olan adıma; bir yandan da, rahatça kendimi unutabilmek ve yalnızca, bu her zaman kibar adama, besteciye, onun gözlerine, ağzına bakabilmek için, yeni bir roman yazarken hep buraya astığım resmine bakıyorum. Onun müziğini dinleyebilmek için. Hiç bıkmıyorum bundan. İlk kez sabahleyin olmak üzere, günde birkaç kez, Kuzey'e bakan pencerenin betimlemesini dinletiyorum ona: Sarmaşık gülü hiç de kurumuş değildi. Çiçeklenmesi tam en azgın çağındayken, ben kendim bütün bitkiyi keserek küçük parçalara ayırdım, parçaları süpürgeyle bir araya toplayıp dışarıya taşıdım.

Ya da kalkıp sıcak sokaklar içinden kadını takip ediyor, akşam karanlığında Piazza della Repubblica'nın ortasındaki havuzun kenarında gizlendiğim yerden, koyu esmer tenini belirginleştiren beyaz bir şapka ve beyaz eldivenler giymiş olarak geçip gittiğini görüyorum. Bir kadının kendisini pencereden dışarıya attığı söyleniyor.

Ya da sıcak insan kitlesinden üstüme sinen kokuyla uyuduktan sonra, ancak gecenin geç saatlerinde dışarı çıkıyorum. Gün boyunca bu roman üstüne çalıştıktan sonra. Hiç bıkmıyorum bundan. İlk kez sabahleyin olmak üzere, günde birkaç kez, Kuzey'e bakan pencerenin betimlemesini dinletiyorum ona: Sarmaşık gülü hiç de kurumuş değildi. Çiçeklenmesi tam en azgın çağındayken, ben kendim bütün bitkiyi keserek küçük parçalara ayırdım, parçaları süpürgeyle bir araya toplayıp dışarıya taşıdım. Bir kadının kendisini dışarıya attığı söyleniyor. Bu kez yazı masama geri döndüğümde, kadın kendisini gerçekten dışarıya atmıştı. Pencere açık duruyordu, ılık akşam havasını içime çekmek zorunda kaldım.

Ya da bir tek sabahleyin dışarı çıkıp bütün gün eve dönmüyorum. Karşı evdeki kadının odasında onunla yattıktan, yataktan kalkmasını, yıkanmasını, her zamanki gibi giysi dolabının kapısı ardında değil ama onu görebileyim diye yatağın ortasında giyinmesini seyrettikten sonra ve kadın odayı ve evi terk ettikten sonra. Gidip, yerbezini ve kumtaşından yapılmış küçük heykeli seyrederek kahve içiyorum. Bet, diyorum, Bet.

Sonra bodrumdaki kafeden çıkıp her zamanki sergiden üzüm satın alarak odama gidiyorum.

Ya da dediğim gibi, yalnızca sabahleyin evden çıkıp geri dönmüyorum.

• • •

Bu romanı yazarken her gün Sampel'i ziyaret ediyordum.

— Her şey kusursuz bir düzen içinde, diyordu Sampel.

Karyola, koyu renkli, aynalı giysi dolabı, yanımda getirdiğim iki üç laleyi koyduğum vazonun durduğu karyolanın başucundaki masa, lavabo, diş fırçası konulan bardağın bulunduğu raf, şarap kırmızısı rengindeki koltuk, yazı masasının yanındaki kâğıt sepeti ile sandalye, yazı masasının kendisi. Kusursuz bir düzen: Kül tablası, sigaralar, kâğıtlar ve biraz meyve. Perdeler koyu yeşildi, ka-

lındı ve solmuştu. Duvarlar beyaz badanalıydı. Her yıl ilkbaharda badana yapılıyordu.

— Perdelerin kapatılabilmesinden memnunum, diyordu Sampel.

— Duvarlarda duvar kâğıdı ve resimler bulunmamasından da memnunum, diyordu.

Hastane odasının hem tabanının hem duvarlarının, duvarlardaki beyaz badanalı bölgeye kadar, kaplanmış olduğu sarı ve mavi renkli karolar, üzerlerindeki karmaşık desenler yüzünden yeşilimsi bir renkte ışıldıyordu; odaya giren ışığın doğrudan güneş ışığı değil de, dışarıdaki elma bahçesinden yansıyan ışık olması nedeniyle koyulaşan bir renkti bu.

— Xenia, gel bak şuraya. Xenia değil mi senin adın? Gel şu güllere bak, dedi Sampel, kendini teslim etmeye yaklaşan, kesin ve dışa dönük bir dostlukla.

— Biliyorsun ki, onlar baştan çıkarma amacını güdüyor.

Sonra güllerle ilgili o her zamanki basmakalıp sözlerini yineledi: Rosa rugosa, Rosa rubiginosa, Rosa pimpinellifolia, krem rengi Rosa "Nevada", sarı Rosa hugonis ve koyu kırmızı Rosa moyesii. Sonra da:

— Hayır, onların kız kardeşleri, dedi, onların kız kardeşleri baştan çıkarma amacını güdüyor. Bu gül kız kardeşler. Sonra da kahkahayla güldü.

— Sayıları o kadar çok ki, belli bir kadının devinimlerini izlemeye çalışırken, gözlerinizi bir an ondan ayırırsanız, onu hemen başka birisiyle karıştırır ve bu şekilde onların açtıklarını, bir an devinmeksizin havada asılı kaldıktan sonra sarktıklarını, düştüklerini, buruşup kuruduklarını görebildiğinizi sanırsınız. İşte rengârenk bir yığın halinde oradalar ve siz toza dönüştüklerini görebiliyor, kurumuş ve yumuşamış olarak ölmelerini koklayabiliyorsunuz. Derinleştiğim konu, güllerin işte bu gelişimi; planladığım, incelediğim ve kataloglad ığım da işte bu kız kardeşler. Kıskançlıkta ortak olan bu kız kardeşler. Yaa işte böyle, onların her birinin adını bilmek gerekir, dedi Sampel, en iyisi de her birine bir takma ad bulmak. Ben özellikle melezler üzerine çalışırken, takma adları kullanıyorum. Yetişkin çağa gelinceye kadar gerçek adları olması gerekmez. Ama yetişkin çağa geldiklerinde elbette kesin olarak gerçek adları konulmalıdır.

Gene güllerle ilgili o basmakalıp sözlerini sıralamaya başlayacak diye korktum, onun için de yazı masasından belli bir yükseklikte, duvarda asılı olan resim hakkında konuşmaya başladım. Kesinlikle Sampel'i profilden temsil eden, çok ince kara çizgilerle basit bir biçimde çizilmiş bir resimdi bu.

— Bu herhalde sensin, dedim.

— Evet, bu resmi ben kendim yaptım, kâğıttaki şu küçük lekeyi görüyor musun? dedi Sampel.

— Evet, nedir o?

— Tam burnun yanında, dedi Sampel, ben ilk önce o lekeyi çizdim. Bir sigarayı kâğıdın üzerinde bastırarak söndürdüm, elbette kâğıdı yakmadan. O leke bir gülü temsil ediyor. Onun yanı başına da kendi resmimi çizdim.

— O zaman niçin kâğıdın altına Azorno diye yazdın? dedim.

— Azorno ben'im. Ben ona besteci diyorum.

Kibar bakışları doğrudan o lekeye çevrilmişti. İşte onun çizdiği kendi portresi.

• • •

Sampel'i ziyaretle geçirmediğim zamanı, Tivoli'de bir yere oturup bu romanı yazmakla geçiriyordum. Sessiz fıskiyeli havuz, genel olarak fıskiyeli havuzlar, onların şakırtısı, lale tarhının uçuk yeşil rengi ve park bahçıvanının tasarımı, ana girişin sağındaki yüksek ağaçlar ve akşamları görülen yoğun insan kalabalığı, beyaz gömlekler, beyaz şapkalar ile ilgili mümkün olduğunca dikkatli araştırmalar yapmıştım.

Gündüzleri özellikle dikkatimi çeken, kimi kadınlardı. Çocuk arabalarıyla dolaşan kadınlar; yağmurda, kırmızı, mavi ya da yeşil şemsiyelerini açmış dolaşan kadınlar ya da güneşte dolaşan beyaz şapkalı kadınlar... öğle vakti, çalılar arasına yarı gizlenmiş bir taşa tırnağıyla küçük bir delik açtığını düşünürken uyuklayan bir kadın.

Sampel'e hep Tivoli'deki yaşantılarımı ve bu romanla ilgili çalışmamı anlatmaya uğraşıyordum. Ama onu her zamanki gibi kendi düşüncelerine dalmış buluyordum; pencerenin yanına oturmuş araştırma yapıyor ve katalogluyordu ve güllerle ilgili karmaşık basmakalıp sözlerden kendini kurtarması olanaksızdı. Ya da oturduğu yerde uyukluyorken bırakıveriyordu sözcükler kendi kendine mı-

rıldansın: Rosa rugosa, Rosa rubiginosa v.s. Sonra birdenbire kalkıp pencereye giderek dışarıdaki renkleri sayıyordu: Siklamen, bej, koyu kırmızı, pembe, kayısı rengi, krem.

— Ortalık yemyeşil, diyordum. Yeşil çimenler, yeşil yapraklar, dallar, çalılar, ağaçlar, yeşil özsu.

— Evet, yeşil, diyordu, yoğun ve sıcak ve yeşil ve zehirli, çünkü beni fark ettiler bile, şimdi de sessizce zehirlerini pencereden içeriye fışkırtıyorlar, bedenimden bütün yaprak-etimi çabucak soyarak kaburga kemiklerimi, salgılarımı ve üreme aygıtımı sergileyen ve sinmeme, çökmeme, ufalanıp nerdeyse ortadan kaybolmama neden olan yeşil bir zehir bu; evet, geriye yalnızca biraz toz kalmış, bu da uzanıp yatacakken yataktan fırçayla temizlenebilir, sanki bir akşam önce çarşafa bulaşmış, ayak parmakları arasındaki biraz kum gibi. Bir sonrakine yer açmak için.

— Sampel, dedim.

— Evet, dedi birdenbire, Sampel adını kullananlara yanıt vermemesine karşın, - evet, Bet'i öldüren ben'im.

— Bet ölmedi ki, dedim, sen öyle anımsıyorsun, çünkü bunu romanlarının birinde betimlemiştin.

— Evet, çok iyi anımsıyorum, dedi. O gün Passo S. Gottardo 2109'un gereğinden çok batısına geldiğimi görmüştüm. Onun için arabamı Sustenpass 2224 üzerinden Doğu'ya doğru sürdüm ama sonunda Gotthard bölgesinin yakınına vardığım zaman, manzaralardan, koyaklardan, köprülerden, tünellerden, buzullardan, eriyen karların oluşturduğu derelerden, görünüşe bakılırsa Rus kökenli generallerin anısına dikilmiş anıtlardan, yollardaki ineklerden, taşlar arasında yetişen ve Alpler'in florası denilen çiçeklerden ve Andermatt'taki trafik polislerinden kafam öylesine karışmıştı ki, Passo S. Gottardo 2109 yerine, Oberalppass 2044 üzerinden karşı yana geçtim ve aşağılarda Ren'in doğduğu bölgeyi görebildiğim Tschamut ve Sedrun'un içinden yoluma devam etmem gerekti: Bet'i işte burada arabanın penceresinden dışarıya attım, bunu iyice biliyorum, yoksa bütün bu yer adlarını böylesine açık seçik niçin anımsayayım ki, yoksa niçin anımsayayım yol sormak için durduğum büyükçe Disentis/Muster 1133 kentine nasıl vardığımı ve eninde sonunda, bana tarif ettikleri gibi, Güney'e dönerek Passo del Lucomagno 1917 üzerinden geldiğim Biasca 293'te, Passo S. Gottardo 2109 üzerinden gelseydim çok daha çabuk varmış olacağım

yola nasıl ulaştığımı ve bir ırmağın ve üzüm bağlarının bulunduğu sulak Tessin Vadisi'nin aşağıya Bellinzona 241'e doğru yayılmaya başladığı Biasca 293'te artık kokuları gelmeye başlayan ve via Lugano 334'e yaklaşan İtalya'nın, nasıl Chiasso ile Como 201 arasındaki sınırın çevresini kapsayan ve sıcak, gevrek bir peksimeti çağrıştıran manzaranın bütünüyle içinde olduğunu. Şimdi de işte gördüğün gibi Roma'dayım.

— Hayır, buradasın, dedim onu sarsarak.

— Sampel..., şimdiki adresi Roma, Via Napoli 3, diye konuşmasını sürdürdü, tel. 484.409 – 471.565.

Bu tür patlamalardan sonra, oturup bestecinin Sampel tarafından yapılmış portresini seyrettiğimde, bir hapisliğin söz konusu olduğunu anlıyordum. Azorno, Sampel'in güzel gül bahçesinde, çalılıkların baştan çıkarma amacıyla planlanmış güllerden oluşan yeraltı hapishanelerinde, Sampel'in içine hapsedilmişti. İşte orada, dışardaki elma ağaçlarından yansıyan yeşilimsi ışıkta, mavi ve sarı karoların arasında, pencerenin yanına oturmuş sürekli araştırıyor, ıslah ediyor ve katalogluyorken düş görüyordu. Son melezlerle işini bitirdiğinde ve sonsuz bir dizi takma ad aracılığıyla onların gerçek adlarına vardığında, işte o zaman Azorno bestecinin kılığında ortaya çıkacak ve kadınların gövdelerinde eşi bulunmaz ezgilerini çalacaktı. Diye düşlüyordu.

Tivoli'deki geniş lale tarhlarında, tomurcukcuklar çoktan park bahçıvanının tasarımına uygun biçimde patlamışlardı. Ve laleler daha şimdiden her yöne uzanıp sarkmaya başlamışlardı bile. Güneşin altında laleri hayranlıkla seyreden ya da maviden çok, tomurcuklar patlamadan önce lale tarhlarının rengi olan uçuk yeşil renkteki gölün çevresinde dolaşan insanlar vardı. Ya da sessiz fıskiyeli havuzun önünde durup yüksek sesle görüşlerini belirtiyorlardı. Yağmurlu günlerde burada huzur içinde oturup romanımı yazabiliyordum. Islak ve buruşuk bir beyaz şapka giymiş bir kadın gelip yanı başımdaki masaya oturmuştu ama beni rahatsız etmiyordu. Çantasının içinde bir kediyle gelmiş olan bir kadın, garson sırtını dönünce, kediyi çantadan çıkarıp kendisine eşlik eden arkadaşına gösterdi. Kimi kadınlar şemsiyelerini açmış, parkta dolaşıyorlardı. Şemsiyeleri kırmızı, mavi ya da yeşildi. Kırmızı şemsiyeli bir kadın bir masaya oturup iki Campari ısmarladı. Sonra masayı iyice kendine doğru çekti, öyle ki ayakları, kalçalarına kadar bacakları

ve karnı, masanın yuvarlak yüzeyinin altında gizli kaldı. Kadın şimdi sırtı dik, elinde tuttuğu şemsiyesi açık ve havaya kalkık olarak oturuyordu. Garson iki Campari'yi getirip şemsiyenin kırmızı göğünün altına koyar koymaz, parasını ödedi. Sonra küçük limon dilimini eliyle tutarak yukarıya, gri göğe doğru kaldırıp Campari'lerden birini içti. Limon dilimini yedi. Öteki Campari'yi de içtikten hemen sonra kalkıp Tivoli'den çıkıp gitti. Kadının bu sahneyi oynadığını o kadar sık görmüştüm ki: Kırmızı şemsiye, iki Campari ya da yeşil şemsiye, iki Martini. Her zaman aynı. Hemen sonra kalkıp Tivoli'den gidiyordu.

Bir hapislik söz konusuydu. Öyleyse sorun iki yolla çözülebilir: Zehirle ya da özgürlükle. İkisi de eşit derecede yumuşaklıkla. Her hapislik içeriden bitirilebilir: Örneğin, ağaca zehir verip dokularını işlevlerinde çabucak felce uğratarak. Böylece her şey dilsiz bir külçe olarak devinimsiz bir duruma gelince, aşağıya doğru devinim başlar: Çiçekler dökülür, yapraklar buruşur, hışırdar, uzaklara sürüklenir, dallar üzerindeki sürgünler kurur, kırılır ve ağacın gövdesi yarılır, çöker. Yavaş yavaş her şey tarafından parçalanıp tüketilir. Ya da hapislik dışarıdan bitirilebilir: Örneğin, ağaca özgürlük tanıyarak, birdenbire yorulup kuruyuncaya kadar art arda çiçeklenmelerle gelişmesi için, aşırı derecede yer, ışık, hava, su, besin sağlayarak. Sonunda ağaç, dilsiz bir külçe olarak, kendisi tarafından yavaş yavaş parçalanıp tüketilir. Her şey tarafından parçalanıp tüketilir. Ama insanın kendisi için çözemediği bir sorunu, başkaları için çözmek zorunda kalması, öncelikle ve özellikle, sorunun çözülebileceği bu iki yolu uygulamaktan kaçınmayı gerektirir. Bu durum, aşırı özgürlük ve güzellik bolluğu içinde bile, yaşamın yalnızca şu tek iletisi varmış gibi görünebilir: Niçin'ini anlamaksızın görevimizi yapabileceğimiz bir yerde, bir tür uzantı olarak, dışında kalmayı seçmek zorunda olduğumuz bu sürekli yıkımlar. Öyleyse başkaları için bir sorunu çözmenin anlamı, insanın asıl çözülmesi gereken sorun yerine, ancak rastlantı sonucu çözülmesi gereken sorunu çözebilmesidir. Onun için, zorunlu olarak artık bir sorun değil ama koşullar söz konusu olabilir. Aslında çözülecek hiçbir şey yoktur ama bağlanacak bir şey vardır. Birini öbürüne bağlamak. İnsanın artık kendisini bir insan olarak değil de insan-yapımı bir insan olarak kabul etmesine rastgele koşullarıyla karar veren herhangi bir insana bağlanmak.

Özellikle yağmurlu günlerde, fıskiyeli havuzdan ayrı bir tonda şakırdayan yağmurun, çevremde uğuldayarak nerdeyse titizlendiği Tivoli'de otururken içime çöken işte bu tür deneyimlerdi.

Sampel'i gene ziyaret ettiğimde, o, her zamanki gibi, elma bahçesine bakan pencerenin yanına oturmuş güllerle ilgili basmakalıp sözcükleri mırıldanıyordu.

— Her şey kusursuz bir düzen içinde, diyordu.

Karyola, karyolaya oturdum, koyu renkli, aynalı giysi dolabı, içinde şimdi her yöne uzanıp sarkmış lalelerin bulunduğu vazo ile karyolanın başucundaki masa, lavabo, diş fırçası bardağının durduğu raf, şarap kırmızısı rengi koltuk, Sampel şarap kırmızısı rengindeki koltukta oturuyordu, yazı masasının yanındaki kâğıt sepeti ile sandalye, yazı masasının kendisi. Kusursuz bir düzen: Bütün bu eşi bulunmaz melezler, dedi Sampel. Rosa Biasca, Rosa Bellinzona, Rosa Chiasso ve Como, Rosa Lugano. Yani: Rosa rugosa, Rosa rubiginosa, Rosa pimpinellifolia, krem rengindeki Rosa "Nevada", sarı Rosa hugonis ve koyu kırmızı Rosa moyesii ile bir kez daha melezleştirme olanağına sahip bu eşi bulunmaz melezler, böylece sonunda uzun zamandır planlamış olduğum takma adlara, bu ıslah edilmiş gül kız kardeşlere varıyorum: Rosa Katarina, Rosa Randifolia, Rosa Louise ve Rosa neydi senin adın?

— Xenia, dedim.

— Rosa Xenia, dedi Sampel.

Bir yumuşaklık söz konusuydu.

Sampel, belli bir tınıyı arıyormuş gibi, değişik ses tonlarıyla:

— Rosa Xenia, Rosa Xenia, demeye başladı. Ve bunu yinelemeyi sürdürdü: Rosa Xenia, Rosa Xenia, yanı başına oturdu, beni okşamaya başladı, bir yandan da gittikçe daha karmaşık figürlerle aynı şeyi yineliyordu, giysilerimizi çıkarırken de, sevişirken de, hatta daha belirgin bir ahenkle, sürekli olarak Rosa Xenia, Rosa Xenia demeyi sürdürdü, sonunda sesi zayıflayan bir radyo istasyonu gibi. Bense değişik ses tonlarıyla, Azorno, diyordum, Azorno.

Bir yumuşaklık söz konusuydu.

Ondan sonra Sampel yattığımız yerde sağ kulağımın dibinde şarkı söyler gibi mırıldanmayı sürdürdü, bir yandan da mememin başını, radyonun ayar düğmesini çevirir gibi, dikkatlice büküyordu, başının ucunda çarşafla biraz oynadım, parmaklarımın ucunu sol kulağının kıvrımlarında dolaştırdım. Bu sürekli müziğin, aynı

anda dinleyen, gözeten, aynı tepkileri gösteren, birbirinden ayırt edilemez parçalarıydık.

Giyindikten sonra, bestecinin, duvarın badanalı bölgesinde asılı olan resminin altındaki küçük kara düğmeye basmaya karar verdik. Koşarak gelen, mavi giysili iki hemşireden, pencerenin dışında ve uzakta elma bahçesinin yeşil yaprakları arasında uğuldayan rüzgârdan başka bir tondaki müziği kulağımızda tutmaya çalışarak nerdeyse saygıyla birkaç gün, birkaç hafta beklemek zorunda kalacağımız, Sampel'in hastalık dosyasını rica ettik.

Sonunda dosya elimize geçtiğinde, Azorno, Sampel hakkındaki her şeyi okudu.

Bu, özellikle dosyanın anlatma biçimini uygun görmediğim için, hiçbir şekilde gönderme yapamayacağım, gerçekten çok hüzünlü ve çok uzun bir öyküye dönüştü. Dosyanın anlattığı Sampel değil (Azorno hiç değil), Sampel'in karakteriydi.

Gene de bütün bu öykü, sonunda, beklerken gelip geçenlere engel olmamak için, Tivoli'nin ana girişinin hemen sağındaki büyük ağaçların altında buluşmaya karar vermemiz gibi umut uyandıran bir sonuç doğurdu. Başımda beyaz bir şapka vardı. Turnikeden geçtiğimde, ortalığı yoğun bir sessizlik kapladı.

Orada beni bekleyen adam gerçekten Azorno'ydu.

Bir anda kanım, düşüncelerim, sinirlerim ve duyularım on yıl geriye gitti ve az önce denizin dibindeyken şimdi birdenbire kendini sert bir kayanın üstünde bulan ve sanki kendisiyle birlikte yukarıya çektiği denizin oluşturduğu kocaman saydam bir çanın içine kapatılmışım, bu yüzden de çevremi saran yoğun sessizlikte başkalarının onun için, ölmüş mü, yaşıyor mu, ne dediklerini işitemeyen bir dalgıç gibi duyumsadım kendimi ve Azorno fırıl fırıl dönerek gelip, boğulmadan çanın içine girdi ve duraksamadan beni kavradığı gibi kahkahayla gülerek döndürmeye başladı. Sonra kol kola parkın içine doğru yürüdük.

Azorno bana kimi ressamların tablolarındaki imgeler dünyasından, sudan, nilüferlerden, güneş şemsiyelerinden, ak bulutlardan ve dokumalardan, elle tutulamayanı duyumsatan ve şimdi birdenbire dünyanın belli bir yerinde bir araya gelerek çevremizi sarıp bizi kocaman saydam bir çan gibi içine alan bu tür pırıl pırıl bir sürü somut şeyden söz ederken, büyük ağaçların gölgeleri usulca üzerimizden kayıp gitti, dedi Azorno, bir sessizlik.

• • •

Batseba ile buraya gelir gelmez, ben hemen kâğıtlarıma: Azorno, şimdiki adresi Paris 6e, Rue Dauphine 52 diye adımı yazmaya başladım, böylece kaybolurlarsa eğer, bulanlar onları kolayca geriye bana gönderebileceklerdi.

Batseba bana takılıyor, hiç kimsenin, sıradan bir beyaz kâğıdın –üstelik bulunduğunda belki artık o kadar beyaz da değildir– üzerinde yalnızca herhangi bir ad ve herhangi bir gözlem ya da yaşantı yazılı diye değeri olduğunu sanması için bir neden olmadığını söylüyordu; yağmur şakırtısından başka bir tonda şakırdayan fıskiyeli havuz hakkında üstünkörü bir bilgiyi birilerinin bana geri göndermeyi düşünebileceklerini gerçekten sanıyor muydum?

Gene de bavullarını boşaltıp odaya yerleştikten sonra, kâğıtlara adımı yazmada bana yardım etti.

Kâğıtlar buraya onun bavullarından birinin içinde gelmişti: Romanın biten bölümleri ve o bölümlerle ilgili kullanılmış ya da kullanılmamış notlar bavulun dibinde; onların üstünde rengârenk bir yığın halinde dürülüp, bükülerek örülmüş sırma saplı parlak ve saydam bir plastik borunun içine konmuş yedek sutyen, korse, külotlar, çoraplar, sandaletler, eşarplar, eldivenler, kremler, kozmetikler ve bir beyaz şapka. Küçük bir örgü-sepetin içinde, buruşuk bir biçimde ama yapay kumaştan yapılmış olduğu için bu durumda bile kullanılmaya hazır iki bluz ile bir entari. Bavuldaki aralıkları ve boşlukları, kenarlardan hemen hemen beş santimetre aşağıda oldukça düz bir yüzey oluşuncaya kadar çeşitli büyüklükte bloknotlarla doldurmuştum. Bu yüzeyin üzerine romanın bitmemiş bölümlerini ve o bölümlerle ilgili kullanılmamış ya da kullanılamayan notlarımı koymuştum.

Arabayı çalıştırdık, yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında ağaçların pırıldadığı en dış mahallelerden kente doğru yavaş yavaş sürerek, yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında asfaltın pırıldadığı, gittikçe genişleyip uzayan yollara vardık ve sonunda yağmurun ...dığı, ışıkların yakılmış olduğu kente doğru akan trafiğe karıştık.

Kent yanımızdan kayıp geçti ve kayar gibi yoluna devam eden arabamızın ardında bir dönüş yaparak yerini bulup şimdi önümüzde dosdoğru uzanan ve ılık akşam havasında şarkı söyleyen yola

uygun duruma gelmek için kendini düzeltti. Evler kayıp geçiyordu yanımızdan ama en sık kayıp geçen, uzaklarda yarı karanlıkta yabancı kentlere, sonunda da büyük bir olasılıkla yağmurun dinmiş olduğu ve farların ışığında, görünmeyenin pırıldadığı dağlara dönüşen geniş ve dümdüz tarlalardı. Arabanın camını indirip ılık akşam havasında şarkı söyledik.

Bu yolculuğu günün ve gecenin çeşitli saatlerinde ve çeşitli havalarda pek çok kez yapmıştık. Ama ben, o anki ayrıntılar ne olursa olsun, her zaman tam da bu betimlemeye geri dönüyordum, sanki dil beni sıkıca kavramış, kıskacına almış gibi, sanki benim duyumsama özgürlüğüme sınırlar koyuyormuş gibi ve sanki kişisel anlatım biçimlendirildiğinde, bu anlatımın kendine özgü bir yaşamı olduğunu ve benim yardımım, benim aracılığım olmaksızın biçimlendiğini bana göstermek istiyormuş gibi. Nerdeyse kişisel olmayan bir şeymiş gibi. Eninde sonunda gücümün yetmediği, bu konuda belki söz söyleme hakkımın bile olmadığı bir şey.

Bütün kâğıtlara adımı yazdıktan ve odaya yerleştikten sonra, işlev ve gereksinime göre, odayı bölgelere ayırdık: Karyola ve Batseba'nın daha şimdiden bir buket lale koymuş olduğu vazonun durduğu yatağın başucundaki masa, uykuya, birlikteliğe ve iç bakıma; lavabo, diş fırçasının bulunduğu bardak v.s. ve aynalı giysi dolabı dış bakıma ayrıldı; sonunda, şarap kırmızısı rengindeki koltuğu, oturup gazetesini okuması için Batseba'ya; karşı köşedeki kâğıt sepetini, yazı masasının yanındaki sandalyeyi ve yazı masasının kendisini de bu romanla ilgili çalışmaya ayırdık. Duvarların ve perdelerin beyaz ve yeşil rengine dokunmadık, olduğu gibi bıraktık. Yerini değiştirdiğimiz tek şey, pencerenin önündeki küçük, kara porselen köpekti, sonunda ona giysi dolabının üstünde bir yer bulduk, çünkü her şeyin kusursuz bir düzen içinde olduğu şu anda yaptığımız gibi, pencereyi açtığımızda dışarıya düşmemeliydi. Daha sonra ona, pırıl pırıl gözlerindeki derin ifade yüzünden, Goethe adını taktık.

— Hava bu akşam alışılmamış derecede ılık, dedim.

— Not etmeyecek misin bunu? diye sordu Batseba, daha sonra, ılık akşam havasında şarkı söylediğimizi yazacağımı çok iyi bilmesine karşın.

Batseba'yı öptüm.

Bir yumuşaklık söz konusuydu.

Buraya geldiğimizden birkaç gün sonra, her zamanki gibi, ara sıra birlikte, ara sıra tek başımıza dışarı çıkmaya başladık. Batseba dışarıdan bakıp duraksadığımız dükkânlara geri gidiyor, eşarplar, şapkalar satın alıyordu; bir de parlak mavi renkli bir güneş şemsiyesini andıran bir şemsiye satın aldı. Bense vaktimin çoğunu, pek çok şey not ettiğim Luxembourg Parkı'nda geçiriyordum. Özellikle fıskiyeli havuzun bulunduğu alanı, havuzun ortasından fışkırarak yukarıya doğru iyice yükselen suyu ve sürekli olarak havuzun çevresinde dolaşan, duran ya da benim oturup seyrettiğim gibi oturup havuzu seyreden insanları inceliyordum. Birbirlerini seyrediyorlardı. Birbirimizi seyrediyorduk. Parkın en uzak köşesinde, geniş lale tarhlarının öbür yanında, özellikle çınar ve kestane ağaçlarının bulunduğu ve daha çok, açık bir çimenliğe benzeyen yerdeki büyük ağaçların olduğu kadar, bodur ağaçların da gölgesinde, kıvırcık saçları bir çamaşır leğeninden lüle lüle akıyor gibi göğsüne inen, yelken kulaklı, eciş bücüş, yeşilimsi bir cüceyi temsil eden, kumtaşından eski bir heykel buldum. Daha yakından bakınca, heykelin bodur ağaçlardan dökülen yapraklarla iyice örtülmüş bir ayaklıktan düşmüş olduğunun farkına vardım; ayaklık, arkadan da, soluk renkli ekkökleri ancak şöyle bir görülebilen, meryemana asması ve sarmaşıkla örtülmüştü. Ayaklıktaki yazıyı görebilmek için, kart sarmaşığı, dallarını yana eğerek, koparıp attım ama ilk önce çoktan ışık, hava, su ve besin kıtlığı yüzünden ölmüş bir sarmaşık gülünün, ayaklığın yanındaki kalıntılarını toplayıp atmam gerekiyordu. Sarmaşık gülünden geriye kaskatı bir iskeletten başka bir şey kalmamıştı. Dikenler sarmaşık gülünün yapraklarının çoğunu delmişti. Diriliğini yitirmiş öteki yaprakları ise külrengindeydi, ancak birkaç tanesinde, kalın toz tabakasının altında, hâlâ biraz yaprak yeşilliği kalmıştı. Açık yeşil renkli, tombul bir tırtıl son tomurcuğu yemekteydi. Ötekileri ise yaprak bitleri oburca yiyip bitirmişti, şimdi de tokluğun ağına düşmüş, yapış yapış seğiriyorlardı. Sarmaşık gülünün iskeletini çekip ayaklıktan uzaklaştırdım ama üstündeki yazıdan, fazla bir şey kalmamıştı geriye. Ad ve tarih okunamıyordu, ancak şu kadarını anlayabildim: Bu bir besteci ile ilgiliydi.

Parkın bu daha özel bölümünde, buna benzer pek çok nesne bulabilirdim kesinlikle, gene de durmadan fıskiyeli havuza geri dönüyor, çevresinde dolaşıyordum. Özellikle de havuzun sonsuz şakırtısı, gevezeliği ile ilgileniyor, bunu tekrar tekrar şöyle betim-

liyordum: Yuvarlak yalağın ortasından yukarıya doğru fışkıran su, uzun zaman susuz kalmış bir bitkinin sapı gibi ya da yere boylu boyunca uzanmış bir şişe üfleyicisinin ağzından yukarıya doğru dimdik uzayan sert bir cam boru gibi yükseliyordu ya da yeşil bitkilerin yeşil uzun saç telleri gibi yükselip düşüyordu, uzayda dirençle karşılaşmadan özgürce düşen uzun saç telleri gibi ama hiçbir zaman büsbütün özgürce değil, her zaman biraz yapışkan, kanı iyice saran bedeni iyice saran deriyi iyice saran kıllar gibi, yükseliyor, yükseldi ve düşüyor, düştü ya da şakırdıyor, gevezelik ediyor, kaynağının içine sığınıp öğrendiği ilk sözcükleri tekrar tekrar mırıldanıyordu.

Bilmediğim, anlamadığım bir dilde gevezelik edilen ve mırıldanılan bu sözcükler, dildeki bu uyuklama, parkın içinde, arkamda birisinin olduğunu ve ben şimdi Sampel hakkındaki romanımda kullanmak için tam bunları not ediyorken, onun da benim hakkımdaki bir romanda kullanmak için aynı şeyleri not ettiğini sanmama neden oluyordu.

Dilin, inceden inceye işlenmiş, en ayrıntılı bir ifadede bile ve duyumsama özgürlüğüne saldırısı durmadan önlenmeye çalışılmasına karşın, hiçbir şeyden etkilenmeden kendi yaşamını sürdürdüğünü düşünebilirdiniz.

Ne zaman parktan bu tür notlarla geriye dönsem, Batseba ile birliktelik benim için büyük bir avuntu oluyordu: Onunla sokaklarda amaçsızca dolaşmak, bir kafede oturup şarap içmek, çeşitli şeyler hakkında gevezelik etmek, kırmızı damalı masa örtüsünün üstündeki ekmekten ara sıra bir parça koparıp, salatanın gelmesini beklerken, onu yemek. Ya da her zamanki sergiden üzüm satın alıp kaldığımız odaya dönmek, Batseba'yı öpmek, kocaman pürtüklü dilimle kirpiklerini yalayıp cafcaflı renk karışımını beyaz duvarlara tükürmek ve Goethe dolabın üstünde gülümseyerek otururken, Batseba'nın gözlerini yalayıp yutacağım diye çok korkmak.

Ya da sonunda birlikte Luxembourg Parkı'na gidiyorduk.

Ben notlarımı düzene koyup parkta gezinirken yeni notlar tutmaya kendimi hazırlayabileyim diye, Batseba benden önce çıkıp gidiyordu.

Bir yazar ile başkişisi arasında her zaman yakın bir ilişki olduğunun elbette farkındaydım ama bu, özdeş olmaya, aynı dilin ayrılamaz parçaları olmayı sürdürmeye dönüşürse, kendi roma-

nımda kendi anlatıcım olma rolünü üstlenmek, onun için de ilerde tutacağım notlara daha çok içtenlik gerektiren bir açıdan bakmak olanağını göz önüne almalıydım.

Bu durumu bir sonuca bağladıktan ya da daha doğrusu, bir an, bu duruma doğrunun kendisiymiş gözüyle baktıktan sonra, yapmış olduğum yayıntıyı topladım: Sigaraları ve sabahlığı, gazeteleri, bir kitabı yerlerine koydum. Sonra dışarı çıktım.

Mayıs'ın ilk pazar günüydü ve öğle saatlerinde hava inanılmaz derecede sıcaktı.

Beklerken, gelip geçenlere engel olmamak için, girişin hemen sağındaki büyük ağaçların altında buluşacaktık. Başında beyaz bir şapka vardı ve onun farkına varayım diye mavi güneş şemsiyesini açmıştı.

Bir anda kanım, düşüncelerim, sinirlerim ve duyularım on yıl geriye gitti ve fırıl fırıl dönerek birbirimizi karşıladığımızda ve büyük ağaçların gölgeleri usulca üzerimizden kayıp gittiğinde, kimi ressamların tablolarındaki imgeler dünyasından, sudan, nilüferlerden, güneş şemsiyelerinden, ak bulutlardan ve dokumalardan, elle tutulamayanı duyumsattığı düşünülen ve şimdi birdenbire dünyanın belli bir yerinde bir araya gelerek çevremizi sarıp bizi kocaman saydam bir çan gibi içine alan bu tür pırıl pırıl bir sürü somut şeyden söz etmekte olduğumun farkına vardım, dedim ona, bir sessizlik.

Şimdi geniş lale tarhlarının bulunduğu yere varmıştık. Küme küme lalelerin hepsi aynı uçuk yeşil renkteydi ama her kümenin başka bir renge de eğilimi vardı ve biliyordum ki bu kümelerdeki laleler açtıkları zaman, park bahçıvanının büyük bir olasılıkla soğuk bir kış günü Luxembourg Parkı karlar altındayken tasarlamış olduğu deseni sergileyeceklerdi.

O, çiçeklerden ve havadan konuşarak gevezelik ederken, ona yeni romanımdan söz etmeye başladım ama o dinginlikle lale tarhlarının gelişimi hakkında konuşmasını sürdürüyordu ve sanırım, bir keresinde kendisine verilmiş olan bir buket rengârenk laleden söz etmek üzereydi ki, bir masaya oturduk, iki Dubonnet ısmarladık. Masayı, karnına değecek kadar, iyice kendine doğru çekti, şimdi sırtı dik, elinde tuttuğu güneş şemsiyesi açık ve havaya kalkık olarak oturuyor, bana gülümsüyordu; iki Dubonnet'yi getirip mavi göğümüzün altına yerleştiren garsona hemen parasını öde-

dim. Elini elimin içine aldım ve eliyle beceriksizce, belki de biraz yapmacık bir beceriksizlikle, oynarken, kendisinin, şimdi karşımda oturduğu gibi, romanımdaki başkişinin daha yedinci sayfada buluştuğu o kadın olduğunu bir sır verir gibi söyledim.

— Emin misin? dedi takılarak, gözlerini yum, üstümdekileri söyle.

Gözlerimi yumdum ve mavi güneş şemsiyesi ile başladım. Beyaz manto, beyaz şapka ve beyaz eldivenler.

— Bunların yanı sıra, rüzgâr mantonu aralayınca, büyük çiçekli bir entari giymiş olduğun görülüyor.

Kahkahayla güldü. Gözlerimi açıp ona tekrar baktığımda, güneş şemsiyesini kapattı, beyaz şapkasını çıkarıp, gerçekleşen şeyin düşler olmadığını bilecek kadar uzun zamandır onu herhalde tanıdığımı söyledi.

— Evet, dedim, seni on yıldır tanıyorum.

En hafif esintide bile devinen, ince bir kumaştan yapılmış, portakal renginde bol bir entari giymişti, şimdi güneş tam tepedeyken iyice ısınmış olan koyu renkli mantosu sandalyenin üstündeydi.

— Ama sen gene de beni hâlâ, bitmek tükenmek bilmez takma adlarla kafanda canlandırabileceğin beyaz bir mantonun içinde kozasına çekilmiş sanıyorsun.

— Takma adların ne zararı var ki, dedim.

— Yoksa alay eder biçimde bana Grandiflora adını takabilmek için buruşuk pantolonlar ve torba gibi bol lacivert bir süveterle ortalıkta dolaştığımı mı sanıyorsun.

— Ben o adı hiç kullanmadım, dedim, hiç değilse artık kullanmıyorum.

— Ya da üstümde beyaz dantel yakalı ve beyaz kolluklu gri bir entari var diye, bana Bet diyebiliyorsun. Bet, diyorsun, Bet.

— Ama zaten senin öyle bir entarin vardı, dedim.

— Evet, beyaz bir mantom da vardı.

— Üstelik ben sana çoktan Bet demeyi bıraktım, dedim.

— Evet, artık demiyorsun ama içinden şimdi, geçmişte ve gelecekte senin Bet'in olduğumu ve öyle kalacağımı sanıyorsun.

— İyi ama, dedim.

— Hayır, dedi, ne diyeceğini biliyorum, takma adların bir zararı olmadığını söyleyeceksin, doğru ama onların bir rolü olabilir, senin için seçilen ya da senin seçtiğin bir rol ya da aynı zamanda

ikisi birden ve nasıl olduğunu anlamadan bir de bakarsın ki duyumsama ve duyumsanma özgürlüğün elinden alınıvermiş.

Dinginlikle bana bakarak dinginlikle söyledi bunları. Gözleri derin ve parlaktı; güneş, ortadan ayrılmış ve kulaklarının arkasına doğru taranmış sarışın saçlarında parlıyordu. Erken yaşlarda yetişkinlik düzeyine ermiş korkusuz ve artık hiç değişmeyecek güçlü ve dingin, ara sıra da yorgun, bitkin ya da ölümün damgasını taşıyan bir görünüşe bürünen kadınlardan biri olmasına karşın, inanılmaz gençliğiyle tekrar tekrar şaşırtıyordu beni. Sanki ilk ve son olarak yaşamla hesaplaşmış ve kendisine bir insan değil de insan-yapımı bir insan gözüyle bakabilmesine rastgele koşullarıyla karar veren bana, bu herhangi bir insana bağlanmıştı.

— Batseba, dedim.

— İnsanın kiminle evli olduğunun aslında hiç önemi yok, dedi.

— Doğru, dedim, haklısın, işte yalnızca bu nedenden dolayı da, bizim birlikte yaşamamız bir rastlantı olarak görülemez.

— Aslında söylemek istediğim bambaşka bir şey var, dedi, ama elbette bu söylediklerimle bağlantılı: Çocuk bekliyoruz.

Kolumu boynuna dolayıp onu öptüm. Bir yumuşaklık söz konusuydu. Sessizce parkın içinde dolaşarak bu ışık ve hava bolluğunda birlikte ya da tek tek devinen insanları seyrettik. Akşam oluncaya kadar da parkta kaldık. Batseba olağanüstü güzel görünüyordu. Şapkasız ve eldivensiz haliyle. Akşam karanlığında koyu esmer tenini örten koyu portakal rengi entarisiyle. Ağzını açtığında yalnızca dişleri, yere bakmıyorsa yalnızca gözlerinin akı, birazcık da eldivensiz koyu esmer ellerinin tırnakları parıldıyordu.

Fıskiyelerden fışkıran suyu, yalağın şakırdayarak yakaladığı büyük yuvarlak havuzun kenarına oturduk. Havuzun kenarında birikmiş yoğun bir küme insanın arasına gizlendik. Alanı bütünüyle dolduran yoğun insan kalabalığının bir parçası olan yoğun bir küme insanın. Sıcak insan kalabalığının, bizim de üstümüze sinmiş olan kokusunun içine saklandık.

Bu insan kalabalığı.

Oturmuş bunun tek yaşamım olduğunu düşünüyordum.

Bu benim

tek yaşamımdır.

Bunu, "benim" sözcüğü vurguyu üstüne çekecek biçimde dizdim. Belki elde-etme-duygumu ortaya çıkarmak için.

Aynı zamanda arkamda parkın içinde bir yerde tam şu anda oturmuş, bunun tek yaşamı olduğunu düşünen bir insanın bulunduğunun da farkındaydım.

Bu benim

tek yaşamımdır.

Park kapanacağı zaman, fıskiyeler kesilip de suyun yüzeyi durgunlaşınca bir an için ortalığa bir sessizlik çöktü, her şey sessiz bir duruma geldi, ama pek çok sayıda insanın devinimlerinin sesi çabucak hızlandığı, yazmış olduğum her şeyin sesi çabucak hızlanıp yaşantı özgürlüğüme sınırlar koyduğu için, hiçbir zaman büsbütün sessiz değil ama o bir anlık sessizlikte, oturduğumuz yerden kalkınca, sürekli olarak Batseba'nın soluk alıp verişini dinleyerek onu öptüğümde, işte öpüştüğümüz o anda, yaşamımızda ilk kez ılık akşam havasını duyumsadık. Ve şarkı söyledik.

"Deniz kudurduğu zaman, o kargaşalıkta köpüren dalgalar, yaratıkları andıran resimler oluşturur; dalgaları, sanki bu yaratıklar devindiriyormuş gibi görünür ama tam tersine, denizin devinimidir onları oluşturan. Bu şekilde, Don Juan sürekli olarak görünen ama biçim ve içerik kazanmayan bir resim; sürekli olarak biçimlendirilen ama asla bitirilmeyen ve yaşam öyküsü üstüne, dalgaların gürültüsünü dinlemekten başka bir yolla hiçbir şey öğrenilemeyecek bir bireydir."

SØREN KIERKEGAARD